

Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete
2018. május 8-i rendkívüli ülésének
8. napirendi pontja

Tárgy: Local Agenda 21 fenntarthatósági terv felülvizsgálatának elfogadása

Előadó: Szabó Péter polgármester

Tisztelt Képviselő-testület!

Paks Város Önkormányzata 2012-ben fogadta el a „Paks Város Local Agenda 21 – fenntartható fejlődés helyi programja” elnevezésű fenntarthatósági tervet, települési szintre vonatkozóan.

A Local Agenda 21 a fenntartható fejlődés helyi programja. Célja, hogy a természet – gazdaság – társadalom hármában úgy teremtsen meg helyi szinten az összhangot, hogy az a fenntarthatóság hosszú távú elveit szolgálja.

Az LA 21 program elkészítése több európai uniós pályázatban plusz pontot jelentett, illetve kötelező volt az elkészítése – de a rendszeres felülvizsgálata is.

Az Európai Unió által finanszírozott projektek tervezésekor kötelező elem a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása. Több projekt esetében Paks Város Önkormányzatának is vállalnia kellett a környezeti fenntarthatóság elvének az érvényesítését a pályázati dokumentációban, a projekt végrehajtása során, illetve a fenntartási időszak végéig ellenőrizhető módon érvényre is kell juttatnia ezeket.

Többek között ezt a célt szolgálta a Képviselő-testület által 2012. februárban elfogadott „Paks Város Local Agenda 21 - fenntartható fejlődés helyi programja”.

A jelenleg érvényben lévő pályázati útmutatók alapján a fenntartható fejlődés helyi programját rendszeres időközönként (legalább kétfévente) felül kell vizsgálni, a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységeket összefoglalóan kell értékelni és mindig az adott körülményekhez igazodva kell aktualizálni. A most elkészült dokumentáció is ezeket a szempontokat figyelembe véve készült el.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fentiek alapján kérem, hogy a képviselő-testület az alábbi határozati javaslatot fogadja el.

Határozati javaslat:

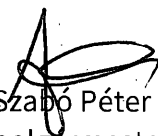
Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete a „Paks Város Local Agenda 21 – fenntartható fejlődés helyi programja - Felülvizsgálat” című dokumentumot jóváhagyja.

Felelős: Szabó Péter polgármester

Határidő: folyamatos és 2020. májusi ülés

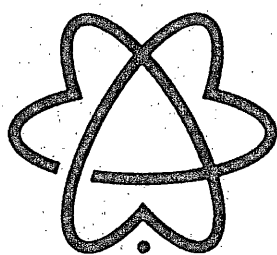
Paks, 2018. május 7.

Szabó Péter
polgármester

PAKS VÁROS
LOCAL AGENDA 21 - FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS
HELYI PROGRAMJA

FELÜLVIZSGÁLAT

PAKS
az együttműködés városa

2018

PAKS VÁROS „LOCAL AGENDA 21 - FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJA” című dokumentumának felülvizsgálata

Készítette Paks Város Önkormányzatának megbízásából az Enereco Kft:

Borkovits Balázs – okl. közgazdász, villamosmérnök

Béres Gábor – településmérnök, TT településtervezési jogosultság, (kamari szám: 02-0658)

2018. április 15.

Tartalom

TARTALOM	3
BEVEZETÉS	5
MÓDSZERTAN	6
1. A FENNTARTHATÓSÁGI SZEMPONTOK ÁLTALÁNOS ÉRVÉNYESÜLÉSE	7
2. HELYZETELEMZÉS	10
2.1. TERMÉSZETI ÉS TÁJI ÉRTÉKEK	11
2.1.1. Országos védelem	11
2.1.2. Helyi jelentőségű természeti területek és értékek	12
2.2. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET	13
2.2.1. Épített környezet	13
2.2.2. Közúti közlekedés	14
2.2.5. Parkolás	15
2.2.6. Kerékpáros közlekedés	15
2.2.7. Vasúti közlekedés	15
2.2.8. Vízi közlekedés	15
2.2.9. Kommunális infrastruktúra	16
2.3. KÖRNYEZETI ELEMÉK ÉS RENDSZEREK ÁLLAPOTA	22
2.3.1. Talajviszonyok	22
2.3.2. Felszínalatti víz minősége	22
2.3.3. Felszíni víz minősége	22
2.3.4. A levegő állapota	23
2.3.5. Önállóan kezelt hatótényezők	24
2.3.6. Egyéb környezeti jellemzők	30
2.4. TÁRSADALMI KÖRNYEZET	37
2.4.1. Népesség jellemzői	37
2.4.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség	39
2.4.3. A szociális helyzetet befolyásoló egyes tényezők	41
2.4.4. Egészségügyi és szociális ellátás	43
2.4.5. Oktatás, művelődés	44
2.4.6. A lakosság környezeti problémák iránti érzékenysége, civil szervezetek	45
2.4.7. Turizmus, idegenforgalom	47
2.5. GAZDASÁGI KÖRNYEZET	48
2.6. KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGY	49
2.6.1. A lakosság egészségi állapotának alakulása	49
2.6.2. Környezet-egészségügyi összefüggések bemutatása	51
2.6.3. Társadalmi, gazdasági környezet vizsgálatának, illetve a környezet-egészségügyi hatások elemzésének összefoglalása	54
3. STRATÉGIAI ELEMZÉS	57
4. LOCAL AGENDA 21 STRATÉGIA	62
4.1. CÉLÁLLAPOT	63
4.2. PRIORITÁSOK	63
4.3. VÁRHATÓ HATÁSOK	64
5. A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSA	65
5.1. TÁRSADALMI PILLÉR	65
5.1.1. Humán erőforrás fejlesztése	65

5.1.2. Egészségügyi és szociális helyzet fejlesztése.....	71
5.1.3. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása.....	72
5.1.4. Kulturális közösségi élet fellendítése.....	74
5.2. GAZDASÁGI PILLÉR.....	76
5.2.1. Az Önkormányzat hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek biztosítása.....	76
5.2.2. A mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítése.....	77
5.2.3. Az Ipari Park fejlesztése.....	79
5.2.4. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.....	80
5.3. KÖRNYEZETI PILLÉR.....	81
5.3.1. Környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme.....	81
ÖSSZEGZÉS.....	87
FORRÁSOK.....	89
MELLÉKLETEK.....	90
POLGÁRMESTERI HIVATAL SZÁMÁRA ELJUTTATOTT KÉRDÉSSOR.....	90
A DUNA CENTER THERM KFT. SZÁMÁRA ELJUTTATOTT KÉRDÉSSOR.....	92
A PAKSI IPARI PARK SZÁMÁRA ELJUTTATOTT KÉRDÉSSOR.....	92
A PAKSI HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI NONPROFIT KFT. SZÁMÁRA ELJUTTATOTT KÉRDÉSSOR.....	93
A LOCAL AGENDA 21 FELÜLVIZSGÁLATA KAPCSÁN LEFOLYTATOTT TELEFONOS INTERJÚ JEGYZŐKÖNYVE.....	94

Bevezetés

Paks Város Önkormányzata 2011 novemberében készítette el a „Paks Város – Local Agenda 21 – Fenntartható Fejlődés Helyi Programja” című dokumentumot, amely a település fenntarthatósági elveket szem előtt tartó hosszú távú fejlesztési programja. Célja a fenntarthatósági szempontok érvényesítése Paks Város különböző fejlesztései során, amelyhez az ideológiai háttér az ENSZ által 1992-ben, Rio de Janeiro-ban elfogadott Agenda 21 adja. Az Agenda 21 a fenntarthatóságot a következőképpen értelmezi:

„A fenntartható fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől.”¹

A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása. Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét, azaz eltartó-képességét. A fenntarthatóságot az Agenda 21 három alappillér – szociális, gazdasági és környezeti – kapcsán értelmezi. A fejlesztéseknek mindhárom területet érintő hatásait mérlegelni kell egyidejűleg.

Az Agenda 21 egy globális szintű irányelv, amelynek végrehajtását nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi szinten kell megvalósítani: A kormányok, önkormányzatok irányelveket, stratégiákat, vagy akár jogszabályokat fogalmaznak meg a terv végrehajtására. Ennek az eszköze a települési önkormányzatok által kidolgozott Local Agenda 21, amely Szlávik János megfogalmazásában a fenntarthatóság lokális, kisregionális komplex programja, amely a természeti környezet fejlesztésével összhangban tervezi az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrárium stb. jövőorientált alakítását.² A modell célja Paks Fenntartható Fejlődés Helyi Programjában ismertetettek szerint az, hogy elveket fogalmazzon meg a helyi önkormányzat, valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében. Konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat tehát a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, szabályozások, stb.) olyan irányú alakítása, amely előtérbe helyezi a térség életminőségének és környezeti állapotának javítását, valamint a helyi erőforrások fenntartható kiaknázását.

Jelen dokumentum a 2011-ben elfogadott terv megvalósulását vizsgálja, valamint számba veszi az azóta megfogalmazott célokat.

¹ ENSZ: Közös jövőnk jelentés, 1987

² Szlávik János: A helyi-kisregionális szint szerepe a fenntarthatóságban, A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 17. szám, Budapest, 2002. december

Módszertan

Paks Város Local Agenda 21 programjának összeállítását az Önkormányzat saját forrásból valósította meg, a kétévente elvégzendő felülvizsgálati kötelezettség teljesítése érdekében. A dokumentum frissítését a KEOP-1.2.0_09-11-2011-0013 számú projekt is kötelezettségként írta elő. A felülvizsgálati dokumentum ennek a kötelezettségnek a teljesítése érdekében készült el. Mivel a frissítés gyakoriságával és a felülvizsgálat tartalmával kapcsolatban sem az említett pályázat, sem az eredeti dokumentum összeállításához alkalmazott útmutató³ nem fogalmazott meg elvárásokat, ezért a felülvizsgálat során arra törekedtünk, hogy a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának 2011-es kidolgozása óta bekövetkezett környezeti változásokat és fejlesztéseket jól strukturáltan, tömören mutassa be a dokumentum a Képviselő Testület számára. A felülvizsgálat az alábbi módon elemzi a program megvalósulásával és a stratégiai tervek változásával kapcsolatos kérdéseket:

- a) Helyzetelemzési fejezetek frissítése a jogszabályváltozások, statisztikai adatok, fejlesztési tervek módosításával;
- b) Stratégia fejezetek felülvizsgálata a célok megvalósulása és új célok kitűzése tekintetében, beleértve a helyi prioritások változását és a magasabb területi szintű stratégiák céljainak módosítását;
- c) Helyi programok megvalósítását bemutató fejezetben felsorolt intézkedések megvalósulásának tételes vizsgálata, adott prioritásokhoz kapcsolható új intézkedési tervek számbavétele;
- d) Összegzés.

A felülvizsgálati dokumentum az eredeti program szerkezetét követi. Minden fejezet esetében ismerteti az adatok frissítésének módját, tételesen bemutatja az adott célok/feladatok megvalósulását és megjeleníti az új elképzeléseket. Azoknál a fejezeteknél, ahol a fejlesztési tervek könnyebb megértését segíti, térképi ábrázolást is alkalmaztunk. A kapcsolódó adatgyűjtés során szekunder kutatás segítségével volt szükséges elemezni a jogszabályi környezet, statisztikai adatok, valamint a kapcsolódó fejlesztési tervek céljainak változását. Emellett az érintett szervezetek (DC Therm Kft, Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft., Paksi Ipari Park Kft) és önkormányzati szervezeti egységek (pl. Műszaki Osztály, Pályázati Osztály) alkalmazottainak bevonásával, kérdőíves megkérdezés és interjúk segítségével kerültek összegyűjtésre a megvalósult és a közeljövőben szükségesnek ítélt fejlesztésekkel kapcsolatos információk.

³ Turchanyi Gyula - Szlávik János (2002): Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez BM Önkormányzati Tájékoztató különszám, 2002

1. A fenntarthatósági szempontok általános érvényesülése

Paks Város Önkormányzata Local Agenda 21 programjának elfogadásával vállalta, hogy működése során a fenntarthatósági szempontokat lehetőségeihez mérten figyelembe veszi és érvényesíti. Ennek érdekében a lenti szempontokat/módszereket alkalmazta:

- Emberközpontúság

Az önálló kezdeményezések támogatása érdekében az Önkormányzat fórumokat rendez beruházások és egyéb, lakosságot érintő döntések előtt. Minden esetben ilyen módon tájékoztatja a lakosságot út- és közműfelújítások, építések esetében. A fórumokat egy beruházás kapcsán több alkalommal rendezi meg: a tervezés kezdetekor, engedélyezési terv készítésekor, kiviteli terv véglegesítése előtt, kivitelezési munkák megkezdése előtt.

Emellett pályázati finanszírozással támogatja a településen élők különböző törekvéseit, például a lakosság energiahatékonysági fejlesztéseit, kulturális programok szervezését, környezetvédelmi tevékenységek ellátását, fiatalok letelepedését, civil szervezetek működését. A fenti célok támogatását az Önkormányzat többek között az alábbi pályázatok kiírásával támogatta 2017-ben:⁴

- Az iparosított technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából.
- A hagyományos technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából.
- Pályázat rendezvények, szabadidős programok támogatására
- Pályázat környezet- és természetvédelmi feladatok támogatására
- Pályázat kulturális alkotások, események létrehozására, kulturális értékek és hagyományok megőrzésére
- Pályázat egészségüggyel kapcsolatos tevékenységek, szolgáltatások támogatására

- Szubszidiaritás és felelősségteljes irányítás:

A település fejlesztési stratégiái a magasabb területi szintű politikákkal, stratégiákkal összhangban kerültek kidolgozásra. Fejlesztési tervei illeszkednek az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz⁵, a IV Nemzeti Környezetvédelmi Program céljaihoz, a Nemzeti Energiastratégia 2030 céljaihoz, a Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégiában

⁴ A lista nem teljes körű, célja a pályázati típusok sokrétű jellegének bemutatása.

⁵ OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával

megfogalmazott elvekhez, valamint Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának és Tolna Megye Integrált Területi Programjának megvalósításához. A fenntarthatósági elveken alapuló intézkedésjavaslataival makro-regionális szinten hozzájárul az EU 2020 stratégia és a Duna Régió Stratégia megvalósulásához.

- **Összehangolás**

A gazdaság, az infrastruktúrafejlesztés, a környezetvédelem, a mezőgazdaság, a kultúra és a szociális ügyek, valamint egyéb ágazatok politikáit a térség átfogó fejlesztése érdekében az alábbi stratégiai programokkal hangolta össze helyi szinten:

- Paks Város Integrált Területfejlesztési Stratégiája
- Fenntartható Energia Akcióterv (2014)⁶
- Helyi Esélyegyenlőségi Program
- Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program (2017)
- Paks Város Települési Szennyvízkezelési Program 2017-2022 (2017)

- **Együttműködés**

A településrészek, települések közötti kistérségi szövetségek közös céljainak együttes elérése érdekében az alábbi társulásokban, programokban vett részt az Önkormányzat:

- **Paksi Többcélú Kistérségi Társulás:**

A társulás számos feladatot lát el a személyes gondoskodás és családsegítés, egészségügyi alapellátás, területfejlesztési feladatok, közművelődési és kulturális tevékenységek, valamint belső ellenőrzési tevékenységek kapcsán.

Tagjai: Bikács, Bölske, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Gerjen, Györköny, Kajdacs, Madocsa, Nagydorog, Németskér, Paks, Pálfa, Pusztahencse, Sárszentlőrinc, Tengelic, Kölesd, Kistormás, Medina, Harc, Sióagárd.

Tekintve, hogy Paks Local Agenda 21 programjában szereplő egyes intézkedések a város területén túl a kistérséget is érinthetik, a dokumentumot érdemes véleményeztetni a Társulás képviselőivel is.

- **Paksi Társadalmi Tanács**

A Tanács 2015-ben jött létre azzal a céllal, hogy tájékoztassa az atomerőmű környezetében található 41 település lakosságát a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatban. A Társadalmi Tanácsot a paksi, kalocsai kistérség, valamint szekszárdi kistérség északi részén fekvő települések polgármesterei alkotják, kiegészülve a térség parlamenti képviselőivel.

⁶ Az energiahatékonyság fokozása és az abból fakadó üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentése érdekében Paks Város Önkormányzata 2013. február 14-én csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez, majd 2014. március 12-én elfogadta Fenntartható Energia Akciótervét (Sustainable Energy Action Plan, SEAP). A SEAP megvizsgálta a város 2010. évre vonatkozó energiafogyasztási adatait, majd olyan energetikai beruházásokat irányzott elő, amelyekkel az Önkormányzat 2020-ra 22%-kal csökkentheti üvegházhatású gáz kibocsátását.

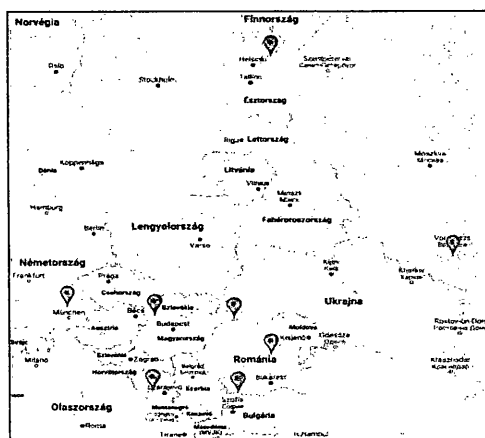
- Paks és Könyéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás

A társulást egy európai uniós kötelezettség teljesítése érdekében hozta létre Paks, Bócske, Madocsa, Gerjen, Nagydorog, Pusztahencse és Györköny önkormányzata. A társulás településein termelő hulladékok kezelése érdekében 2012-ben korszerű hulladékudvar, komposztálótelep, új lerakó, valamint a kommunális és szelektív hulladék feldolgozására szolgáló csarnok épült. A fejlesztéssel Paks hulladék-elhelyezése hosszú távon megoldottá vált.

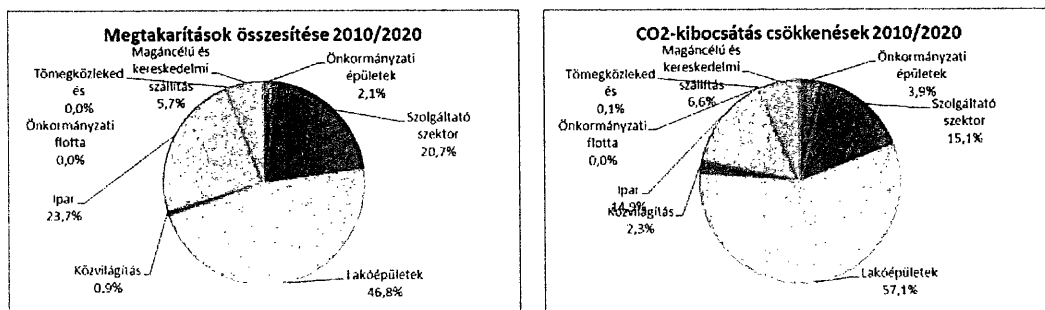
A korszerű hulladékgazdálkodás eleme egyúttal az együttműködés a lakossággal, mivel a szelektív hulladékgyűjtéshez a lakosság aktív részvétele szükséges. A lakosság motiválásához több tájékoztató füzet is készült.

- Partnerség

Az Önkormányzat az alábbi testvérvárosival is törekszik közös fejlesztésekben részt venni: Galánta (Szlovákia), Gornji Vakuf (Bosznia-Hercegovina), Kézdivásárhely (Románia), Kozloduy (Bulgária), Loviisa (Finnország), Novovoronyezs (Oroszország), Reichertshofen (Németország), Visk (Ukrajna). Ennek eszközként alkalmazhatók például az INTERREG közösségi kezdeményezés különböző pályázati programjai.

A fenntartható városfejlesztés, városüzemeltetés fontos stratégiai lépése volt továbbá Paks Önkormányzatának csatlakozása Polgármesterek Szövetségéhez (Covenant of Mayors), amelyre 2013. február 14-én került sor. A csatlakozó önkormányzatok vállalják, hogy egy választott bázisévhez mérten legalább 20%-kal csökkentik széndioxid-kibocsátásukat 2020-ig, valamint az ehhez kapcsolódó intézkedések bemutatásához a csatlakozást követő egy éven belül Fenntartható Energia Akciótervet dolgoznak ki. Paks 2014. április 12-én jóváhagyott Akciótervében 22%-os kibocsátás-csökkentést irányzott elő.

1. ábra: 2020-ra elérendő energiafogyasztás csökkenés és ahhoz kapcsolódó széndioxid-kibocsátás csökkenés mértéke ágazatonként [Forrás: Paks Város Fenntartható energia Akcióterve, 2014]

2. Helyzetelemzés

A fenntartható fejlődés programja a helyzetértékelési fejezetében részletesen megvizsgálta mindazon tényezőket, amelyek a település fejlesztési adottságait meghatározzák. A környezeti elemek vizsgálata mellett elemezte a társadalmi-gazdasági folyamatokat, és külön vizsgálatokat végzett a környezet-egészségügyi összefüggések megismerése érdekében.

A program megalkotása óta eltelt időszakban számos lakossági és gazdasági statisztikai adat változott, formálódott az épített környezet, újabb infrastrukturális elemek, energetikai és hulladékgazdálkodási megoldások jelentek meg. Újabb, a fenntarthatósági elvekhez jól illeszkedő környezettudatosági programok kezdeményezésében vett részt az Önkormányzat valamint több civil szervezet is. A térség életét jelentősen befolyásolja továbbá a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos előkészületi munkák elindulása. A fejezet ezeket a változásokat vizsgálja meg tételesen, alapot biztosítva ezáltal a stratégiai célok és programok módosulásának számbavételéhez, indokoltságuk megértéséhez.

Értelemszerűen a földrajzi elhelyezkedést, természeti adottságokat és a településalakulás történetét bemutató fejezetekben ismertetett adatok nem változtak, a földrajzi elhelyezkedés kapcsán is említett közlekedési infrastruktúra fejlesztéseit a települési épített környezet változásai kapcsán vizsgáljuk.

2.1. TERMÉSZETI ÉS TÁJI ÉRTÉKEK

A fejezet az országos védelem alá eső és a helyi jelentőségű természetvédelmi területeket ismerteti.

2.1.1. Országos védelem

Paks közigazgatási területét érintő országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek a következők:

Dél-Mezőföldi Tájvédelmi Körzeten (törzskönyvi szám: 293/TK/99) belül Paks közigazgatási területén védeltséget élvez a **Tengelici homokvidék, Paksi ürgemező, Paksi tarkasáfrányos**.

A védeltség indoka és célja: „a mezőföldi táj egyedi arculatát meghatározó löszképződmények, az Ős-Sárvíz hajdani medre helyén képződött futóhomokos területek és a rajtuk kialakult fajokban gazdag vegetáció és állatvilág megőrzése, a tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme”

Védetté nyilvánítás: 11/1999. (X.29.) KöM rendelet

Dunaszentgyörgyi-láperdő Természetvédelmi Terület (törzskönyvi szám: 323/TT/12)

A védeltség indoka és célja: „a Duna-völgy eltűnőben lévő lápréti, láperdei, ligeterdei tájképi értékeinek, a terület természetes és természetközeli állapotú növénytakaságainak, valamint a hozzájuk kapcsolódó állatközösségek megőrzése”

Védetté nyilvánítás: 6/2012. (II.21.) VM rendelet

Országos védelemre tervezett területek is találhatók a város közigazgatási területén:

- Imsósi Erdő Természetvédelmi Terület
- Paks löszfelfeltárás Természetvédelmi Terület (Téglagyári központ)

Pakson az Európai Közösségi Jelentőségű Természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet hatálya alá tartozó, a 15/2010. (V. 11.) KvVM rendelettel kihirdetett alábbi Natura 2000 természet-megőrzési területek (SCI) találhatók:

- Dunaszentgyörgyi láperdő (HUDD 20072)
- Közép-Mezőföldi löszvölgyek (HUDD20020)
- Paksi tarkasáfrányos (HUDD 20071)
- Paksi ürgemező (HUDD 20069)
- Tengelici homokvidék (HUDD 20040)
- Tolnai Duna (HUDD 20023)⁷

Natura 2000 madárvédelmi (SPA) területek nincsenek a településen.

⁷ Dunaszentgyörgyi láperdő fele részben átnyúlik Paksra, védetté nyilvánította a 6/2012 VM rendelet. A Tolnai Duna Natura 2000 terület átnyúlik Paksra a 14/2010 KvVM rendelet értelmében. A Tengelici homokvidék védett terület szintén átnyúlik Paksra, védetté nyilvánította a 45/2006 KvVM rendelet

2.1.2. Helyi jelentőségű természeti területek és értékek

Paks Város Önkormányzatának helyi természeti értékekről szóló 30/2008.(XII. 17.) számú rendelete értelmében a **helyi jelentőségű védett természeti területeit és emlékeit** a következő táblázat foglalja össze.

Név	Törzskönyvi szám	Védelmi kategória
Anna utcai Általános Iskola fái (1 tiszafa, 1 papíreperfa, vadgesztenye facsoport)	16/61/TE/96	természeti emlék
Deák Ferenc utca 22. sz. alatti császárfű	16/58/TE/08	természeti emlék
Dunakömlődi római katolikus templom előtti gesztenyefasor	16/67/TE/96	természeti emlék
Duna-parti gesztenyefasor	16/30/TE/96	természeti emlék
Faluhelyi fák és fasor*	16/68/TE/96	természeti emlék
Hegyhát utca 7. sz. alatti ciprus	16/57/TE/08	természeti emlék
Kalap utca 6. sz. alatti örökzöld*	16/62/TE/96	természeti emlék
Laktanya utca 1. sz. alatti tiszafák*	16/63/TE/96	természeti emlék
Laktanya utca gesztenyefasora	16/65/TE/96	természeti emlék
Művészeti Iskola udvarán álló tiszafa	16/66/TE/96	természeti emlék
Pollack Mihály utcai kocsányos tölgy	16/59/TE/08	természeti emlék
Szent István téri fehéreperfa	16/69/TE/96	természeti emlék
Táncsics Mihály utcai platán fasor	16/60/TE/08	természeti emlék
Vörösmarty utca gesztenyefái	16/64/TE/96	természeti emlék
Paks, Deák Ferenc utcai általános iskola előkertje	16/29/TT/96	természetvédelmi terület
Paksi Cseresznyési-láprétek	16/28/TT/96	természetvédelmi terület
Paks, Imsósi-erdő	16/35/TT/00	természetvédelmi terület
Paks, Prelátushoz tartozó szőlőterület	16/31/TT/96	természetvédelmi terület
Paks, Városi Múzeum kertje	16/33/TT/96	természetvédelmi terület
Római katolikus templom kertje és a Templom tér	16/32/TT/96	természetvédelmi terület

1. táblázat: Paks város helyi jelentőségű védett természeti területei és emlékei

A helyi jelentőségű kiemelt oltalmat igénylő földtani, víztani, növénytani, állattani, tájképi és kultúrtörténeti szempontból, vagy más közérdekből védelemre érdemes területek és emlékek megállapításáról, a helyi természeti értékekről szóló 30/2008. (XI. 17.) számú önkormányzati rendelet alapján több helyi értékkel dicsekedhet a város.

Összességében érdemes megjegyezni, hogy a táj- és természetvédelmi szempontok érvényesítése terén a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség kiemeli a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait, illetve elsődleges szempontként az újonnan létesítendő épületek közműrendszerének kiépítésénél a településkép- védelemét (takart elhelyezés, tájba illesztés stb.). A tervezett lakóterület fejlesztések külterülettel határos részein és a gazdasági, ipari területek körül takarófásítás tervezését, szabályozását javasolja.

2.2. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A települési környezet minőségét a kialakult infrastruktúra jelentősen befolyásolja. A településkörnyék minőségét elsősorban az épített környezet és a közlekedési, valamint a kommunális jellegű infrastruktúra minősége határozza meg.

2.2.1. Épített környezet

A városban jelenleg országos területi védettség nincs. Műemléki területi világörökségi védettségre tervezett a Dunakömlődi római castrum (Lussonium) és környezete.

Név	Műemlék címe	Műemlék helyrajzi száma*
R. k. templom és ex-lege műemléki környezete	DUNAKÖMLŐD, Béke u.	8267
Daróczy-kúria (általános iskola) és ex-lege műemléki környezete	Anna u. 16.	1029
Lakóház (egykori szegényház) és ex-lege műemléki környezete	Anna u. 17.	1064/2, 1064/1
Szent Vándel-kápolna és ex-lege műemléki környezete	Dózsa György u. 83.	3332
Lakóház (általános iskola) és ex-lege műemléki környezete	Kossuth Lajos u. 2.	863
Kúria és ex-lege műemléki környezete	Kossuth Lajos u. 13.	895, 896
Cseh-Vigyázó, majd Mádi Kovács-kúria (Városi Múzeum) és ex-lege műemléki környezete	Bajcsy Zsilinszky utca 1	1017/2, 1017/1
Szeniczey-kúria és ex-lege műemléki környezete	Deák Ferenc u. 4.	1021
Korniss-kúria (Bezerédj Általános Iskola) és ex-lege műemléki környezete	Anna u. 16.	1029
Lakóház (rendelőintézet) és ex-lege műemléki környezete	Deák Ferenc u. 7.	16
Lakóház (rendelőintézet) és ex-lege műemléki környezete	Deák Ferenc u. 7.	16
Novák-kúria (Művészeti Iskola) és ex-lege műemléki környezete	Deák Ferenc u. 11.	13
Erzsébet Szálló (Paksi Képtár) és ex-lege műemléki környezete	Szent István tér 2.	22
Bazársor és ex-lege műemléki környezete	Szent István tér 7.	980/1, 980/2, 980/3
Római katolikus kápolna (Szent Rókus és Szent Sebestyén) és ex-lege műemléki környezete	Rókus u.	1147
Szenháromság-oszlop és ex-lege műemléki környezete	Szenháromság tér	1028
Lakóház (Szeniczey-ház) és ex-lege műemléki környezete	Szenháromság tér 5.	1741
Ref. templom és ex-lege műemléki környezete	Templom tér	950/1
Lakóház (általános iskola) és ex-lege műemléki környezete	Templom tér 5.	1011
Kápolna és ex-lege műemléki környezete	Újtemető	2292
Kálvária-kápolna (Szent Kereszt felmagasztalása) és ex-lege műemléki környezete	Temető	1536
Kúria (orvosi rendelő) és ex-lege műemléki környezete	Deák Ferenc u. 22.	1055
a római kori Lussonium katonai tábora építészeti maradványai műemléki környezete	Dunakömlőd, Bottyánsánc	01044/5, 01044/6
római katolikus Szentlélek plébániatemplom	Újtemplom u. - Hősök tere	4283/2

2. táblázat: Paks város műemléki területei

[Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ]

A Local Agenda 21 kitért az épített értékek helyi védelmével kapcsolatos szabályozásra, amelyet a 29/2008. (XII. 17.) számú önkormányzati rendelet biztosít. Helyi területi védettséget élveznek:

- A történelmi városközpont lehatárolt része
- Fehérvári úti pincesor
- Sárgödör téri pincesor
- Ősz utcai pincesor
- Bartók B. u 43, 49, - Béke u. 6, 8, 10 és a Hegy utca látképe

- Béke u. 6., 8., 10.
- Hegy u. 1., 3., 5., 7. 9.,
- Hegy u. 2., 4., 6., 8., 10., 12.
- Radnóti M. u. látképe
- Szabadság u. 20, 23.
- Béke utca - Hegy utca - Szabadság utca csomópont
- Bartók B. u. - Béke u. közötti pincesor
- Dunakömlőd látképe a Bottyán hegyről
- Hegy u. látképe

A város 94 teljes épületre vonatkozó védelmet határozott meg, továbbá 8 védett műtárgyat (közkifolyókat) is védelem alá helyezett.

A Tolna Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály javasolja a helyi védelemben vett ingatlanok körének felülvizsgálatát és a jogi szabályozásának megfelelően nyilvántartott műemléki értéként való védelem alá helyezésének kezdeményezését, azokban az esetekben, ahol a műemlékké nyilvántartás szándéka vagy az ingatlan értékei ezt indokolják.

Régészeti lelőhelyek külön régészeti területi védelmet az előzetes egyeztetés szerint nem igényelnek, védelmükben az általános bejelentési kötelezettségek alapján kell eljárni. A régészeti lelőhelyek területeit, a műemléki épületek, objektumok műemléki környezetét a város szerkezeti és szabályozási terveiben lehatárolták.

A település további épített és régészeti értékeit a településrendezési eszközök megalapozására elkészített Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány tartalmazza.

2.2.2. Közúti közlekedés

A Local Agenda ismerteti Paks kapcsolódásának módját az Európai főút-hálózat elemeiként kijelölt TEN Transz-Európai Úthálózathoz: Két folyosóhoz kapcsolódik közvetlenül, a 6-os utak a V/C sz. Helsinki folyosó része, a Duna vízi útja pedig a VII. sz. Helsinki folyosó maga. Ezen európai főútvonalak közelsége kedvezően hathat a város gazdaságára, idegenforgalmi bevételeinek emelkedését, a tőkebeáramlás növekedését eredményezheti, mivel a folyosók fejlesztése kiemelt fontosságú az Európai Unió irányelvei szerint.

A város közlekedésének vizsgálatai 2010-ben készültek el. A MOBIL CITY Mérnöki Tanácsadó Bt. forgalomszámlálásain alapuló helyzetértékelést és részletes fejlesztési javaslatokat rögzített a város úthálózatával kapcsolatban. A vizsgálat eredményei beépítésre kerülnek a város településszerkezeti és szabályozási terveibe.

A járás a 6. és 63. sz. főút, valamint az M6 autópálya miatt jó országos szintű kapcsolatokkal rendelkezik, de csak észak-déli irányban, a kelet-nyugati irányú kapcsolatok gyengébbek és csak távolabb, Dunaföldvár környékén biztosítottak. A járáson belül Paks közúti elérhetősége az átlagosnál jobbnak mondható, de vannak nehezebben megközelíthető települések, probléma

inkább a meglévő utak állapota, valamint a települések egymás közötti kapcsolatainak hiányossága. A település útjai többségében megfelelő állapotúak, viszont hiányzik a települést nyugatról elkerülő út. A település motorizációs mutatói jóval az országos, a régiós valamint a megyei átlag felettiek.

2.2.5. Parkolás

A város a parkolás szabályaira vonatkozó, a város gépjármű elhelyezési feltételeinek elősegítéséről, valamint a várakozóhelyek igénybevételének feltételeiről szóló 29/2009. (XII.23.) számú Önkormányzati rendelettel rendelkezik.

A parkolási helyzet a lakóterületek nagy részén megoldott, de a városközpont parkolási lehetőségeit bővíteni szükséges. A hatályos szabályozási terv a Szent István tér zöldfelülete alatt mélygarázs kialakítását teszi lehetővé. A megvalósítását csak a környezet úthálózat forgalmi terhelésével való összhang megteremtése és ennek megfelelően a forgalomszabályozás alkalmazásával javasolt.

2.2.6. Kerékpáros közlekedés

Mind szabadidős, mind munkába járási és ügyintézési célból jelentkezik igény a kerékpározásra a városban, de a gépjárműforgalom nagysága, illetve a lakóutcák kialakult szabályozási szélességének szűkössége miatt jelenleg korlátozottak a kerékpárút-hálózat bővítésének lehetőségei.

2.2.7. Vasúti közlekedés

Az elmúlt hét év során a vasúti közlekedésben változás nem következett be. A várost a Budapest–Dombóvár–Pécs fővonalból kiágazó Pustaszabolcs–Dunaújváros–Rétszilas mellékvonalból Mezőfalvánál kiinduló vágány érinti, amely főleg az Atomerőmű vasúti kapcsolatát szolgálja ki. A vasútvonal a Dunával párhuzamosan, a 6. sz. főút töltésén halad. Paks környezetében két vasúti megállóhely (Dunakömlőd és Paks-Dunapart), valamint a Paks vasútállomás található a vonalszakaszon.

Személyforgalom továbbra sem halad a vasútvonalon, mivel a megszüntetett forgalmú szárnyvonalak közé sorolták, az utazási igények alacsony jellege következtében. Teherforgalmat még fönntartottak, de a vonalon kevés számú vonat közlekedik. A vasúti megállóhelyek jelenleg felhagyottak.

2.2.8. Vízi közlekedés

A város – Duna parti település lévén - kedvező helyzetben van a vízi közlekedés lehetőségeinek szempontjából. Jelenleg személyforgalmat lebonyolító kompjárat üzemel Paksnál. A település több kikötővel rendelkezik. A kompikötő környezetében található egy kishajó és csónak kikötő, valamint egy nagyhajó kikötő. A település déli területén üzemel még egy nagyhajó kikötő.

Távlati fejlesztésként turisztikai célokat szolgáló jacht-kikötő kialakítása, kombinált szállítási tevékenység (vasúti és vízi szállítás összekapcsolása) szorgalmazását javasolta a településrendezési terv.

A vízi úton történő teherszállítás létesítményeinek megépítése esetén nemcsak a város környékéről, de az egész régióból jelentkező (ipari és mezőgazdasági) szállítási igények is kielégíthetők, így jelentős logisztikai fejlesztésre nyílnak lehetőségek.

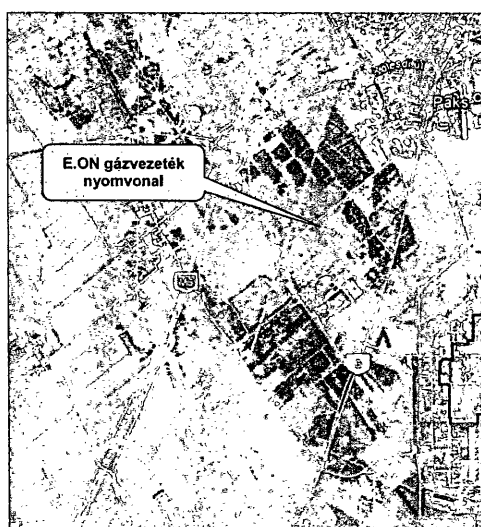
2.2.9. Kommunális infrastruktúra

Hőenergia-ellátás

A város hőenergia ellátását továbbra is a földgáz hálózat és az atomerőmű által termelt hőre épülő fűtési távvezetési hálózat biztosítja. Ez kiegészül a felhasználók által telepített fűtésre, vagy fűtés rásegítésre alkalmazott hőszivattyús illetve napkollektoros rendszerekkel, amelyek aránya a hőenergia termelésben azonban csekély.

Földgázellátás

Paks földgázellátását az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja, az ellátással kapcsolatos jelentős változás nem történt, a város ellátás-biztonsága azonban javult. Beruházások tekintetében ugyanis a 2011-ben terveként jelzett, Paks és Fadd közötti nagyközép-nyomású acél gázvezeték időközben megépült. A gázvezeték üzemeltetője az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. A nagyközép-nyomású acél gázvezeték nyomvonal mintegy 18 900 m hosszban vezet az E.ON Zrt. paksi nyomáscsökkentő állomása és a Fadd melletti FGSZ Földgázzállító Zrt. gázátadó állomása között. A vezeték a térség földgázellátásának kapacitás-növelése és Paks biztonságos gázellátásának érdekében létesült, mivel az északi irányból történő ellátási vonalra ráépült egy nagyfogyasztó (Dunaföldváron Bio Etanol Üzem). Paks így két irányból részesül földgáz betáplálásban, ami jelentősen növeli a szolgáltatási biztonságot.

2. ábra: Paks és Fadd közötti nagyközép-nyomású gázvezeték nyomvonala
[Forrás: Telephely Biztonsági Jelentés, MVM Paks II. Zrt. 2016]

Az önkormányzat és a gázszolgáltató 2011-ben folytatott egyeztetéseinek eredményeként 2012-ban megépült a Paks-Csámpa gázvezeték is, az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. tájékoztatása szerint Csámpán ezzel egy időben nyomásszabályozó állomás is telepítésre került. Biztosítottá vált így Csámpa területének megfelelő gázellátása, ahol jelenleg két fogyasztó található.

Távhőellátás

Az ellátási terület nem nőtt 2011 óta. A távhőellátás továbbra is kizárólag a lakótelepen biztosítja a szükséges hőenergiát. A távfűtéssel ellátott terület mintegy 28 MW hőteljesítményt képvisel. A lakótelepen a távhőellátás szolgáltatja a melegvíz és a fűtési energia ellátás döntő többségét a lakások és az intézmények részére.

A távvezeték mentén a létesítmények (iskolák, óvodák, bölcsődék, sportcsarnok, művelődési ház, bevásárló üzletkomplexum, kollégium, élelmiszer áruházak, idősok otthona) hőenergia ellátása biztosított illetve biztosítható. A távhőellátó rendszer a hőfogadótól teljes egészében a lépcsőházi fogadóig a Duna Center Therm Kft. kezelésében és tulajdonában van. A távvezeteki hálózat tartalékkapacitással is rendelkezik, így további lakótelepi fejlesztéseket is ki tud szolgálni.

Az energiahatékonysági beruházásoknak köszönhetően a település hőigénye csökkenthető. Ennek érdekében az Önkormányzat egyrészt elvégezte/tervezi több középület homlokzati szigetelését és nyílászárócseréjét. A 2011 óta benyújtott, kapcsolódó nyertes pályázatok az alábbiak:

- Fogyatékosok nappali intézményének felújítása (JETA 2013)
- Benedek Elek Óvoda felújítása (JETA 2014)
- Béke utca 13 (Waldorf iskola) nyílászárócseréje (JETA 2015)
- Domb utca háziorvosi rendelő felújítás (DDOP-3.1.3/G-14-2014-0082)
- Polgármesteri Hivatal felújítása (TOP-3.2.1-15-TL1-2016-0007)
- „Paksi Metszet Örökségközpont/Klímacentrum és Látványtár” projekt
- „Cseresznyés kert Erdei Iskola felújítása” (KEOP- 3.3.0/09/2010-0010)

További fejlesztésekre ezen a téren főként a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 3.2.1 és 3.2.2 prioritásainak kiírásai adnak lehetőséget.

Emellett az Önkormányzat a lakosság energiahatékonysági beruházásait számos pályázati kiírással támogatja. Ezek közül az elmúlt év folyamán az alábbiak jelentek meg:

2017. április 24-én írta ki az Önkormányzat természetes személyek, lakásszövetkezetek és társasházak számára *Az iparosított technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából* c. pályázatot, amely keretében 1992 előtt épült lakások és lakóépületek felújítását támogatta az alábbi tevékenységek kapcsán:

- homlokzati nyílászárók cseréje, redőny, spaletta, árnyékoló beépítésével vagy anélkül;

- az összes homlokzat utólagos hőszigetelése;
- zárófödém és beépített tetőterek utólagos hő- és vízszigetelése;
- meglévő, fosszilis tüzelőanyaggal táplált fűtési és használati melegvíz rendszerek felújítása és korszerűsítése;
- brikett, pellet, faapríték és faelgázosító kazán kiépítése;
- napelemes, napkollektoros, hőszivattyús rendszer kiépítése.

A rendelkezésre álló keret 50.000.000. Ft, a pályázat támogatási intenzitása 50%.

Az iparosított technológiával épült lakóházak felújítása mellett a város a hagyományos technológiával készült épületek energetikai felújítását is támogatta az előző pályázattal egy időben megjelent „A hagyományos technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából” című pályázattal. A támogatott tevékenységek, rendelkezésre álló keret és támogatási intenzitás mértéke megegyezik az előző pályázatnál ismertetettekkel.

A védett épületek felújítási munkáit külön pályázattal támogatta az Önkormányzat, amelyet 2017. március 30-án és szeptember 25-én is kiírt. Pályázni műemléki védelem, helyi egyedi védelem és védett környezetben álló épület kapcsán lehetett a városképben megjelenő homlokzatok, tetőszerkezetek, nyílászárók, kapuk, kerítések és támfalak felújításával. A támogatási intenzitás ebben az esetben is 50%, de annak maximális értéke az előző két pályázat kapcsán meghatározott 500.000 Ft / 700.000 Ft értéknél⁸ magasabb: műemléki védelem alatt álló épület esetében 2.000.000 Ft, egyéb esetben 1.000.000 Ft.

A lakótelepi fűtési rendszer felújítása folyamatosan történik a meghibásodások függvényében. Jelentősebb felújítás a folyamatos karbantartás miatt nem vált szükségessé. A Duna Center Therm Kft az alábbi rendszeres karbantartási műveleteket végezte el:

- Az összes armatúra revíziója az Erőmű kerítéstől a hőfogadó állomásig,
- A hőfogadó állomáson az összes armatúra revíziója,
- Az elszámolási mérő kiszerezése, hitelesítése és visszaszerelése,
- A hőközpontokban az első armatúrák revíziója,
- A földalatti távvezeték összes armatúrájának revíziója,
- A komplett távvezeték szigetelésellenőrzése,
- Az előzőek szükség szerinti javítása, cseréje.

2011-ben megfogalmazódott már az esetlegesen felmerülő távhő igények kielégítésére a biztonsági út északi oldalán húzódó távvezetékéről történő lecsatlakozással az Ipari Park, Vácika lakóterület, illetve más fogyasztói igények alternatív ellátási lehetősége (Pollack lakóterület). A Duna Center Therm Kft és az MVM PA Zrt. közötti egyeztetés alapján elmondható, hogy a Pollack lakótelep energiaigénye biztosítható a jelenlegi rendszer bővítésével. További területek ellátásáról viszont egyeztetni kell a forrásoldallal.

⁸ A maximális támogatás mértéke a megvalósítandó célok számától függ.

A távhőellátás kapcsán fontos szempontként került említésre a helyi égéstermék kibocsátás elmaradása, amely miatt környezetet terhelő károsanyag kibocsátással nem kell számolni. Ez a szempont időközben beépült Paks Város Fenntartható Energia Akciótervéhez kapcsolódó Alapbocsátás Leltár számításaiba is, amelyben a város energiaellátásához és közlekedéséhez kapcsolódó széndioxid kibocsátásra átszámított emisszióit kellett meghatározni. Az összkibocsátás értékét tehát kedvezően befolyásolná a távhőrendszer bővítése és korszerűsítése, ezzel kapcsolatos tervek mégsem szerepelnek a Fenntartható Energia Akciótervben.

Villamosenergia-ellátás

Villamos energia ellátás terén jelentős hálózatfejlesztési kérdéseket az Atomerőmű blokkjainak bővítése vet fel. Az új blokkok kiszolgálását a meglévő hálózati kapcsolatok nem tudják biztosítani, ezért az MVM Paks II Zrt Telephely Biztonsági Jelentése utal rá, hogy egy új 400/120 kV-os állomást kell létesíteni, új távvezetéseket kell kiépíteni és a meglévő távvezetéseket át kell alakítani, át kell rendezni. Az új blokkok hálózati csatlakozásának és távvezetési kapcsolatainak kialakítása még nem véglegesen eldöntött. A lehetséges hálózati telephelyek elemzésre kerültek. Ennek részletes ismertetése nem feladata a felülvizsgálatnak, az információk megtalálhatók az említett dokumentum II. kötete 2. fejezetének 121-122. oldalán.

Telefonhálózat

A Local Agenda 21 a telefonhálózat fejlesztésével kapcsolatos terveket nem tartalmazott.

Kábeltévé-hálózat

A Local Agenda 21 a kábeltévé hálózat fejlesztésével kapcsolatos terveket nem tartalmazott. Javaslatként fogalmazta meg Cseresznyés és Csámpa területek kábeltévé ellátásával kapcsolatos kiviteli tervek elkészítését. A két terület kábeltévé ellátása egyelőre nem valósult meg.

Városi informatikai hálózat

A város területén már 2011-ben folyamatban volt az intézményrendszer egységes informatikai alapokon történő üzemeltetése. A meglévő intézmények közötti kapcsolat folyamatosan optikai hálózat alapúvá vált az alábbi fejlesztések segítségével:

- Táncsics utcai Rendelőintézet és a Városi TV között optikai kábelhálózat létesítése I. ütem (2011)
- Táncsics utcai Rendelőintézet és a Városi TV között optikai kábelhálózat létesítése II. ütem (2012)
- Optikai kábelhálózat bővítés Ifjúság u. 10. sz. előtti betonszékrenyőtől Barátság utcai Orvosi Rendelőig (2013)

- Deák – ház és Klíamúzeum épületébe való bevezetés, illetve ezen épületek rákötése az optikai hálózatra.
- PSE Stadion fejlesztés kapcsán a meglévő, megmaradó klubház csatlakoztatása a Telekom optikai hálózatához.

A térfigyelő kamerarendszer kiépítése ezzel egyidejűleg folytatódott:

- 2011-ben 4 meglévő megfigyelési pontot újírtottak fel (3 db dome és 2 db fix kamera) és integráltak a rendszerbe. Emellett 4 új megfigyelési pont telepítésére (1 db dome és 7 fix kamera), valamint új térfigyelő központ kialakítására is sor került.
- 2013-ban 8 új megfigyelési pont létesítésére került sor (5 db dome és 8 db fix kamera).
- 2017-ben 1 új megfigyelési pont létesült a Váci M. utcai tömbbelsőben (1 db dome kamera).

Megújuló energiaforrások felhasználása

A megújuló energiaforrások térhódítása az elmúlt hét év során sokkal jelentősebbé vált, számos önkormányzat létesített – zömében 500 kW épített kapacitású, de esetenként több MW kapacitást elérő méretű – napelem parkokat. Néhány erőmű tüzelőanyagát megújuló forrásra változtatta (a Pécsi Hőerőmű például 2013-ban teljes mértékben biomassza tüzelésre állt át), valamint számos pályázat segítette a lakossági megújuló energia beruházásokat. Ezek közül a jelenleg a GINOP-8.4.1/A-17 Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel, amely 105,2 milliárd forintot biztosít a lakossági épületek energiahatékonyságának, valamint a lakóépületekhez kapcsolódó megújuló energiaforrás alkalmazásának növelésére. A Kormány által kiírt, Strukturális Alapok által finanszírozott operatív programok pályázati felhívásai mellett az Önkormányzat saját pályázati felhívások kiírásával is segítette a lakosságot a megújuló energiák alkalmazása terén, a korábban bemutatottak szerint.

Napenergia

A napenergia hasznosítása városi szinten napjainkban sem számottevő mértékű, azonban az Önkormányzat közintézményeinek napelemmel történő ellátásával demonstratív fejlesztéseket hajtott végre 2014-ben. A KEOP-4.10.0 „Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal” című konstrukcióra benyújtott sikeres pályázatait az alábbi táblázat ismerteti:

Épület	Pályázat kódja	Napelemek beépített teljesítménye (kW) ⁹	Támogatási összeg (Ft)
Polgármesteri Hivatal	KEOP-4.10.0/A/12-2013-0758 PMH	250 kW _p	22.971.760
Csengey Dénes Kulturális Központ	KEOP-4.10.0/A/12-2013-0730 CSDKK	250 kW _p	42.046.524
Paksi Bóbita Bölcsőde	KEOP-4.10.0/A/12-2013	250 kW _p	30.513.147
Paksi Napsugár Óvoda intézményei	KEOP-4.10.0/A/12-2013-0822 Napsugár	250 kW _p	17.914.842
Paksi Benedek Elek Óvoda tagóvodái	KEOP-4.10.0/A/12-2013	250 kW _p	20.050.633
Összesen		1250 kW_p	133.496.906

3. táblázat: Paks Város Önkormányzatának napelemes beruházásai

Az önkormányzati beruházások mintaértékkel szolgálnak a lakosság számára, így várhatóan a lakossági napenergia hasznosítás is növekedni fog megfelelő pályázati források és hitelek rendelkezésre állása esetén. Napjainkban ezek a feltételek adottak (ld. korábban ismertetett lakossági pályázatok, valamint GINOP-8.4.1/A-17 hitelkonstrukció).

Vízenergia

A LA21 dokumentum már 2011-ben megemlítette, hogy a „Paksi Atomerőmű Zrt. tervezett beruházásai között szerepel kis vízierőmű létesítése is”. Ennek megvalósítására még nem került sor. Azonban Süli János, a Paksi Atomerőmű két új blokkjának tervezéséért, megépítéséért és üzembe helyezéséért felelős tárca nélküli miniszter 2017 októberi nyilatkozata¹⁰ szerint az előrejelzések alapján 2030-ban még Paks II.-vel együtt is teljesítményhiány lesz a rendszerben, ezért egy olyan nagy alaperőműre lenne szükség, amely az atomenergia mellett naperőművet, szélenergiát és vízi erőművet is magában foglal.

Szélenergia

Paks szélenergia potenciáljára a 2011-es dokumentum már utalt. A dokumentum összeállításának idején előkészítési fázisban levő györkönyi szélenergiapark időközben megépült. 24 db 2,0 MW teljesítményű szélenergiatermő termeli a villamos energiát.

Hidrogén

A Hidrogén hasznosításával kapcsolatban jelentős lépések nem történtek a városban.

⁹ Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

¹⁰ Forrás: <https://www.portfolio.hu/vallalatok/szel-es-vizeromuvet-epitene-magyarorszag-paks-2-melle.264867.html>

2.3. KÖRNYEZETI ELEMEK ÉS RENDSZEREK ÁLLAPOTA

2.3.1. Talajviszonyok

A külterületek intenzív szántóföldi művelés alatt állnak, a talajbiológiai degradációs folyamatok jelentős mértékűek.

A talajok humusztartalma lassú csökkenést mutat, amelyet sokszor még a rendszeres szerves trágyázással sem sikerül megállítani. Fennáll a veszélye annak, hogy ez a folyamat hosszabb távon a talaj tápanyag-szolgáltató képességének kimerüléséhez vezethet.

Általánosságban elmondható, hogy a talajok mikrotápanyag ellátottsága kedvezőbb, azonban az utóbbi évtizedben ezen a téren is kedvezőtlen változások indultak el. A szántott területen nagy arányban termesztik a cink-igényes kukoricát. Ez a probléma nagy valószínűséggel már rövidtávon is érezhető termés csökkenést fog eredményezni.

2.3.2. Felszínalatti víz minősége

A talajvíz kémiai jellege kalcium-hidrogénkarbonátos, öntözésre alkalmatlan. Keménysége is eléri a 25-35 nk°-ot. A mélyebben fekvő, 100m alatti vastagságú víztározó tárolt rétegvíz átlagos mennyisége 1-1,5 l/s.km².

A Paksi Vízmű által termelt kutak közül 4 db kútból származó víz nem igényel kezelést.

Az atomerőmű és térségének talajvizei az atomerőmű építését előkészítő nagyszámú talajmechanikai feltárás során vett vízmintákból, illetve a kifejezetten a talajvíz megfigyelésére létesített figyelőkutak vizsgálatából ismertek.

A vizsgálatokból az derült ki, hogy a klorid-tartalom a vízáadó rétegek mélységével növekszik. A vizsgálatok szerint Paks térségében és az erőműnél sem a talajvízben, sem a felső-pannóniai rétegekből származó rétegvizekben klorid-anomália nem mutatható ki. Sós vizeknek mélyből történő feláramlása nem valószínűsíthető.

A talajmechanikai feltárások során vett vízminták vizsgálatai alapján a talajvíz minősége kisebb-nagyobb helyi eltérésektől eltekintve egységesnek tekinthető. A pleisztocén réteg talajvize beton és vasbeton szerkezetekre jellemzően nem agresszív. A mérési adatok alapján a talajvíz szulfátagresszivitásával nem kell számolni.

2.3.3. Felszíni víz minősége

A felszíni vizek minőségében számottevő változás nem következett be. Az atomerőmű alatti mintavételi helyeken (Fajsz, Baja, Mohács, Hercegszántó) általában nem rosszabb a víz minősége, mint a felette lévőnél (Dunaföldvár). A vízminőségi mutatók ingadozása évszakonként mutatkozik. Az augusztus végi mérések esetében az oxigéntelítettség, a biológiai oxigén igény, a klorofill-a és a pH lényegesen kedvezőtlenebb eredményt adott, mint az őszi (október eleji) mérés alkalmával. A nitrátoknál viszont éppen fordított volt a helyzet.

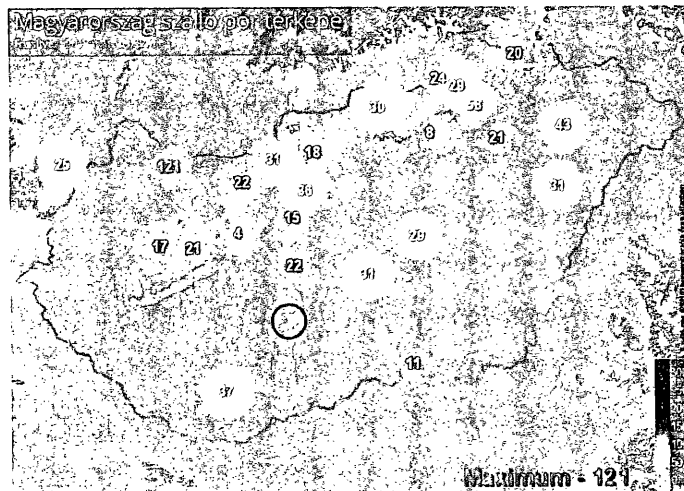
2.3.4. A levegő állapota

A levegőminőségi állapotot továbbra is jellemzően a közlekedési eredetű légszennyező-anyag kibocsátás határozza meg. Jelentős környezetterhelő hatású légszennyezőanyag-kibocsátó – az atomerőmű meghatározó, de nem káros terhelése kivételével – nincs a térségben. A bejelentés köteles légszennyezők közül a fosszilis energiahordozó felhasználásból eredő és a jármű-karbantartókból adódó oldószer, illetve a mezőgazdasági tevékenységre jellemző kibocsátás a jellemző.

A település levegőminőségét az egyedi fűtések, a közlekedés és az egyéb tevékenységek (ipar, mezőgazdaság) emissziója határozza meg. A településen jellemzően távfűtéssel, földgáz és vegyes tüzeléssel oldják meg a fűtéseket. A közlekedési eredetű légszennyezés az M6, a 6. sz. főút, a 6231, 6232, 6233, 5111 sz. összekötő utak és az 51364, illetve 6213. sz. mellékutak térségében meghatározó.

A 2012. január 24. és 2013. március 28. között az MVM Paks II. Zrt. megbízásából végzett mérési eredmények alapján elmondható, hogy Paks környékén a környezeti levegő minősége SO_2 , CO légszennyező anyagok esetében kiváló, NO_2 , PM_{10} és O_3 tekintetében jó, az ülepedő por vonatkozásában megfelelő. Paks kedvező fekvésének, a 6. sz. főút város melletti – és nem várost átszelő – elhelyezkedésének, a Duna felé fújó tisztító szeleknek köszönhetően a környezeti levegőminősége megfelelő.

A Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség előzetes tájékoztató levelében a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatosan a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet előírásait tekinti irányadónak.

3. ábra: Szállópor koncentráció Magyarországon 2018.03.22-én [Forrás: <https://www.idokep.hu/szmog>]

2.3.5. Önállóan kezelt hatótényezők

Hulladékgazdálkodás

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény a program elfogadása óta módosult, így figyelembe kell venni az alábbi törvényeket is:

2012. évi XXVIII. törvény a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény módosításáról

2017. évi LXVI. törvény a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény módosításáról.

A Pakson keletkező települési szilárd és települési folyékony hulladékok begyűjtésének és az ártalmatlanítás feladatát a DC Dunakom Kft.-től jogutódja, a Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (PHG Nonprofit Kft) vette át: A Paks és Környéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás a közszolgáltatás elvégzésével és a rendszer üzemeltetésével, 2013 márciusától 5 éves időtartamra a Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.-t bízta meg. A hulladékgazdálkodás az LA21 felülvizsgálatának folyamatában ismét átszervezés alatt áll, mivel a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást 2018. január 1-től a Kaposvári Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (KHG Nonprofit Kft.) látja el. Utóbbi szervezet tevékenységéről még nem áll rendelkezésre elegendő információ, így a felülvizsgálat a 2017. december 31-ig fennálló helyzetet vizsgálja, a felülvizsgálathoz kapcsolódó kérdőívet is a PHG Nonprofit Kft munkatársai töltötték ki.

A Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (illetve annak jogelődjeként a DC Dunakom Kft., majd a Paksi Hulladékgazdálkodási Kft.) 2013. január 2-án kezdte meg az Local Agenda 21-ben tervezett fejlesztések között említett hulladékkezelő központ üzemeltetését, valamint a 7 érintett településen a közszolgáltatás ellátását a Paks és Térsége Hulladékgazdálkodási Rendszer program keretében. A házhoz menő hulladékgyűjtésen túl a Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. üzemelteti a Paksi Hulladékkezelő Központot, melynek területén mechanikai hulladék előkezelő egység, hulladéklerakó, szelektív hulladék-válogatómű, zöldhulladék komposztálótelep és hulladékgyűjtő udvar működik.¹¹

A paksi szeméttelen létesült új hulladékkezelő központ kivitelezése során új komposztáló készült, lerakó, előkezelő- és válogatócsarnok, a veszélyes hulladék átvételére szolgáló hulladékudvar és szociális blokk épült a szelektívcsarnok mellett, továbbá a szükséges gépek és járművek beszerzése is megtörtént. A közel 2 Mrd Ft-ból megépített beindulásával megvalósult a teljes körű szelektív gyűjtés, ami részben házhoz menő rendszerrel, részben gyűjtőszigeten történik.

A háztartásoktól begyűjtött kommunális hulladékok a Paksi Hulladékkezelő Központban kerülnek kezelésre. A hulladékok a jobb tömöríthetőség érdekében először aprításon esnek át, az aprítás során a fémtartalmú anyagokat leválasztják. A fennmaradó aprított hulladékok a Központ részeként üzemelő hulladéklerakóban kerülnek véglegesen ártalmatlanításra.

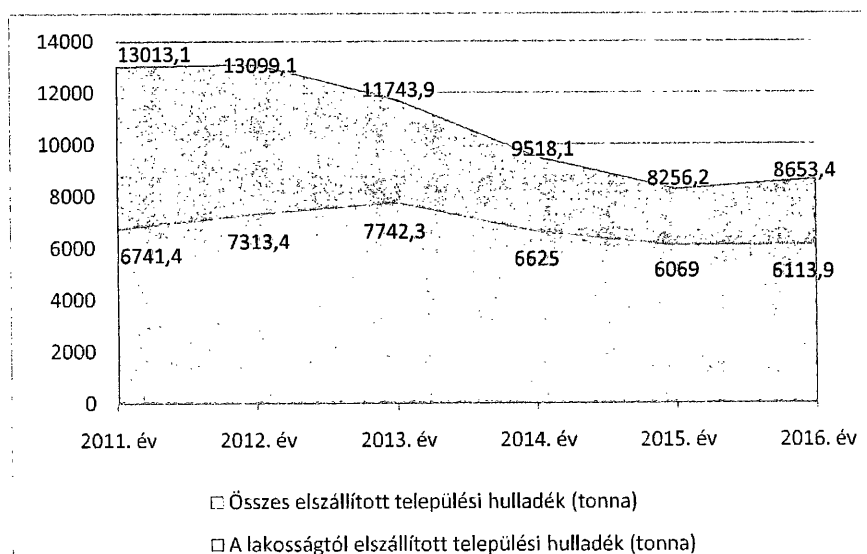
¹¹ Forrás: Paks Város Környezetvédelmi Fenntarthatósági Programja 2017 – 2022, 2016. október

A hulladéklerakó medence kapacitása 160 000 m³, ami a tervek szerint 10 év alatt telik meg, de az élettartam ennél lényegesen hosszabb is lehet, ha szelektív gyűjtéssel megfelelő arányban sikerül az újrahasznosításra alkalmas hulladékokat a lerakótól eltéríteni.¹²

A települési folyékony hulladékot befogadó, ártalmatlanító szennyvíztelep üzemeltetését a vízművek átszervezését követően a Paksi Víz- és Csatornamű Kft.-től a Mezőföldi Regionális Víziközmű Korlátolt Felelősségű Társaság (Mezőföldvíz Kft) vette át 2012-ben. A cég székhelye Pakson található (Kölesdi út 46.). Emellett két telephellyel (Paksi Szennyvíztisztítótelep 30024. hrsz., Dorogi úti Vízműtelep 4745/2. hrsz.), valamint négy fiókteleppel (Madocsa, Szennyvíztisztítótelep 087/38. hrsz., Bonyhád, Gyár utca 26., Pécsvárad, Kossuth Lajos utca 29, Dunaföldvár, Hunyadi park 5. A. ép.) rendelkezik.¹³

Települési szilárd hulladékok

Az 1994-ben használatba vett nem veszélyeshulladék-lerakónak a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség 2003-ban adott környezetvédelmi működési engedélyt, az egységes környezethasználati engedélyt a meghosszabbítás után 2011. december 31-ig kapta meg a létesítmény. A Paks 0299/5 hrsz. alatti ingatlanon lévő nem veszélyes hulladéklerakó telep bezárására 2012. december 31-én került sor. 2013. január 1-től a telepre hulladékbeszállítás nem történt. A rekultiváció 2014 május 2-án indult el, I. üteme (átmeneti felső záróréteg kialakítása) 2015. június 30-án zárult le. A rekultiváció II. ütemének (végleges felső záróréteg kialakítása) tervezett befejezési időpontja: 2025. június 30.

4. ábra: Összes elszállított települési hulladék és a lakosságtól elszállított települési hulladék mennyiségének változása 2011-2016 között [Forrás: KSH]

¹² Forrás: Paks Város Környezetvédelmi Fenntarthatósági Programja 2017 – 2022, 2016. október

¹³ Forrás: www.e-cegyezzek.hu

Szelektív hulladékgyűjtés

A háztartási vegyes hulladékok elszállításán túl az új rendszer keretében az elkülönítetten gyűjtött háztartási hulladékok (műanyag, papír, kompozit, fém) és zöld hulladékok ingatlanoktól történő elszállítását is végzi a közszolgáltató. A szelektívgyűjtő edényben gyűjthető az összes szárazfrakció (papír, műanyag, PET-palack, fém, kompozit), amit lakótelepi városrészekén hetente kétszer gyűjt össze a közszolgáltató. Üveg gyűjtése csak a hulladékgyűjtő szigeten történik, a városban 25 db gyűjtősziget¹⁴ üzemel.

A szolgáltató a társulás településeiről hetente szállítja el a kommunális, kéthetente a szelektíven gyűjtött és havonta (vegetációs időszakban) a zöldhulladékot. Lomtalanítást évente egyszer tartanak. Paks, Györköny, Pusztahencse, Nagydorog, Gerjen, Madocsa és Bölcse több mint tizenkétezer háztartásából szállítják el a kommunális és az elkülönítetten gyűjtött, továbbhasznosítható hulladékot.

A LA 21 program megállapította, hogy a Paksról begyűjtött hulladék mennyisége hatékonyabb felvilágosító munkával és a kihasználatlan konténerek új helyre telepítésével, később a konténerek gyakoribb ürítésével gyűjtőpontok számának lényeges emelése nélkül is növelhető. Konténer áttelepítésekre azonban nem került sor a vizsgált időszakban, és a PHG Nkft munkatársai felvilágosító munkát nem folytatnak egyelőre. A továbbiakban ez a feladat a KHG Nkft-re hárulhat.

A begyűjtési rendszerhez tartozó első hulladékudvar kialakítása és a szelektív hulladékgyűjtéshez szükséges 2 db konténeres begyűjtő jármű beszerzése már 2011-ig megtörtént. Jelenleg a szolgáltató 6 db egyrekeszes tömörítő felépítményű kukásautóval rendelkezik a vegyes és szelektív hulladékgyűjtéshez összesen.

A zöldhulladékok komposztálására szolgáló komposzttelep kialakítására is sor került időközben. A komposzttelep 2013. január 2-án kezdte meg működését.

Építési, bontási hulladékok

Az építési bontási hulladékok elhelyezésére 2011-ben az Önkormányzat az inert hulladékok rendezett lerakására szolgáló, remélhetőleg legalább tíz évig üzemeltethető inerthulladék-lerakót kívánt kialakítani. Erre a beruházásra még nem került sor.

Állati tetemek

A közterületen elhullott állatok tetemeinek begyűjtése és ártalmatlanítása, kóbor állatok befogása a DC Dunakom Plusz Kft feladata, amely alvállalkozó megbízásával biztosítja a feladatok elvégzését. A gazdasági célú állattartás során keletkező állati hulladékok ártalmatlanításának megszervezése a vállalkozások feladata. A tetemek ártalmatlanítása megfelelően megoldott.

¹⁴ Forrás: PHG Nkft kérdőíves adatszolgáltatás

Egészségügyi hulladékok

A feladat koordinálása szintén a DC Dunakom Plusz Kft feladata, az egészségügyi hulladékok kezelése megfelelően megoldott.

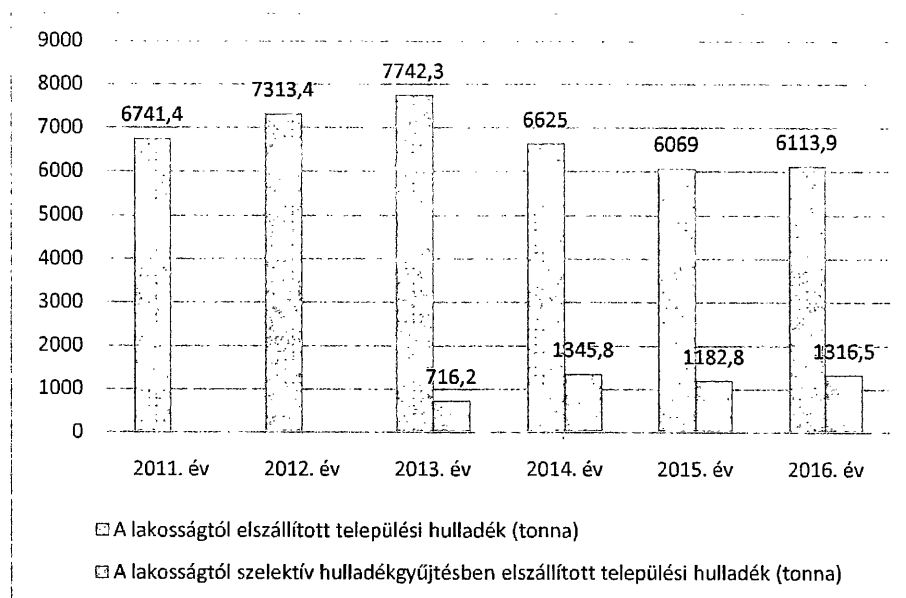
Települési folyékony hulladékok

A 2011-es dokumentumban említett pályázat a települési folyékony hulladékot befogadó és ártalmatlanító paksi szennyvíztelep bővítésére, fejlesztésére beadásra került és támogatásban részesült: A paksi szennyvíztisztító telep bővítése és fejlesztése (KEOP-1.2.0/09-11-2011-0013) projekt keretében a város az 1.060 millió forint értékű beruházáshoz 790 millió forint támogatást nyert. Az új szennyvíztelep a korábbi telep mellett épült fel. A telepen a szennyvíz elsőként a fél centis pálcasűrűségű rácossal találkozik, amelynek az a feladata, hogy felfogja a szilárd hulladékot. Ezt követően kerül a homokfogóba, ami után már csak lebegő anyagokat tartalmazó szennyvíz marad. A biológiai tisztítás során a számtalan szennyeződést baktériumok bontják le egy betonmedencében. Az új telepen egy további folyamat zajlik: az élővizet károsító tápanyag eltávolításra is lehetőség nyílik, ami azt jelenti, hogy foszforból és nitrogénből jóval kevesebb kerül az élővízbe. Ezek a tápanyagok a szennyvíziszapban maradnak, s az ebből keletkező komposzt tápanyagban gazdaggá, hasznossá válik. A telep kapacitása 3600 m³/nap. A pályázat keretében felújították a meglévő üzemépületet is, ahol a diszpécserközpont és egyéb villamos vezérlő egységek kaptak helyet. Ezen felül új eszközök, kotró rakodógép, mezőgazdasági vontató és szerves trágya keverő/szóró vásárlása is szerepelt a pályázati anyagban.

A hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése

A 2011-es anyagban említett a KEOP-7.1.1.1/09 „Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése” konstrukcióra benyújtott „Paks és térsége hulladékgazdálkodási rendszer” megnevezésű pályázat támogatást nyert. Finanszírozásával a fentiekben ismertetett fejlesztések valósultak meg.

A városban a lakosságtól elszállított települési hulladék és a szelektív gyűjtésben elszállított hulladék mennyisége az alábbi módon alakult:

5. ábra: Lakosságtól elszállított települési hulladék és szelektív gyűjtésű hulladék mennyiségének változása 2011-2016 között
[Forrás: KSH]

Az ábráról leolvasható a szelektív hulladékgyűjtés megindulása 2013 folyamán, ami az említett fejlesztések eredményeképpen jelent meg a statisztikában.

Zaj- és rezgés elleni védelem

A környezetvédelmi program megállapítja, hogy Paks város környezeti zajterheltségét nagymértékben meghatározza a város földrajzi adottsága, a kialakult városszerkezeti és terület-felhasználási rendszere. Ebből adódóan a közúti közlekedésből eredő zaj- és rezgés kibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

Közlekedésből eredő zajterhelés

Közúti közlekedésből eredő zaj- és rezgés kibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet. Paks város környezeti zajterheltségét nagymértékben meghatározza a város földrajzi adottsága, a kialakult városszerkezeti és terület-felhasználási rendszere. Paks város esetében is meghatározó a zajterhelés kialakulásában a közúti forgalom nagysága. A városi úthálózat, így elsősorban a városközpont forgalmi terhelése igen magas. Az úthálózat egyes szakaszai nem alkalmasak a növekvő forgalom befogadására, nem biztosítják a forgalom gyors lefolyását. Nem történt meg az úthálózat bővítése a növekvő igények kiszolgálására.

Az MVM Paks II. Zrt. megbízásából 2012-ben és 2014-ben végzett környezeti közlekedési zajterhelési vizsgálatok eredményei alapján általánosan az mondható el, hogy a lakott területek mellett elhaladó forgalmas utak közlekedési zajkibocsátása igen jelentős, a közlekedés által érintett területek környezeti zajhelyzetét egyértelműen a forgalom eloszlása és sűrűsége határozza meg. A közlekedéssel érintett, vagy forgalmasabb utakhoz közeli lakóterületek alapzaj terhelése több esetben is meghaladja a területre érvényes zajterhelési határértékeket. A

leginkább forgalmas időszakok a hajnali 5 óra és reggeli 8-9 óra közötti időtartam és a délutáni 3-6 közötti időtartam, így zajterhelések és a határérték túllépések is ezekhez a csúcsponti időszakokhoz köthetők.

Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség előzetes tájékoztató levelében a zaj- és rezgésvédelemmel kapcsolatos szabályok, követelmények érvényre juttatása érdekében azok szerepeltetését javasolja új HÉSZ készítése esetén.

Üzemi/ipari jellegű zajterhelés

Az ipari jellegű zajforrások terhelő hatása változatlanul kisebb területet érint, hatása viszont koncentrált. A jelentősebb, illetve zavaró hatású üzemi jellegű létesítmények elsősorban ipari-gazdasági terület-felhasználási funkciójú területeken, (Gip) működnek, illetve a fejlesztések során oda települtek. A kisebb kapacitású, illetve kevésbé zavaró hatású üzemi jellegű létesítmények a kereskedelmi, szolgáltató funkciójú (Gksz) területre települtek. Ezek zajhatása, elsősorban a lakóterülettől való nagy távolságból adódóan nem jelentenek terhelő hatást.

A kisebb vállalkozások lakóterületi ingatlanon működnek, azonban a zajvédelmi követelmények teljesülését a működésük során biztosítani kell.

Paks városa 2000 óta Ipari Parkkal rendelkezik, a terület elhelyezkedése zajvédelmi szempontból megfelelő.

Szabadidős (szórakoztató, sport, kulturális), kereskedelmi jellegű zajterhelés

Az egyéb jellegű zajforrások tekintetében a környezetvédelmi program és a Local Agenda 21 a zeneszolgáltatásból, a szállításból, a helytelen emberi magatartásból, valamint a létesítmények működéséből adódó zajterhelést által keltett zavaró hatást említi. A környezetvédelmi program továbbra is az alábbi szempontok érvényesülését tartja fontosnak a lakosság zavarásának minimalizálása érdekében:

- A helyszín gondos kiválasztásával kell tekintetbe venni a lakosság igényeit;
- A közterületek használatának, rendjének szabályozásakor (annak eseti engedélyezésekor) a tulajdon hasznosításához fűződő önkormányzati érdek, illetve a rendezvényekkel közvetlenül érintett lakosság érdekei közötti megfelelő egyensúlyra kell törekedni;
- A kulturális, szórakoztató, kereskedelmi, üdülési, sport és más hasonló létesítményekben, valamint a helyi hírközlési vagy hirdetési célokra alkalmazott hangosító berendezésekből származó környezeti zajterheléssel kapcsolatos önkormányzati rendelet helyi zaj- és rezgésvédelmi előírásait figyelembe kell venni és be kell tartani.
- A környezetszennyezést és környezetkárosítást meg kell előzni, ezért a környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával kell végezni.

Rezgésterhelés

A közlekedésből származó környezeti rezgések a megítélési időtartamon belül erősen változó intenzitásúak. A vizsgálatok azt mutatják, hogy a közutak nagy részén 23⁰⁰ és 4⁰⁰ óra között alig közlekedik nehézjármű, és ekkor a rezgések szempontjából szinten teljes nyugalom van. Az éjszakai megítélési időben a nehézjármű-forgalom zöme az első esti, és a két utolsó reggeli órában bonyolódik le.

Megállapítható, hogy a város területét érő rezgésterhelést elsősorban a közúti közlekedés okozza.

A város zajhelyzetének értékelése

Paks város esetében meghatározó a zajterhelés kialakulásában a közúti forgalom. A városi úthálózat, így elsősorban a városközpont forgalmi terhelése igen magas. Az úthálózat egyes szakaszai nem alkalmasak a növekvő forgalom befogadására, nem biztosítják a forgalom gyors lefolyását. Az úthálózat átgondolt bővítése szükséges a növekvő igények kiszolgálása érdekében. Továbbra is fontos a várost elkerülő utak megépítése, melyek elvezetnék és megosztanák a forgalmat a város területén, a forgalom egyenletesebb eloszlását eredményezné. A szabadidős programokból adódó alkalmanként felmerülő zajterhelés esetében a megelőzésre kell a hangsúlyt fektetni: a helyszín gondos megválasztásával, a rendeletekben előírt határértékek betartásával és a környezet gondos, fenntartható használatával a zavarás mértéke jelentősen csökkenthető.

2.3.6. Egyéb környezeti jellemzők

A fejezet a különböző intézmények környezetvédelmi, fenntartható életmódot ismertető tájékoztató munkáját elemezte. 2018-ban az alábbi tevékenységek segítik ennek a feladatnak az ellátását Pakson:

Tudatformálás

A Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégiában foglaltak szerint a környezeti nevelés cél-kategóriái az egyén szintjén felölelik a problémákra való nyitottságot, a megfelelő ismereteket és készségeket, a helyes hozzáállást (attitűdöt) és az aktív részvételt.¹⁵ A nyitottság és megfelelő attitűd kialakításához, a szükséges ismerek biztosításához rendszeres, szervezett formában megvalósuló tudatformáló programokra van szükség, amelyeket helyi szintű környezeti nevelési stratégiában, vagy egyéb a témához illeszkedő tartalmú dokumentumban célszerű megfogalmazni. A város nem rendelkezik konkrét környezeti nevelési stratégiával, ám a Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program önálló fejezetet szentel a környezettudatos

¹⁵ Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia – Alapvetés 2010, Harmadik javított kiadás, Szerkesztette Vásárhelyi Judit

gondolkodás, környezeti nevelés témakörének, melyben meghatározza a fő cselekvési irányokat és felsorolja a konkrét feladatokat.

A program hangsúlyozza, hogy a környezeti nevelés, amely a fenntarthatóságra nevelést is jelent, igen összetett feladat. A lakosok tevékenységeinek és városi életformának a környezetre, gazdasági és társadalmi életre gyakorolt hatásait ismertetni kell a lakosság különböző körei számára, ami komoly kihívást jelent. A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, és minden korosztályra egy időben, folyamatosan, egységesen kell hatni. Természetesen életkortól függően más és más eszközök alkalmazhatók: családi nevelés; intézményes oktatás (gyermek- és fiatalkor); média; önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök; társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek.

A Paks Város Önkormányzata Képviselő-testülete 21/2017. (III.13.) sz. határozatával elfogadott Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program a lakosság környezetvédelemre nevelésbe történő bevonásával kapcsolatba az alábbi eszközöket ismerteti:

1. Az Európai Mobilitás Hét akciósorozathoz csatlakozva az Önkormányzat megszervezte az autómentes napot, hogy bemutassák a környezetbarát közlekedési módokat. Ezzel kapcsolatban a rádión, TV-n, szórólapon keresztül + tájékoztató füzetrel hívta fel az Önkormányzat a lakosság figyelmét az eseményre. A rendezvény többször is megrendezésre került 2011 óta.
2. Atomenergetikai Múzeum: A múzeum 2012. március 7-én nyílt meg. 2000 négyzetméteres kiállítóterében a látogatók testközelből is megismerkedhetnek számos, az atomerőműben rendszeresített berendezéssel.
3. Interaktív tájékoztató kamion: feladata mobil látogatóközpontként megismertetni Magyarország lakosságával az atomenergiát, annak biztonságos és környezetkímélő felhasználását, a hazai energiatermelésben betöltött szerepét. A kamion 2009 óta járja az ország különböző településeit.

A Polgármesteri Hivatal munkatársai emellett az alábbi tevékenységeket emelték ki:

4. Az Autómentes Nap szervezése mellett a környezet- és természetvédelmi feladatok megvalósítására a városban működő, bejegyzett alapítványok, közalapítványok, egyesületek és társadalmi szervezetek számára az Önkormányzat rendszeresen pályázatot hirdet.
5. Az Önkormányzat üzemelteti a Cseresznyés kert Erdei Iskolát, az itt megtartott programok célja a természettel való harmonikus együttélés megtanítása és gyakorlása játékos körülmények között.
6. Az Önkormányzat minden évben ír ki pályázatokat a környezetvédelem témakörében, mellyel jelentős anyagi támogatást nyújt:
 - környezet- és természetvédelmi feladatok megvalósítására, az ezekkel összefüggő civil társadalom projektjeinek támogatására a városban működő,

bejegyzett alapítványok, közalapítványok, egyesületek és társadalmi szervezetek számára;

- hagyományos technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából;
- a panel, a közép- és nagyblokk, az alagútszaló, az öntött, a vasbeton vázas és az egyéb előre gyártott technológiával épült lakóházak energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából;
- védett épületek felújítási, korszerűsítési, építési munkáinak támogatása céljából.

7. Az Önkormányzat folyamatosan tájékoztathatja a lakosságot a környezetvédelemmel kapcsolatos fontos tudnivalókról, akciókról a város honlapján, Paksi Hírnök újság hasábjain, illetve a TelePaks Kistérségi Televízió keresztül.

Lakosság, család, életmód, háztartás

A lakosság a célcsoportja a fent felsorolt akcióknak. A véleménynyilvánításhoz a beruházások előtt tartott lakossági fórumok adnak terepet. A hulladékok környezetkímélő módon való gyűjtése, tárolása, valamint ezen feladat fontosságának hangsúlyozása a hulladékkezelést fejlesztő pályázat megvalósulásával biztosítottá vált. A lakosság tájékoztatása fórumok mellett kiadványokkal, fotó és video dokumentációval valósult meg, amelyek elérhetők a Paks Térsége Hulladékgazdálkodási Rendszer honlapján (<http://pthr.hu/>).

6. ábra: Paks és Térsége Hulladékgazdálkodási Rendszert bemutató kiadványok

Óvoda

A paksi óvodák csaknem mindegyikében törekednek a környezeti nevelést előtérbe helyező tevékenységek szervezésére. Az óvodák legtöbbjében nagy népszerűségnek örvendett az erdei óvoda, ahol lehetőség nyílik az erdei életközösség csoportos megismerésére.

Környezetvédelmi programok:

- Paksi Benedek Elek Óvoda – Hétszínvirág Tagóvoda: háromszoros Zöld Óvoda program
- Paksi Napsugár Óvoda – Eötvös utcai Tagóvoda: Zöld Szív Óvoda program

- Paksi Napsugár Óvodában a 2015-2016-os nevelési évben zajló, a környezeti neveléssel kapcsolatos tevékenységek:
 - o Elemgyűjtés (4 óvoda)
 - o Én kis kertem kerteltem pályázaton részt vettek (4 óvoda)
 - o Föld napja rajzpályázaton a parlafű alapítvány által szervezett virágültetésen a gyermekekkel együtt vettek részt (4 óvoda)
 - o Zöld jeles napok ünneplése (4 óvoda)
 - o Zöld Óvoda pályázatra készülés (Eötvös utcai Tagóvoda)

A Benedek Elek Óvoda Hétszínvirág Tagóvodája 2011-ben elnyerte a „Zöld Óvoda” minősítést a Nemzeti Erőforrás Minisztériumtól és a Vidékfejlesztési Minisztériumtól. 2014-ben szintén sikeresen pályázott a „Zöld Óvoda” címre, majd „Örökös Zöld óvoda” címet nyert el.

Iskola

Az általános és középiskolák esetében tanórákon, de a tanórán kívül is lehetőség nyílik a környezeti nevelésre, s a legtöbb intézményben szakköri vagy diákköri foglalkozásokon is szélesíthetik a fiatalok ismereteiket. Elmondható, hogy egyre több iskola él az erdei iskola módszerének lehetőségével, ahol tantervi keretekhez igazítottan intézményesen tudnak az osztály, vagy évfolyam-közösségek távolabbi tájakon, több, élménnyel teli napot eltölteni.

Környezetvédelmi programok:

- Gazdag Erzszi Általános Iskola és Diákotthonban az alábbi környezetvédelmi programok zajlanak:
 - o szelektív hulladékgyűjtés
 - o Zöld Tódor előadások,
 - o elemgyűjtés
 - o 2015-ben Cseresznyés kert Erdei Iskolában voltak Cseresznyésben, ahol nagy hangsúlyt fektettek a környezeti nevelésre.
 - o 2016-ban virágoskertet hoztak létre, amit a tanulók gondoznak.
- Paksi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola:
 - o elemgyűjtés 2004-től
 - o „Együtt a parlafű ellen” Alapítvány „Zöldalma” programja
- Paksi Deák Ferenc Általános Iskola környezetvédelmi programjai:
 - o „Zöld osztály” cím meghirdetése (osztályok közötti tisztasági verseny)
 - o Ökorovat, ökofaliújság folyamatos frissítése
 - o „Együtt a parlafű ellen” Alapítvány „Zöldalma” programja
 - o Iskolaszintű hasznosanyag-gyűjtés (kupak-, elemgyűjtés)
 - o Takarítási Világnap (az iskola szépítése kívül-belül)
 - o Madáretetők készítése, kihelyezése, feltöltése

- Rendhagyó természetismeret órák (évről évre változó)
- „Egészség hónapja” projekt (november)
- Mikulás túra, Pataki túra szervezése (csatlakozva a Tolna megyei természetjárók túraprogramjához)
- Természetismereti, környezetismereti versenyekre nevezés, készülés: Kis Fűrkész levelező verseny, Kaán Károly környezetismereti verseny, Herman Ottó biológiai verseny, Teleki Pál földrajzi verseny, Hevessy György kémia verseny, Teller Ede fizika verseny;
- Jeles napok megünneplése évről évre változó programmal (Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja)
- Erdei Iskola szervezése Cseresznyésben
- Bekapcsolódnak városi szervezetek pl. KEF, ÖKO munkacsoport, Parlagfű Alapítvány, stb. által szervezett programokba
- Országos programokhoz is csatlakoznak (Európai Hulladékcsökkentési Hét, Künn az osztály)
- Paksi Bezerédj Általános Iskola:
 - ÖKOISKOLA cím elnyerésével kapcsolatos vállalások, programok: a címet 2014 január 1-től 2017. december 31-ig kapták meg.
 - 2013. óta együttműködnek a városban működő ÖKO munkacsoporttal, az általuk szervezett programokon részt vesznek. 2013-tól nevez és vesz részt az ÖKO munkacsoport által szervezett „Védd és óvd” vetélkedőn.
 - Hagyományos az iskolai papírgyűjtés
 - Folyamatosan részt vesznek az „Együtt a parlagfű ellen” Alapítvány által koordinált, szervezett programokban, „Zöld Alma” programban (amióta az alapítvány létezik).
 - Kupak-, gesztenyegyűjtés, virágosítás.
 - 2015. Madarak és Fák Napja alkalmából minden osztály részt vett a „Fogadj örökbe egy fát” mozgalomban (ezt folytatják).
 - 2010. óta rendszeresek a PROJEKTHETEK az iskolában, környezetvédelmi témakörben.
 - Őszi túra és vetélkedő.
 - Kinn a szabadban program

Minősítések:

- Paksi Bezerédj Általános Iskola: ÖKO Iskola – minősített intézmény 2014 óta
- Paksi Deák Ferenc Általános Iskola: ÖKO Iskola - minősített intézmény 2007 óta, ÖRÖKÖS ÖKO Iskola 2014 óta

Munkahely

Munkahelyi energiatakarékossági programok között említhető a Central Europe Program által finanszírozott TOGETHER nemzetközi projekt, amelynek keretében az Önkormányzat 2017-ben 11 középületben szereltetett fel okos mérőket a villamos energia és hőenergia mérésére. A napi fogyasztást a bejáratoknál elhelyezett tableteken követhetik az épületben dolgozók és az odalátogatók. Az indokolt fogyasztási értékeket meghaladó fogyasztás kiszűrhető, és az épület dolgozói tájékoztatást kapnak az energiatakarékossági megoldásokról annak csökkentésére. A projekt 2016. június 1. – 2019. május 31. között valósul meg.

A nevelés-oktatás szerepe a hulladékgazdálkodásban

A magyar hulladékgazdálkodás alapelveit figyelembe vevő, egész életen át tartó tájékoztatási és oktatási tevékenységek a fent leírt módon folyamatosan megvalósulnak Paksön.

Települési környezetvédelmi program

A társadalmi-gazdasági feladatok végrehajtásával párhuzamosan, azokkal együtt kell a környezetvédelem problémáit megoldani – áll a Nemzeti Környezetvédelmi Programban. Paks Város önkormányzatának a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) 46. § (1) értelmében a környezet védelme érdekében a IV. Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájával összhangban, illetékességi területére önálló Környezetvédelmi Programot kell elkészítenie vagy elkészíttetnie. Paks Város 1998 óta rendelkezik környezetvédelmi programmal. A jelenleg érvényes *Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program Paks Város 2017 – 2022 c.* dokumentumot 2016. májusa és októbere között a Pannon Natura Kft. készítette el az Önkormányzat megbízásából.

A város emellett külön Szerinyvízkezelési Programmal is rendelkezik a 2017-2022 időszakra, valamint a város Integrált Településfejlesztési Stratégiája is tartalmaz környezetvédelmi, katasztrófavédelmi és a település erőforrásaival való fenntartható gazdálkodást bemutató fejezeteket.

Környezetbiztonság

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. számú melléklete értelmében Paks város I.-es katasztrófavédelmi osztályba sorolt az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. telephelyének közelsége miatt. Az atomerőmű maga hazánk egyik felső küszöbértékű, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzeme katasztrófavédelmi szempontból, többek közt az ott tárolt nukleáris fűtőelemek, az ott folyó nukleáris energiatermelés, és az átmenetileg itt tárolt nagy aktivitású nukleáris hulladékok miatt. Szabályozása, hatósági ellenőrzése éppen ezért kiemelt állami feladat.

A város környezeti állapotáról a fenti feladatellátásból kifolyólag főként az MVM Paksi Atomerőmű Zrt monitoring rendszere nyújt információkat.

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. monitoring hálózata alapvetően az üzemidő hosszabbítás környezetvédelmi engedélyezését követően (2008-2010) bővült utoljára a környezetvédelmi engedélyben előírt vizsgálatokkal:

- Duna ökológiai monitoring,
- Duna menti parti szűrésű vízbázisok vizsgálata,
- élővilág sugárterhelésének vizsgálata,
- V4 mintavételi hely kialakítása.

2010 óta a monitoring hálózat változatlan formában üzemel. Az Atomerőmű folyamatosan gondoskodik a telepített monitoring hálózat, valamint a felszín alatti vizeket ellenőrző kúthálózat üzemeltetéséről és karbantartásáról.

Nukleáris környezetvédelem kapcsán a terjedésszámításhoz szükséges meteorológiai adatok biztosításáért felelős 120 m magas meteorológiai torony 2011-ben rekonstrukción esett át. 2014-ben telepítésre került egy új meteorológiai mérőrendszer, hangradar elven működő SODAR mérőrendszer, ami 2015. januártól üzemszerűen működik.

A telepített kibocsátás és környezeti sugárvédelmi ellenőrző rendszer (KKSER) rekonstrukciójára és műszaki fejlesztésére projekt alakult, melynek keretében 2019-2020-ban a KKSER megújul. A rekonstrukció műszaki előkészítése, engedélyeztetése folyamatban van, a kivitelezési munkákat 2019-2020-ra tervezi az Atomerőmű.

KKSER felújítását érintő területek:

- KKSER rendszerszintű szolgáltatások fenntartása földrengés és teljes feszültség kimaradás esetére;
- Mérőállomásokon üzemeltetési-karbantartási célú felújítások végrehajtása, amely adódik egyes berendezések elavulásából, gyakori meghibásodásából és egyes méréstechnikai problémákból;
- KKSER adatok kicsatolásának biztosítása az új Tartalék Vezetési Ponttal (TVP) való kommunikációhoz.

Tételesen: A környezeti állomások (A-; B-; G-; V-típusú) esetén el kell végezni a földrengés és a teljes feszültség kiesés esetére a megerősítési feladatokat. Ezen fejlesztések maguk után vonják a kommunikáció (vezeték nélküli), vezérléstechnika (PLC, elektronikus egységek stb.), valamint egyes méréstechnikai rendszerek (levegő-, illetve vízforgalom mérő, detektor stb.) modernizálását is. A földrengés és a teljes feszültség kiesés elleni védelem kihat még az udvartéri detektorokra, a kémény kibocsátást ellenőrző mérésekre, valamint az előzőekben említett rendszerek kiszolgálását végző bázis állomásokra (adatlekérdező berendezés), központi adatfeldolgozó rendszerre, védett vezetési pontokkal (VVP, TVP) történő kapcsolattartásra és a vezetési pontokon futtatható terjedésszámító szoftverre.¹⁶

¹⁶ Forrás: MVM Paksi Atomerőmű Zrt adatszolgáltatás

2.4. TÁRSADALMI KÖRNYEZET

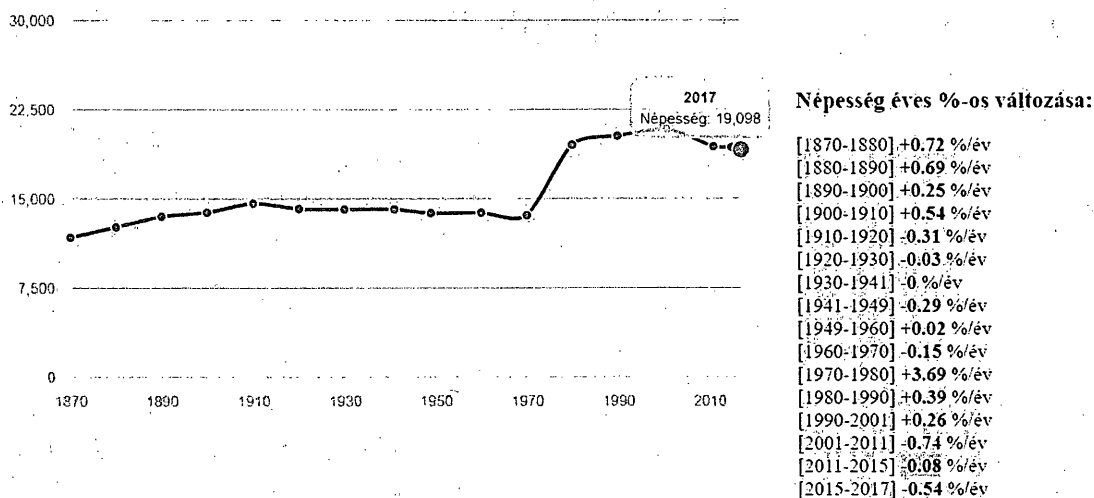
2.4.1. Népesség jellemzői

Paks népessége az utolsó hivatalosa becsült adat szerint 19 098 fő (2017), ami a 2011-es adatnál 735 fővel kevesebb. A lakosság tehát hat év alatt 3,7%-kal, azaz évente átlagosan 0,6%-kal csökkent.

Paks lakossága Magyarország népességének 0,19%-a, Tolna megye népességének pedig 8,45%-a, azaz Paks népességének az országos népességhez viszonyított aránya 2011-hez képest 0,04%-kal csökkent.

A lakások száma 8369, népességet figyelembe véve, ez azt jelenti, hogy egy lakásra átlagosan 2,3 fő jut.¹⁷ A KSH adatbázisa szerint a lakások száma 8.415, az egy lakásra jutó lakosok számán azonban ez jelentősen nem változott (2,25 fő).

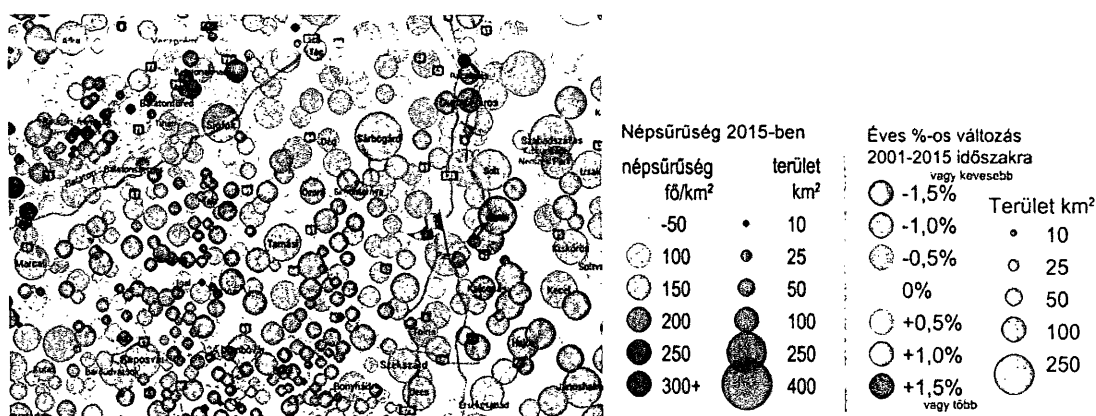
A nepesseg.com adatainál erősebb népességfogyást mutat a KSH adatbázisa, ami szerint Paks népessége 2017. január 1-én csupán 18.970 fő. Eszerint a népességcsökkenés mértéke 2011-hez képest 4,4%, ami átlagosan évi 0,73%. A LA 21 program a népességfogyás mértékét a 2001-2011 közötti időszakra 5,3%-ban határozta meg, ami átlagosan évi 0,53% csökkenést jelent. Mindkét adatállomány azt mutatja tehát, hogy Paks népességének csökkenése kismértékben felgyorsult.

7. ábra: Paks népességének változása [Forrás: www.nepesseg.com]

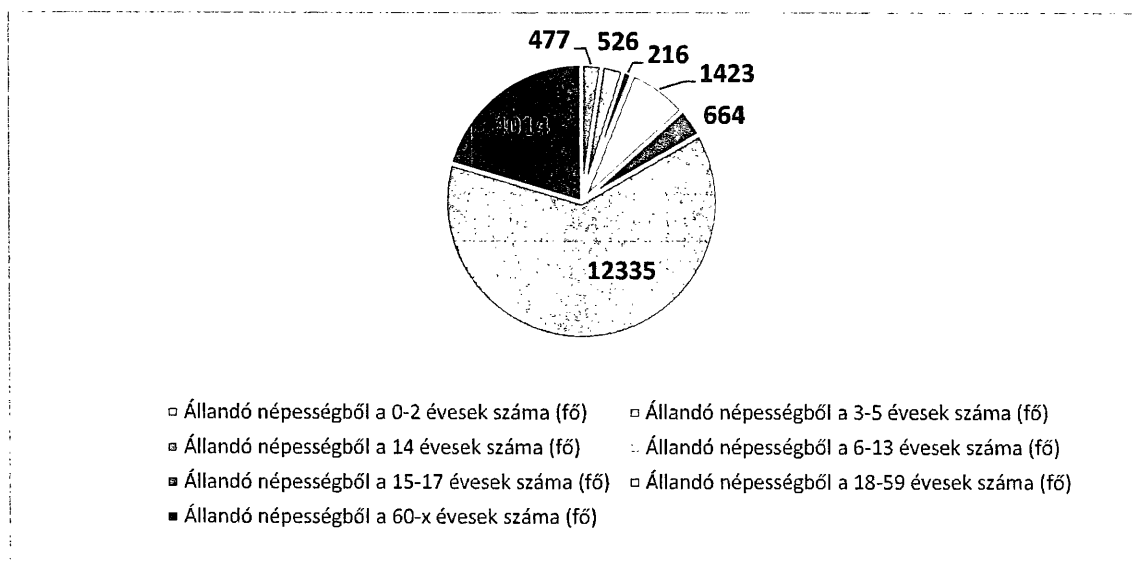
A diagramról leolvasható, hogy a népesség 2011-2015 között nagyjából stagnált, erőteljesebb csökkenés 2015-ben kezdődött. A népességcsökkenés nem csak Paksot érinti, az alábbi ábra szemlélteti az egyes települések népességváltozásának irányát és mértékét:

¹⁷ Forrás: <http://nepesseg.com/tolna/paks>

8. ábra: Paks és a környező települések népességváltozása [Forrás: www.nepesseg.com]

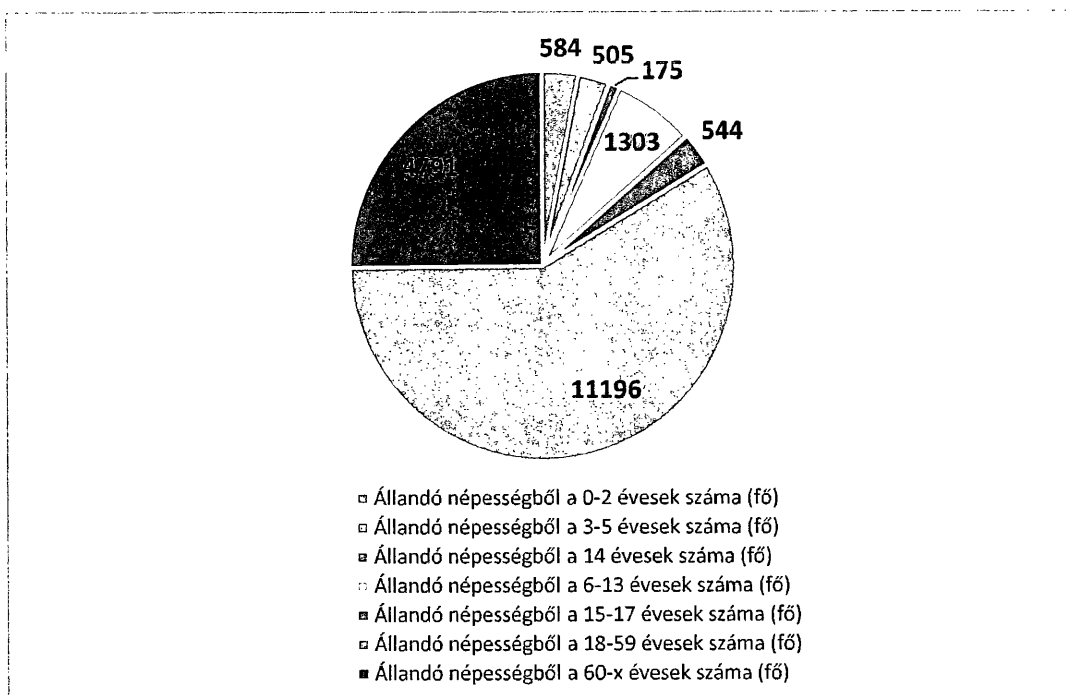
A város népességének változás mellett a korfa alakulása sem mutat kedvező képet. 2011-ben az aktív korúak (18-59 évesek) aránya 62,7% volt, a 60 év feletti aránya 20,4%.

9. ábra: Paks lakónépességének aránya életkor szerint (2011) [Forrás: KSH]

A KSH legfrissebb részletes területi adatszolgáltatása a 2016-os évre vonatkozik. A 2011-2016 közötti időszakot megvizsgálva látható, hogy a 18 év alattiak száma 195 fővel (6%), míg a 18-59 év közötti korosztály száma 1139 fővel (9%) csökkent. Ez jelentős csökkenés, ami 2018-ig tovább folytatódott. A 2011-2016 év csökkenési ütemét kivetítve 2017 és 2018 évekre feltételezhető, hogy az évente továbbra is átlagosan 227 fővel csökkent a 18-59 év közötti lakosok száma, amely így 2011 óta összesen 13%-os csökkenést eredményez.

Az aktív korosztály csökkenésének egyik oka az öregedés, egy részük a 60 év feletti korosztályba lépett, amelynek száma 777 fővel nőtt. Mivel azonban 1139 fővel csökkent a 18-59 év közöttiek száma – miközben a 15-17 évesek teljes köre (664 fő), valamint a 14 évesek (216 fő) és a 6-13 évesek egy része belépett ebbe a kategóriába – így legalább 1242 fő hagyta el a várost a ma 18-59 közötti csoportba tartozó korábbi lakosok közül.

10. ábra: Paks lakónépességének aránya életkor szerint (2016) [Forrás: KSH]

Ez a folyamat a város jövedelemtermelő képessége szempontjából is kedvezőtlen: az eltartottak aránya öt év alatt 37,2%-ról 41,4%-ra nőtt. Ez a növekedés feltételezhetően 2016-2018 között tovább folytatódott.

2.4.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A foglalkoztatottság tekintetében 2011-2016 között az alábbi tendencia volt megfigyelhető hazánkban és Paks városban:

Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
2011. év	552 308	270 104	52 180	126 608
2012. év	569 261	294 858	66 841	162 213
2013. év	414 273	206 861	52 297	128 026
2014. év	391 040	179 626	48 716	98 555
2015. év	337 478	162 838	37 552	96 572
2016. év	273 498	129 218	29 904	78 920

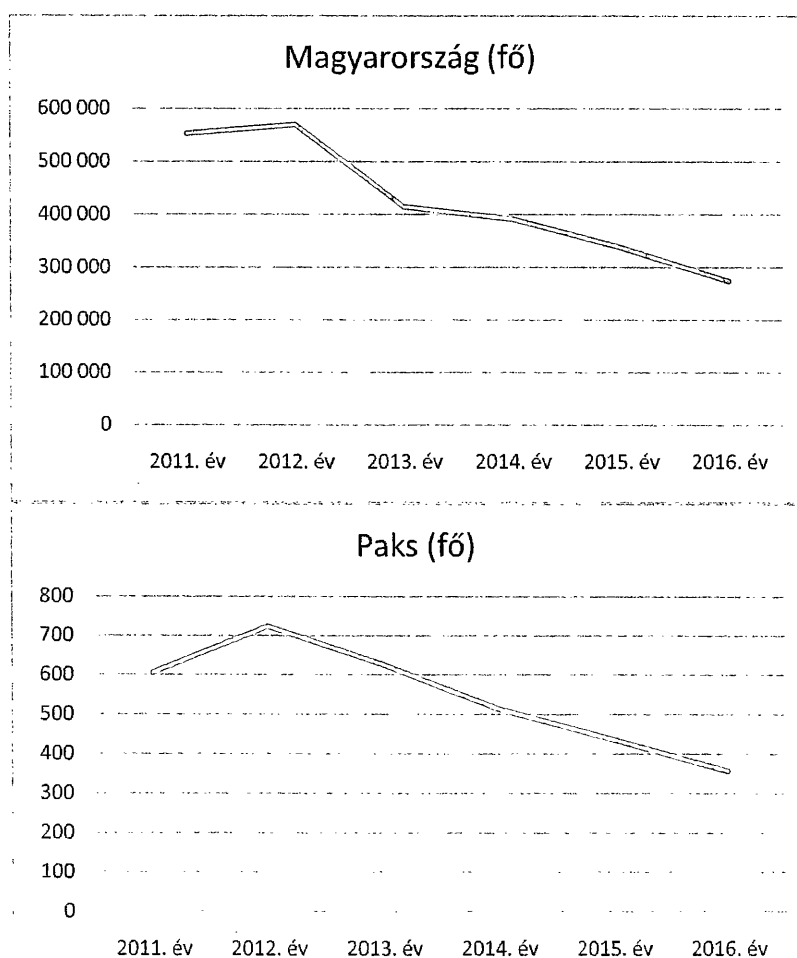
4. táblázat: Magyarország munkanélküliségi adatainak alakulása 2011-2016 között [Forrás: KSH]

Az álláskeresők száma jelentősen csökkent mind a pályakezdő álláskeresők tekintetében, mind a 180 napon túl, illetve egy éven túl nyilvántartott álláskeresők tekintetében. A tendenciában ellentétes irányú mozgás csak 2012-ben volt megfigyelhető, ami a gazdasági válsággal magyarázható.

Időszak	Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	180 napon túli nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (fő)	Egy éven túl nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)
2011. év	606	274	104	115
2012. év	723	368	132	175
2013. év	626	290	118	152
2014. év	514	229	98	134
2015. év	436	216	58	133
2016. év	357	165	48	103

5. táblázat: Paks város munkanélküliségi adatainak alakulása 2011-2016 között [Forrás: KSH]

A tendencia Pakson az országos mozgásokat követi, a nyilvántartott állás keresők száma 249 fővel csökkent öt év alatt. Ez azonban az elvándorlással magyarázható.

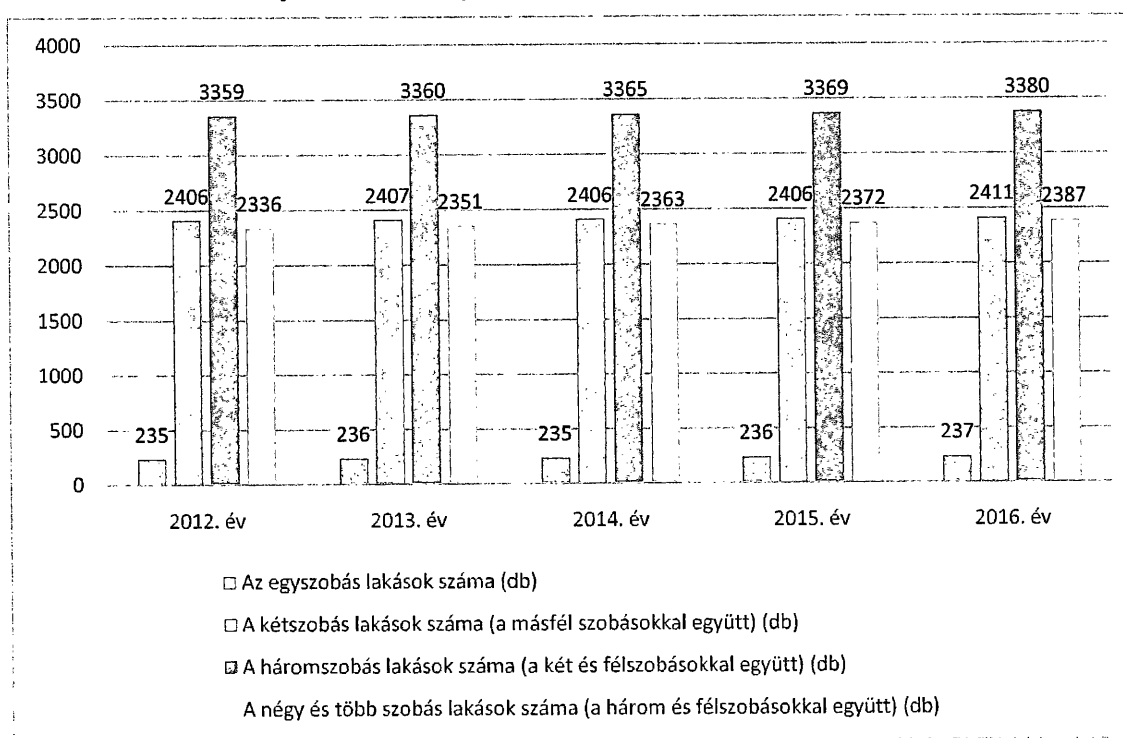
11. ábra: Nyilvántartott állás keresők számának alakulása Pakson és Magyarországon 2011-2016 között

Paks tervezési dokumentumaiban megjelenik, hogy az erőmű munkaerőpiaci dominanciája miatt Pakson és térségében hátrányt szenvednek a munkaerőpiacon a nők (végzettségtől függetlenül), a nem műszaki végzettségű férfiak és az alacsony képzettségűek. Ezt részben alátámasztja,

hogy míg Magyarországon 2016-ban a nők aránya az álláskeresők számán belül 50,27% (137 478 fő), addig Pakson ez az arány 53% (189 fő). Azonban az alacsony képzettségűek felülreprezentáltságára nem ad alátámasztást a KSH statisztikája: Pakson a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az álláskeresők számán belül 38,66% (138 fő), országos viszonylatban ez az arány 42,52% (116 305 fő). Ha lehetőség lenne a magyarországi városokra megvizsgálni ezt az arányt, akkor valószínűleg beigazolódna az állítás, miszerint Pakson az alacsony képzettségűek aránya magasabb az átlagnál az álláskeresők halmazán belül. Pécsen például a 4032 álláskereső közül 1127 főnek volt 2016-ban legfeljebb általános iskolai végzettsége, ami 28%-os arányt jelent.

2.4.3. A szociális helyzetet befolyásoló egyes tényezők

A szociális helyzetet jelentősen befolyásoló lakásállomány és a közművesítettség - azon belül a víz- és szennyvízellátás, a villamos energia és gázellátottság - helyzetét már bemutattuk, a változásokat ebben a fejezetben néhány statisztikával is alátámasztjuk.

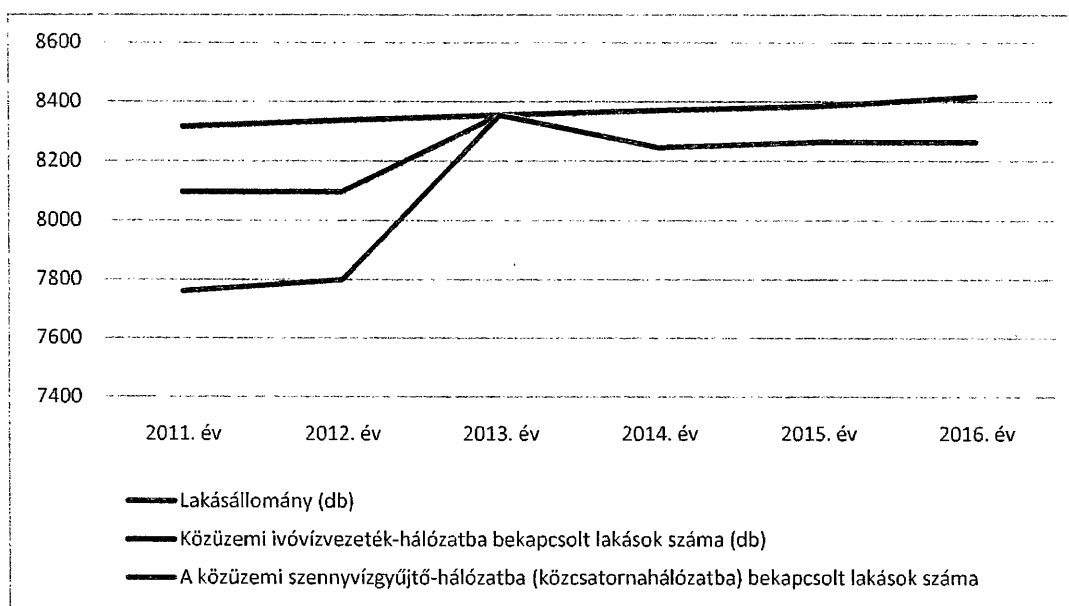

12. ábra: Lakásállomány változása Pakson 2011-2016 között [Forrás: KSH]

A lakásállományban számottevő változás 2011-2016 között nem történt. Főként a nagyobb méretű lakások (háromszobás, négy és többszobás) száma növekedett, de azoké is csupán 1% körüli mértékben.

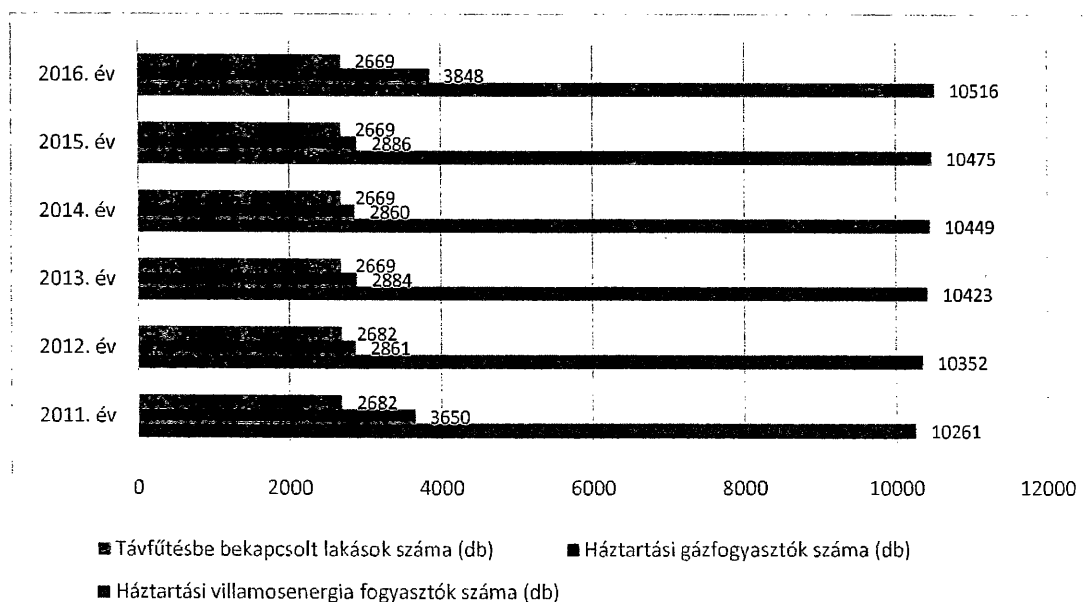
A közüzemi ivóvíz ellátási és szennyvízgyűjtési szolgáltatásba bekapcsolt lakások száma jelentős mértékben növekedett az elmúlt években, amit nagymértékben segített elő az „A paksi szennyvíztisztító telep bővítése és fejlesztése (KEOP-1.2.0/09-11-2011-0013)” című sikeres

pályázat is. A szennyvízhálózatba kapcsolt lakások száma 93%-ról 98%-ra, míg az ivóvízellátásba bekapcsolt lakások száma 97%-ról 100%-ra nőtt.

13. ábra: Közüemi ivóvízellátásba és szennyvízgyűjtésbe bekapcsolt lakások számának változása 2011-2016 között [Forrás: KSH]

A háztartások energetikai infrastruktúrával való ellátottságát tekintve elmondható, hogy a távfűtésbe kapcsolt lakások száma 2013-ban csökkent 13 fogyasztóval, azóta változatlan. A háztartási gázfogyasztók és villamos energia fogyasztók száma a lakásállomány növekedését meghaladó mértékben bővült.

14. ábra: Háztartások energiaellátásának változása 2011-2016 között [Forrás: KSH]

A Local Agenda 21 dokumentum az életminőséget, szociális helyzetet befolyásoló néhány egyéb tényezőt is vizsgált, amelyek az alábbi módon változtak az elmúlt időszakban:

- Az összes zöldterület nagysága 338.058 m²-ről 379.198 m²-re emelkedett. Egy lakosra vetítve így a zöldterület nagysága 16,9 m² 19,9m²-re nőtt.¹⁸
- A személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint a 2011-es 7.108 darabról 8.216 darabra nőtt a 2016-es évig, ami Paks népességének csökkenését is figyelembe véve az 1000 lakosra jutó személygépkocsi-szám növekedését is jelenti.

2.4.4. Egészségügyi és szociális ellátás

Az egészségügyi és szociális ellátás tekintetében az alábbi intézményi változások történtek 2011 és 2016 között:

- Házi orvosok száma:	9 fő, nem történt változás
- Házi gyermekorvosok száma:	5 fő, nem történt változás
- Bölcsődék száma:	1 darab, nem történt változás
- Betöltött védőnői álláshelyek száma:	10 darab, nem történt változás
- A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények száma:	2 darab, nem történt változás
- Gyógyszertárak száma:	5 darab, 1 gyógyszertár megszűnt
- Fiókgyógyszertárak száma:	1 darab, nem történt változás

Jelentős fejlesztésre került sor 2014-ben, amikor megnyílt a Paksi Gyógyászati Központ Mozgásterápiai Részlege és a Gyógyfürdő, amely a korábbi rendelőintézethez kapcsolódva a Táncsics Mihály utca 13. szám alatt található. A pályázati forrás nélkül megvalósított önkormányzati beruházás két év alatt készült el, költsége közel 1,3 milliárd forint volt és több mint húsz munkahelyet teremtett.

„A 810 méteres mélységből származó minősített gyógyvíz kiválóan alkalmas mozgásszervi betegségekben szenvedők kezelésére. Ezt próbafürdetések bizonyították, melyek után - az alanyok 72 százalékánál - még három hónap múlva is kedvezőek voltak az eredmények. Az előzetes vizsgálatok szerint nőgyógyászati és bőrpanaszok (pikkelysömör) enyhítésére is alkalmas a paksi, 14 ezer mg/l ásványisó-tartalmú gyógyvíz. A gyógyászati centrumban két nagy medence, egy súlyfürdőmedence, egy gyógytornamedence található, és mód van egyéni kádas kezelésekre is. Számos szolgáltatás áll rendelkezésre: fizioterápia, gyögmasszázs, gyógytorna, galván- és iszapkezelés.”¹⁹

Ezen kívül sor került a II. sz. rendelőintézetben a háziorvosi rendelő átalakítása/felújítására, valamint a Domb u. 10. szám alatti háziorvosi rendelő átalakítására, felújítására.

¹⁸ A KSH zöldterületi adatai 2016-os évre vonatkoznak, az arányszámításnál feltételeztük, hogy a zöldterület mértéke nem csökkent 2017 és 2018 folyamán.

¹⁹ Forrás: Paks Város honlapja

2.4.5. Oktatás, művelődés

A Paksi Városi Múzeum, Paksi Képtár, Csengey Dénes Kulturális Központ, TelePaks KHT továbbra is működő szervezetek. Utóbbi mai neve TelePaks Médiacentrum Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.²⁰

A településen az oktatást, nevelést óvodák, általános és középiskolák biztosítják. Az óvodai férőhelyek száma 2011-2016 között 806-ról 884-re nőtt. (Az LA21 dokumentum a KSH 2009. évi adatait hivatkozza meg, amely alapján az óvodai férőhelyek száma 2009-ben 725 fő volt.)

Az általános iskolai tanulók száma ezzel szemben csökkent. A településen az általános iskolai tanulólétszám 2009-ben 1.683 fő volt, ami 2011-ben 1.520 főre csökkent, 2016-ban pedig már csak 1.399 tanulója volt a paksi általános iskoláknak.

A középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban 2011-ben 1.413 volt. 2016-ban a KSH már más módszertant alkalmazott a középiskolai tanulók számának meghatározására: a szakgimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban 705 fő volt, amit 220 szakközépiskolai tanuló egészített ki. A gimnáziumi tanulók száma 2011-ben 579 fő volt. Ez utóbbi adat 2011-es évre is megtalálható, értéke akkor 628 fő volt.

A Pákolitz István Városi Könyvtár a könyvtári szolgáltatások mellett irodai szolgáltatásokat is végez, valamint biztosítja annak lehetőségét, hogy a város középiskoláinak tanulói az intézményben teljesítsék a kötelező iskolai közösségi szolgálatot, ami 50 óra. Az intézmény 2011 óta elnyert egy TÁMOP pályázatot is, amelynek címe: "A Paksi Pákolitz István Városi Könyvtár képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében" (TÁMOP-3.2.4.A-11/1-2012-0013). A projekt célja, hogy a projektbe bevont gyermekek és fiatalok írott, illetve hallott szöveggel kapcsolatos attitűdjei pozitív irányba változzanak. Alvállalkozóként a Paksi Közművelődési Nonprofit Kft. gondoskodott a gyermekek foglalkozásainak megszervezéséről. Az általános iskola alsó-és felső tagozata számára táborokat szervezett, a középiskolások tömbösített, az óvodások pedig fejlesztő foglalkozásokon vehettek részt. 176 óvodás, 144 általános iskolás és 72 középiskolás részvételével valósultak meg ezek a képzések, javítva ezzel a gyermekek olvasás-megértési képességét, kognitív funkcióit, valamint szövegértés és beszédkészségét. Ezen kívül 3 fő könyvtári munkatárs képzéseken vett részt, melynek célja volt a pályázat megvalósítása során a kollegák felkészülése a különböző felhasználói csoportok olvasásfejlesztésére, illetve a kulturális és közhasznú tartalmak internetes megjelenítése könyvtári környezetben.²¹

A projekt megvalósítására 2013. április és 2014. szeptembere között került sor, költségvetése 31.393.904 forint, a támogatási intenzitás 100%.

²⁰ A közhasznú társaságok 2009. június 30-ig kötelesek voltak a cégbíróságnál nonprofit gazdasági társaságként történő nyilvántartásba vételüket kérni, vagy jogutód nélküli megszűnését a cégbíróságnak bejelenteni, mivel a közhasznú társaságcégforma megszűnt. A társaság már az LA21 összeállítás idején is nonprofit kft-ként működött.

²¹ Forrás: <https://www.vkpaks.hu/hirek/palyazatok/713-23>

2.4.6. A lakosság környezeti problémák iránti érzékenysége, civil szervezetek

Jelentős pozitívum, hogy a helyi civil szervezetek száma meghaladja a százat. Jellemző tevékenységek a sport, az aktív szabadidős tevékenységek és a zene, kisebb részük környezeti problémák megelőzésével, kezelésével és a kapcsolódó tájékoztatással foglalkozik. Az Önkormányzat jelenleg is rendszeresen támogatja a civil szervezeteket, amelyek közel 35%-a jut ilyen módon forráshoz.

2017-ben az önkormányzat négy bizottsága 18 millió forinttal támogatta a helyi szervezeteket, a pályázati kiírások nyomán 58 pályázat érkezett be, ezek közül azokat támogatták, akik társadalmi szerepvállalásukban egészségügyi, kulturális, vagy más közfeladatokat ellátását is elősegítették. Az Önkormányzat külön költségvetési tételsoron, 600 millió forint összegben költ sport –és kulturális kiadásokra, a szervezetek térítésmentesen használhatják az intézmények helyiségeit.

Azonban a CLLD Helyi Akciócsoport meglátásai szerint további tennivalókkal kell szembenézni a civil szervezetek működésének hatékonyabbá tétele érdekében. A civil szervezetek közötti együttműködések intenzitása alacsony, a szervezetek és a helyi önkormányzat együttműködése szintén gyenge intenzitású. Emellett a szervezetek több mint fele inaktív. A civil szervezetek fejlesztését gátolja, hogy öngondoskodó képességük gyenge, a pályázói tevékenység szintje alacsony. Ráadásul több civil szervezet önálló infrastruktúrát tart fenn, ami jelentős költségeket ró a szervezetekre. A pályázati források fenntartása és a szervezetek összefogása tehát alapvető jelentőségű feladat.

Az önkormányzat céljai között szerepelt egy ún. „Civil Fórum” létrehozása, amely a szervezetek képviselőiből állna, és fontos vélemény-formáló, tanácsadó, érdekképviselői és szakmai szerepet töltené be a városvezetés mellett, így megteremthetők a megfelelő kommunikációs csatornák a civilek és városvezetés között. Ennek létrehozására eddig nem került sor. A civil szervezetek azonban Tolna Megyei Civil Információs Centrum közreműködésével tartott rendezvényeken rendszeresen információt kaphattak a köz- és civil szféra közötti együttműködés lehetőségeiről. A paksi fórumokat kezdeményező Tolna Megyei Civil Információs Centrum 2017 januárjától az Emberi Erőforrások Minisztériuma által negyedik alkalommal meghirdetett Civil Információs Centrum (CIC) program keretében végzi munkáját, Szekszárd Megyei Jogú Város, a Tolna Megyei Kormányhivatal és járási hivatalai támogatásával. Mint megyei civil szolgáltató iroda, a CIC felvállalja a közvetítést az önkormányzatok és a civil szervezetek között. Ezen kívül a fórum hasznos információkkal segíti az egyesületek, alapítványok és klubok működését.

A környezet megóvásával és energiahatékonysági ismeretek terjesztésével kapcsolatos munkát az alábbi szervezetek végzik:

- Aktív Energia Egyesület:

Az egyesület az Energiaház látogatóközpont létrehozásával a környezettudatos és energia-hatékony életmódra, valamint a fenntartható életminőségre szeretné felhívni a figyelmet. Az Energiaház látogatóközpont célja a megújuló energiák korszerű

használatának szemléltetése, de egyben egy kiállító tér is, mivel az építkezésnél használt anyagok és megoldások mellett a teljes gépészeti technológia látható üvegfalakon keresztül.

- ESZI Intézményfenntartó és Működtető Alapítvány

Célja az Energetikai Szakgimnázium és Kollégium fenntartásának és működtetésének biztosítása.

- ÖKO Munkacsoport Alapítvány

Az alapítvány célja a környezettudatos magatartásforma megalapozása, folyamatos alakítása a lakosság körében. Tevékenységeik között szerepel ismeretterjesztő előadások, kiadványok, pályázatok kiírása, vetélkedők szervezése felnőtteknek ismeretbővítés, kiállítások szervezése, terepgyakorlatok lebonyolítása, életfák adományozása újszülöttek családjának, Paks Város Önkormányzatával együttműködve a város környezetvédelmével kapcsolatos problémáinak megoldása, tervek megvalósítása.

- Paksi Kertbarátok Egyesülete

Az egyesület rendszeresen tart különböző növénynapokat, szakmai kiállításokat látogat és kirándulásokat szervez.

Környezeti feladatokhoz kapcsolódó közalapítványok:

- Paks és Környéke Mentéséért Közalapítvány:
- Paksi Duna-Partért Közalapítvány:

A LA 21 programban felsorolt szervezetek státusza jelenleg az alábbi:

- „Együtt a parlagfű ellen” Alapítvány: működő, tevékenységei a LA21 dokumentumban bemutatott tartalommal folytatódtak. Zöldalma programjának célja az általános iskolás tanulók környezet- és egészségtudatos nevelésének erősítése. Környezetvédelem területén emellett számos lakossági és munkahelyi virágosítási programot szervezett.
- Ökocsiga Közhasznú Egyesület: működő, aktív pályázó. 2018 elején nyert támogatásból három éves, huszonöt helyszínen megvalósuló ifjúsági programot indít.
- DEMETER Dél-Mezőföld Természetbarát Egyesület: működő, tevékenységeit a 2011-ben ismertetett tartalommal folytatta az elmúlt években. 2018-ban 43 programot szervez, melynek többsége túra, de található köztük farsangi bál, futóverseny, tábor, természetbarát találkozó.
- Fiatalok Paksért Városvédő Egyesület: inaktív
- MAG Környezet- és Természetvédelmi Alapítvány: működésével kapcsolatos információ nem található
- Paks a LA 21 dokumentum szerint 2011-ben tagja volt az Egészséges Városok Magyarországi Szövetségének. A szövetség tagjai között 2018-ban Paks nem szerepel.²²

²² Forrás: <http://www.egeszsegesvarosok.hu/tagvarosaink.php>

2.4.7. Turizmus, idegenforgalom

A 2011-es dokumentumban említett vonzerők továbbra is a város jelentősebb attrakciói közé tartoznak (Duna, Duna-part, Gastroblues Fesztivál, Halászlé, Lussonium, Sárgödör tér, Szentlélek templom). Emellett említendő az Atomenergetikai Múzeum, a Deák-Ház, a Gárdonyi kilátó, az Atomerőmű látogató központja, a Paksi Képtár, a Szentlélek templom és a városi múzeum (Paksi Metszet).

Természeti szemszögből közelítve a város Duna menti fekvése és természeti adottságai révén jó lehetőséget kínálhatna az üdülésre, a városlakók életében azonban a Duna szerepe nem jelentős. Hiányos a város és a folyó térbeli kapcsolata, így a Duna-part, mint közösségi tér egyelőre kevésbé létezik.

Az idegenforgalom volumenének mérésére használt legfontosabb mutatók a kereskedelmi szálláshelyek és a vendégéjszakák száma. Ehhez kapcsolódó adatot a 2011-es program összeállításakor is csak igen korlátozottan lehetett találni. A kereskedelmi és magánszálláshelyek adatainak alakulását a városban a következő táblázat mutatja be. Összehasonlításhoz a 2009-ben mért átlagos tartózkodási időt és a 2012-ben wellness szállodákban eltöltött vendégéjszakák számát használhatjuk csupán. 2009-ben az átlagos tartózkodási idő 4 éjszaka volt, ezzel szemben a wellness szállodákban 2012-ben 1310 vendég töltött 2.315 éjszakát, ami átlagosan 1,76 vendégéjszaka vendégenként. Messzemenő következtetéseket ezekből az adatokból nem lehet levonni, de az egyértelmű, hogy a Paksra látogató turisták rövid időt töltenek a városban. Ez több napos programok szervezésével növelhető.

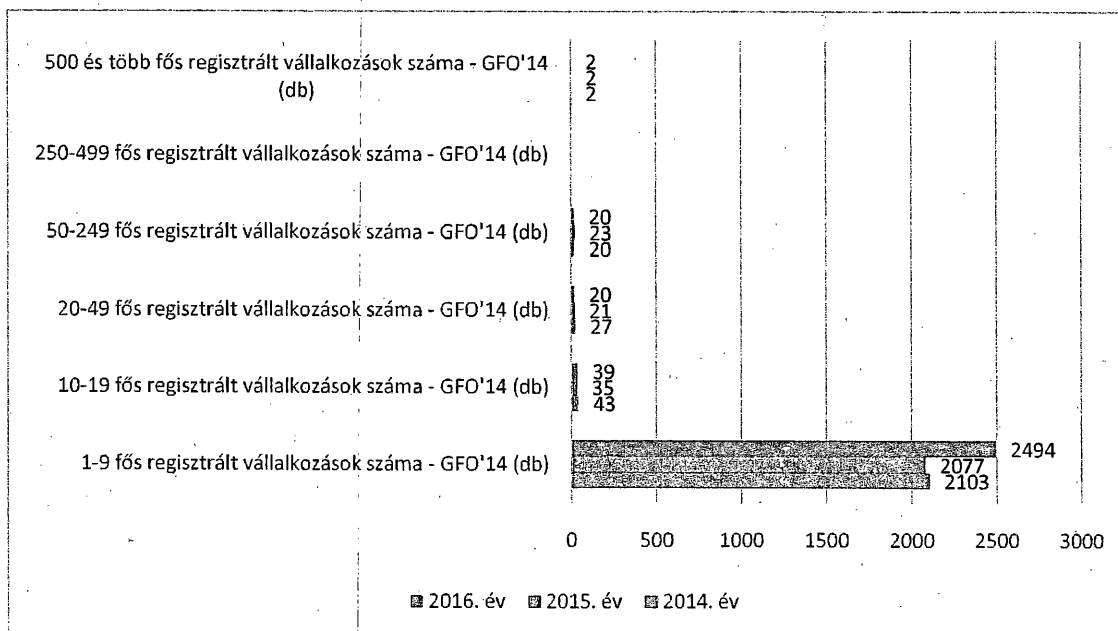
A programszervezésre a város külön csoportot hozott létre: A Polgármesteri Hivatalon belül a Turisztikai, Városmarketing és Kommunikációs Csoport foglalkozik turizmus-szervezési feladatokkal. A csoporton belül négy fő dolgozik: csoportvezető, városmárka referens, turisztikai referens és részönkormányzati és titkársági referens. A turisztikai referens feladata a Turisztikai és Szolgáltatói Iroda napi működéséhez szükséges feladatok ellátása, a város turisztikai látnivalóiról, turisztikai szolgáltatókról, programgazdákról, szolgáltatásokról, programokról, a belföldi és külföldi turisták naprakész, átfogó informálása. Feladata továbbá a telefonos, online turisztikai segítségnyújtás és a turisták helyi érdekképviselésének ellátása, a városi honlap (www.paks.hu) turisztikai részének kezelése magyar és angol nyelven, a változások átvezetése az orosz részre is. A város turisztikai és egyéb közösségi média felületeinek kezelése, angol nyelvű szakmai fordítások elkészítése.

A CLLD munkacsoport megállapításai szerint a településen működő turisztikai egyesületek leginkább saját célkitűzéseikre koncentrálnak, szakmai, illetve egyéb, a turizmus fejlesztését elősegítő tevékenységük továbbra sincs összehangolva.

2.5. GAZDASÁGI KÖRNYEZET

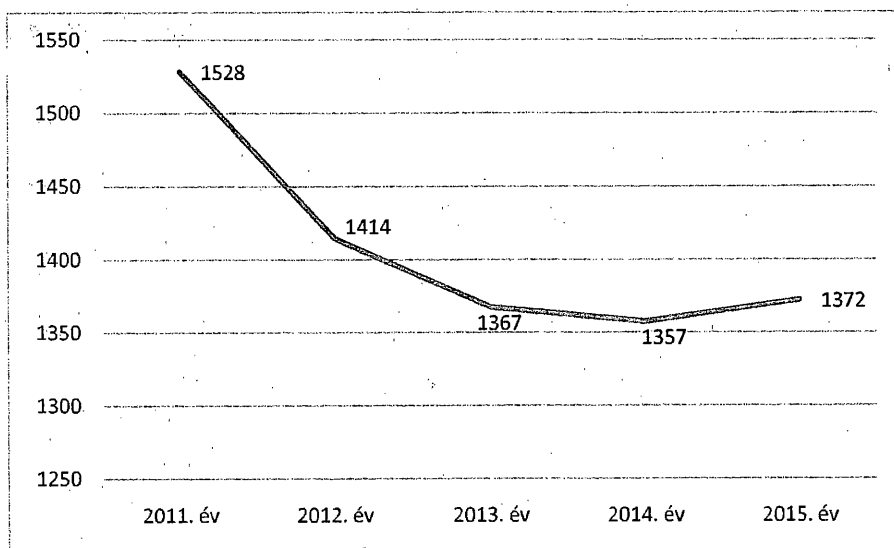
A gazdasági aktivitás jól mérhető a regisztrált vállalkozások számával, illetve az ezt pontosító működő vállalkozások számával. Míg 2009-ben Paks településen 2.979 vállalkozás volt regisztrálva, számuk 2016-ban már 3.042, ami lassú növekedést mutat (9 új vállalkozás/év). Figyelembe kell venni azt is, hogy évente 120-170 közötti vállalkozás szűnt meg, ami a regisztrált vállalkozások számát csökkentette.

A vállalkozások méretét tekintve Paks a hazai vállalkozási struktúrának megfelelő képet mutat, 2016-ban a vállalkozások 82%-a legfeljebb 9 főt foglalkoztató kisvállalkozás, de ezek a cégek gyakran egy vagy két fő alkalmazottal működnek csupán. A statisztikát torzítja, hogy számos vállalkozásról nincs adat: 2016-ban 467 olyan vállalkozás volt Pakson, amelynek vagy nulla volt a statisztikai létszáma, vagy az alkalmazottak számáról nem állt rendelkezésre adat. Ezeket a vállalkozásokat is hozzáadva a 9 főnél kevesebbet foglalkoztató kategóriához az arány 97%-ra nő.

15. ábra: Regisztrált vállalkozások száma alkalmazotti létszám szerint csoportosítva [Forrás: KSH]

A gazdaságról pontosabb képet ad azonban a működő vállalkozások száma. Az LA21 2008-as adatot ismertetett: abban az évben 1.511 vállalkozás működött volt Pakson. Ez az érték 2011-re kis mértékben nőtt, majd erősen csökkent feltehetően a gazdasági válság hatására. 2014-től a működő vállalkozások száma ismét felszálló ágba került.

16. ábra: Működő vállalkozások számának változása Pakson, 2011-2015 között [Forrás: KSH]

Fontos körülmény, hogy mind a város pénzügyi helyzete, mind a helyi gazdaság döntő mértékben az erőmű és az ahhoz közvetlenül kapcsolódó vállalkozások működésétől függ. Jelentősebb külföldi működő tőkebefektetés (FDI) még nem érkezett a városba.

2.6. KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGY

2.6.1. A lakosság egészségi állapotának alakulása

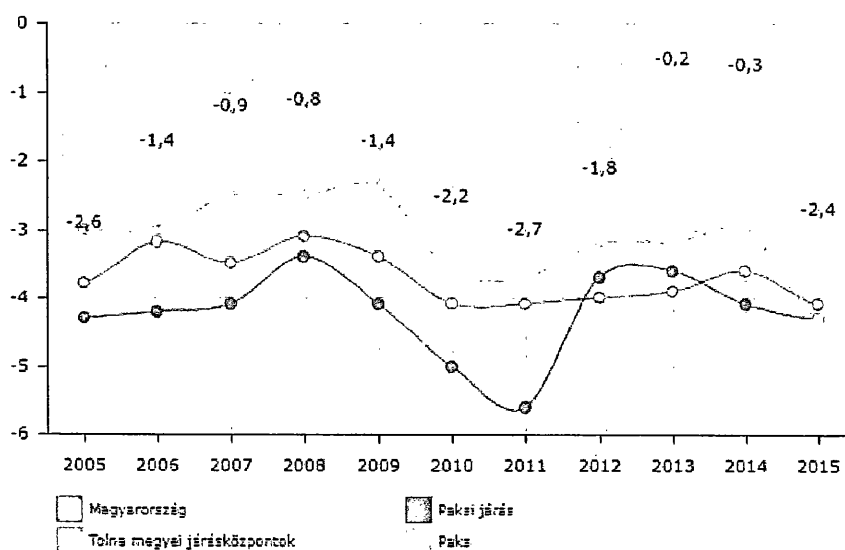
Az élveszületési és halálozási adatokat tekintve a 80-as évektől kezdődően évente többen halnak meg, mint ahányan születnek. Ennek következtében a népesség folyamatos fogyásának vagyunk tanúi. Paks élveszületési adatai sajnos kedvezőtlennek mondhatók, viszont a halálozási adatok a megyei átlagnál jobb helyzetet mutatnak.

A születések számának tekintetében Paks 2008-2011 között folyamatosan romló mutatókkal rendelkezett, 2012-ben azonban kiugróan magas értéket produkált. Ez a tendencia megegyezik az országos és a megyei szintű adatokkal. Ha a mutatót járás szintjén is megvizsgáljuk, látható, hogy a településeken igen szélsőséges értékeket eredményezett a vizsgált időszak alatt. Bikácson például 2012-ben 1.000 lakosra 15 élveszületés jutott, míg Pálán ugyan ez a szám csupán 4 főt tesz ki.

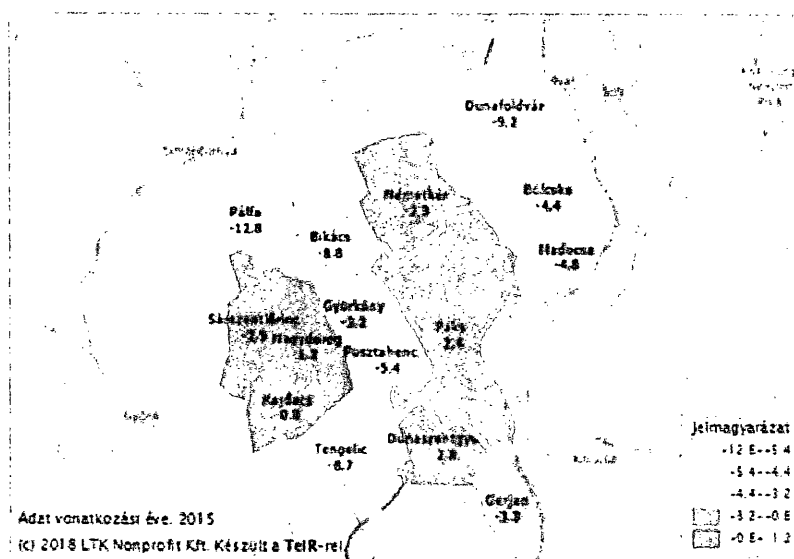
Az ezer főre jutó halálozások száma a városban 2008 óta folyamatosan növekszik és tartósan 10 fő fölött alakul, amely megközelíti a 2005. év magas halálozási arányát. Mindezek ellenére Paks az egyik legkedvezőbb mutatóval rendelkezik a térségében és mind az országos, mind a regionális és megyei adatoknál alacsonyabb halálozási adatok jellemzik.

Az élveszületések és a halálozások számának alakulását összevetve megállapítható, hogy Pakson 2002 óta a halálozások száma az országos átlagnál kisebb mértékben, de meghaladja az élveszületések számát, amelynek eredményeképpen a városra a természetes fogyás a

jellemző. A fogyás azonban jóval kisebb mértékű, mint a megye többi járásközpont városainak vagy teljes Tolna megyének az átlaga.

17. ábra: Természetes szaporodás, fogyás [Forrás: Lechner Nonprofit Kft, 2018]

18. ábra: Természetes szaporodás, fogyás területi eloszlása a térségben [Forrás: Lechner Tudásközpont Kft, 2018]

Paks vonatkozásában a KSH kiadványaiban a halálloki tényezőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok, feltehetően a megyei tendenciákhoz hasonlóan alakulnak a város lakosságának halálozási mutatói. Paksi halálozási adatokkal továbbá a Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram (NEKAP) keretében korábban feldolgozásra került településsoros adatok között találkozhatunk.

A halálozási adatok elemzése értékes információval szolgál a halálozás területi különbségeinek feltárására.

Összességében megállapítható, hogy Paks lakosságát illetően az összes halálozás standardizált halálozási értéke alacsonyabb az országos és a megyei átlagnál. Az agyérbetegségeket, az összes daganatos betegségeket, a női emlő és a prosztata rosszindulatú daganatait kivéve minden esetben a megyei átlagnál is kedvezőbbek a város halálozási adatai.

2.6.2. Környezet-egészségügyi összefüggések bemutatása

A környezeti hatásokon belül a környezeti elemek (levegő, víz, talaj) minősége, állapota, a környezet különböző szennyezései, környezet-egészségügyi szempontból a lényeges befolyásoló tényezők közé tartoznak, melyek közvetlenül és közvetve is hatnak az ember egészségi állapotának és életminőségének alakulására. A **légszennyező fizikai, kémiai vagy biológiai ágensek** károsítják a légzőszerv csaknem minden részét és csökkentik a szervezet fertőzésekkel szembeni ellenállását.²³

Paks település lakosságának idült alsó légúti betegségeire visszavezethető halálozása – a NEKAP adatai szerint - az országos és a megyei átlagnál is alacsonyabb.

Paks környezeti levegőminősége a kén-dioxid és a nitrogén-dioxid mérésére szolgáló helyi állandó mérőműszer hiányában e két légszennyező anyag vonatkozásában a mérőműszerekkel felszerelt települések közül a földrajzilag legközelebb eső és hasonló nagyságrendű (bár lakosság száma több mint másfélszerese Paksénak) és domborzatú, valamint infrastruktúrájú Szekszárd levegőminőségével jellemezhető. Pakson az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) keretében ülepedő por mérése történik. Összességében a légszennyezettségi eredmények a kén-dioxid esetében alacsony, az ülepedő por vonatkozásában megfelelő, a nitrogén-dioxid vonatkozásában pedig elfogadható mértékű terhelést mutatnak. A település környezeti levegője olyan állapotú, mely a kén-dioxid esetében jelentős, a nitrogén-dioxid és az ülepedő por vonatkozásában némileg mérsékelt terhelést bír el. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy Szekszárd levegőminőségéhez képest Paks környezeti levegőminősége az NO₂ és az ülepedő por tekintetében feltételezhetően kedvezőbb, tekintettel a két település lakosság számából és közlekedési terheléséből adódó különbségekre. Paks kedvező fekvésének, a 6-os főút város melletti – és nem várost átszelő – elhelyezkedésének, a Duna felé fújó tisztító szeleknek köszönhetően Paks környezeti levegőminősége megfelelő.

A levegő pollentartalmának mérése Szekszárdon történik, amelynek adatai adaptálhatóak Paks területére is, a kis földrajzi távolság miatt. 2015-ben január 19. (4. hét) – november 03. (44. hét) közötti időszakban történtek pollenvizsgálatok folyamatosan. A heti polleninformációkat a 2015. évi szezon alatt is a <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/tolna> honlapon folyamatosan megjelenteti a Tolna Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya.

A parlagfű gyérítését, pollenje koncentrációjának levegőben való jelentős csökkenését a fizikai vagy növényvédelmi eszközökkel végzett irtás, és az egyre több hatósági intézkedés mellett

²³ A Dél-dunántúli Régió környezet-egészségügyi és környezeti állapotának értékelése, helyzetelemzése (Szerk.: Dr. Antal Ilona, Kosztolányi György) Pannon Almanach II. kötet (Dél-dunántúli Regionális Egészségügyi Tanács Pécs, 1999.)

jelentősen befolyásolja az időjárás. Ezen belül is a csapadék mennyisége, és a napi átlag hőmérséklet alakulása a két fő meghatározó tényező. A parlagfű gyérítésével kapcsolatban a népegészségügynek a szerepe az elmúlt években jelentősen csökkent.²⁴

A környezet másik fontos eleme, a víz számos komponense jelentős hatást gyakorol az egészségi állapotra. A szolgáltatott ivóvízben a vas- és mangántartalom megfelel a határértéknek. A paksi ivóvíz egyéb paraméterei az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelnek, így vízminőségjavító intézkedésekre a jogszabály által kiemelt paraméterek vonatkozásában nincs szükség.

Az elmúlt évek eredményei alapján a hálózatba kerülő ivóvíz vízminősége összességében bakteriológiai szempontból a vonatkozó jogszabály határértékeinek megfelel, így mikrobiális szennyeződésből eredő fertőzéssel nem kell számolni.

Pakson az ivóvíz arzéntartalma határérték, 10 µg/l alatti, mely megfelel nem csak a magyar, de az Európai Unió normáinak is, így arzén eredetű megbetegedéssel a településen nem kell számolni.

A paksi hálózati ivóvíz nitráttartalma jóval határérték alatti. Lényeges veszélyforrást jelent a saját kutak használatára való esetleges visszatérés, bár a település csatornázottsága csökkenti a megbetegedés előfordulásának kockázatát.

A felszíni vizek minősége összességében jó illetve megfelelő minőségű. A Duna vízminősége jelenleg Paks térségében az oxigénforgalom mutatói és a szerves anyag tartalom alapján az I-II., a növényitápanyag-tartalma alapján pedig II-III. vízminőségi osztályba tartozik.

Paks a hatályos megye térségi övezetei közül a 3.6. „Kiemelten érzékeny felszín alatti vizek vízminőség-védelmi területe” övezetbe Gerjen felől egy kis részen, míg a 3.6. „Nitrátérzékeny terület” övezetbe a település szinte egészében beletartozik.

A talaj minősége a lakosság egészségi állapotának alakulásában több szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír. Paks földrajzi adottságából származik a város egyik jelentős talajvédelmi és egyben környezetvédelmi problémája, a dombvidéki erózió, melybe beletartozik mind a szél, mind a víz által okozott erózió.

A fentiekből adódóan a település környezet állapotának továbbfejlesztése elsősorban a talajműveléshez kapcsolódó fejlesztések (pl. erdősávok), és az infrastruktúra és a hulladékgazdálkodási rendszerek területén szükséges. A város környezetminőségének további javításának legjobb eszköze a közlekedésfejlesztés – a városi elkerülőút kiépítése (Fehérvári út – Pollack u. között, illetve tovább Dunakömlőd felé), az erőmű M6 autópálya rácsatlakozásának megépítése –, mellyel jelentős levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgés elleni védelem valósulna meg.

²⁴ Forrás: Paks Város Környezeti állapotértékelése, 2015

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, melynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése. A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. A települési környezet és a lakosság körében megfigyelhető egészségkárosodások közötti összefüggések többnyire igen összetettek. A települési környezetben jelentkező káros hatások közül kiemelkedő jelentőségű a köztisztaság, illetve a hulladékok kezelése és a környezeti zaj.

A települési környezet keretében Paks városa kapcsán feltétlenül említésre érdemes – mind a város életét alapvetően befolyásoló nagyüzem, mind a környezetre jelentős hatással lévő létesítmény – a Paksi Atomerőmű. Az Atomerőmű az országos átlagot meghaladó jövedelemszintet biztosító foglalkoztatottság révén a városlakók életminőségét pozitív irányban befolyásolja, ugyanakkor az itt élőknek kockázatot is jelent.

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. számú melléklete értelmében Paks város I.-es katasztrófavédelmi osztályba sorolt az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. telephelyének közelsége miatt.

Az erőmű üzembehelyezése óta folyamatosan bocsát ki radioaktív anyagokat a légterbe és a Dunába, azonban a kibocsátható radionuklidok mennyiségét igen szigorú hatósági korlátok szabályozzák, melyet az üzem és a hatóságok is rendszeresen ellenőriznek. Az erőmű radioaktív kibocsátásai – korábbi adataink szerint - jóval a hatósági korlátok alatt maradnak, mind a folyékony, mind légnemű kibocsátás vonatkozásában.

A környezeti gamma-sugárzás dózist az erőmű 30 km-es körzetében az egészségügyi hatóság – az üzem mérései mellett - folyamatosan méri. A mintegy húsz éves figyelés alatt erőművi eredetű szintnövekedést nem észlelt egyik rendszer sem.

Megállapítható, hogy az erőmű radioaktív kibocsátásai alig mérhető, vagy egyáltalán nem kimutatható szennyeződést, sugárzás-szint növekedést hoztak létre a környezetben. Ez a többlet mind a természetes, mind az egyéb eredetű radionuklidok koncentrációjához, illetve sugárzásához képest elhanyagolható. A korábban felmért háttérsugárzáshoz képest a sugárzási szint nem emelkedett, az atomerőmű hatása a háttérsugárzás ingadozásaitól nem volt megkülönböztethető.

Az atomerőműben a termelés során keletkező ipari hulladékot, beleértve a radioaktív hulladékot is, szigorú technológiai előírások szerint gyűjtik, osztályozzák, kezelik és tárolják, amelyhez rendelkezésre állnak a megfelelő technikai eszközök. A kiégett üzemanyag 50 éves átmeneti tárolása a paksi telephelyen történik, amely folyamatosan bővül. Az üzemelése során keletkezett radioaktív hulladékok egy részének elhelyezése érdekében 2008-ban helyezték üzembe Bátaapátiban a kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladéktárolót, a nagy aktivitású – jelenleg az erőmű területén átmenetileg tárolt – radioaktív hulladék elhelyezésére pedig kutatási program

folyik a Mecsekben, illetve Oroszországgal előrehaladott tárgyalások folynak annak reprocesszálásáról és átmeneti elhelyezéséről, majd Magyarországra történő visszaszállításáról.²⁵

2.6.3. Társadalmi, gazdasági környezet vizsgálatának, illetve a környezet-egészségügyi hatások elemzésének összefoglalása

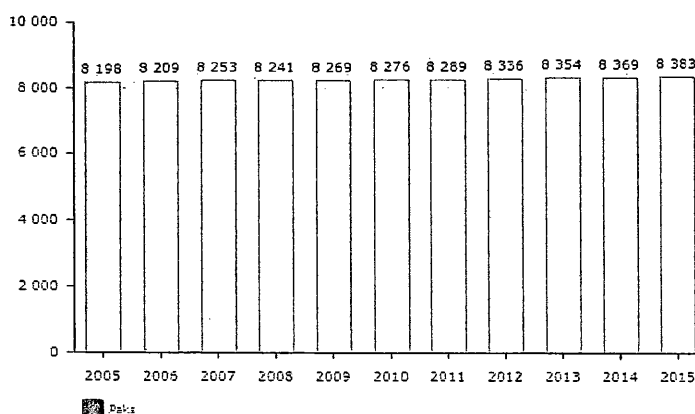
Az előző fejezetben vizsgált társadalmi környezeten belül a település népességére, illetve a népmozgalomra vonatkozó adatokat, a társadalmi környezetet alakító foglalkoztatottsági és szociális helyzetet és az azt befolyásoló egyes tényezőket (lakásállomány, közműellátottság, hulladékgyűjtés helyzete, zöldterületek állapota, személygépkocsi ellátottság), továbbá az egészségügyi és szociális ellátás, oktatás és művelődés helyzetét, valamint a turizmus, idegenforgalom és a lakossági közreműködés, civilszervezetek kérdését.

A lakosságszámot tekintve a természetes szaporodás/fogyás bár Paks településen negatív, azonban a természetes népességfogyás mértéke mind az országos, mind a megyei értéknél jóval kedvezőbb.

Paks mutatói a nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozóan kedvezőbbek, viszont az álláskeresők összetételét vizsgálva látható, hogy Pakson lényegesen magasabb a pályakezdők és a diplomások aránya, utóbbi közel kétszerese a paksi kistérségre vonatkozó adatnál.

Pakson a már meglévő lakásállomány esetében a gázellátást és a közüzemi vízellátást tekintve javulásra van szükség, tekintettel arra, hogy mind a megyei, mind az összes tolnai város átlagától elmaradnak, ugyanakkor a szennyvíz közműre való rákötést illetően a legkedvezőbb Pakson a helyzet.

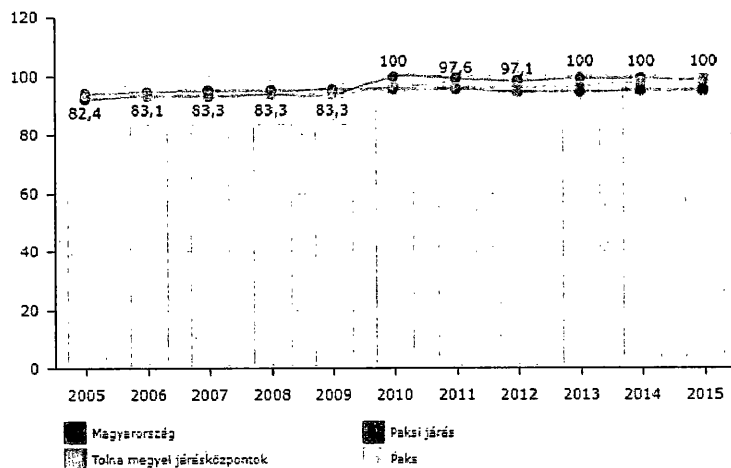
Paks lakásállományának jelentős része az erőmű létesítéséhez kapcsolódóan a hetvenes években épült. A város lakásállománya azóta igen kiegyensúlyozottan alakult, leginkább a kétezres évek első felére volt jellemző a magánlakás-építések kiugróan magas száma. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás lakások, melynek felszereltsége, komfortfokozata is igen kedvező.

19. ábra: Paks lakásállományának alakulása [Forrás: Lechner Nonprofit Kft., 2018]

²⁵ Forrás: Paks Integrált Településfejlesztési Stratégiája I. kötet: Megalapozó vizsgálat

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló, módosított 201/2001. (X.25.) Kormányrendelet által kiemelt paraméterek vonatkozásában a paksi ivóvízellátás terén vízminőségjavító intézkedésekre nincs szükség.

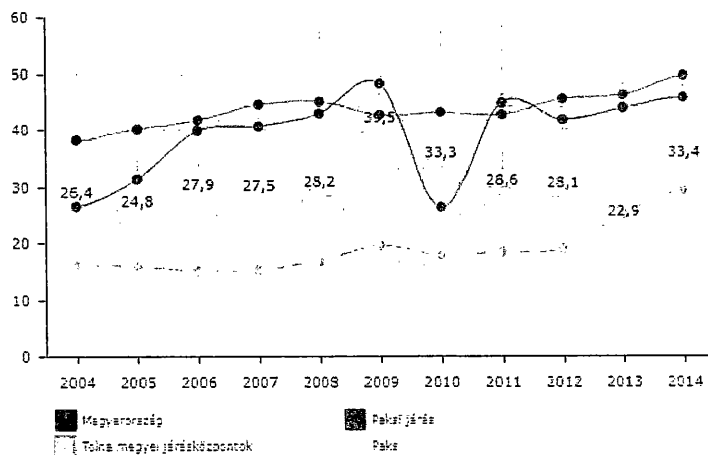
20. ábra: Közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) [Forrás: Lechner Nonprofit Kft, 2018]

A településen az egészségügyi ellátás keretében az alapellátás feltételei helyben adóttak. Az egészségügyi ellátás a városban megfelelő, amelyen a járóbeteg ellátás területén sokat javított a Paksi Gyógyászati Központ bővítése és a Gyógyfürdő funkcióval való kiegészítése 2014-ben.

A településen az oktatást, nevelést óvodák, általános iskolák és középiskolák biztosítják.

Pakson – a települési honlap információi szerint²⁶ – 51 civil szervezet működik, amelyek tevékenysége jelentősen hozzájárul többek között a városbeli kulturális és sportprogramok szervezéséhez is, számos nagy hagyománnyal bíró városi rendezvénynek és szabadidős programnak civilek a szervezői.

Az idegenforgalom fejlesztésére általánosan mutatkozik igény, ami a szálláshelyek és programkínálat bővítését is jelenti.

21. ábra: Egy szállástérőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db) [Forrás: Lechner Nonprofit Kft, 2018]

²⁶ <http://www.paks.hu/civil.php>

Pakson regisztrált vállalkozásokból 2012-ben 1414 vállalkozás működött, amely az állomány 47%-át teszi ki. 2013-ban 2973 regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, amely a járás összes vállalkozásának 40%-a. Pakson 2012-ben a működő vállalkozások majd' 80%-a a szolgáltató szektorban tevékenykedett. Ez az arány magasabb mind az országos, mind a megyei átlagnál és csupán a megyeszékhelyre, Szekszárdra jellemző a szolgáltatói szektor koncentráltabb jelenléte. Ipar tekintetében Paks kiemelt helyzetben van, amelyet az atomerőmű és az ipari park együttes jelenléte eredményez. A mezőgazdaság a járás többi településére jellemző.

Az élveszületési és halálozási adatokat tekintve megállapítható, hogy az élveszületési adatok a paksi kistérséget követően a legkedvezőtlenebbek (Tolna megyével egyetemben), viszont a halálozási arányszám a legalacsonyabb a településen. Összességében Paks lakosságát illetően az összes halálozás standardizált halálozási értéke alacsonyabb az országos és a megyei átlagnál is.

A környezet-egészségügyi összefüggések közül az alábbiak kiemelésre érdemesek:

- Paks település lakosságának idült alsó légúti betegségeire visszavezethető halálozása az országos – és a megyei - átlagnál is alacsonyabb, melyben jelentős szerepet játszik a kedvező környezeti levegőminőség.
- A hálózatba kerülő ivóvíz vízminősége bakteriológiai szempontból összességében megfelelő, így mikrobiális szennyeződésből eredő fertőzéssel nem kell számolni.
- Pakson az ivóvíz arzéntartalma határérték alatti, mely megfelel nem csak a magyar, de az Európai Unió normáinak is.
- Az ivóvíz kívánatosnál alacsonyabb jódkoncentrációja Paks településen elősegítheti a jódhiány okozta megbetegedések és tünetek előfordulását.
- A település lakossága alacsony fluorkoncentrációjú vizet fogyaszt, mely elősegítheti a fluorhiányra visszavezethető betegségek kialakulását.
- A paksi hálózati ivóvíz nitráttartalma jóval határérték alatti, viszont a településen előforduló ásott kutak nitráttartalma általában határérték feletti.
- A települési környezetben jelentkező káros hatások közül kiemelkedő jelentőségű a köztisztaság, illetve a hulladékok kezelése és a környezeti zaj.
- A statisztikák által nyilvántartott leggyakoribb halált okozó betegségek között szereplő magas vérnyomás betegség előfordulásában a magas intenzitású, tartós és folyamatos zajszintnek is jelentős szerepe lehet, bár Paks esetében a magas vérnyomás eredetű halálozás alacsonyabb az országos és megyei átlagértékeknél egyaránt.

A települési környezet keretében Paks városa kapcsán feltétlenül említésre érdemes a Paksi Atomerőmű. A rendelkezésre álló mérési adatok alapján összességében megállapítható, hogy az erőmű kedvező radioaktív kibocsátásai alig mérhető, vagy egyáltalán nem kimutatható szennyeződést, sugárzás-szint növekedést hoztak létre a környezetben.

3. Stratégiai elemzés

Paks város Local Agenda 21 programja a stratégiai tervezés eszközeként SWOT-analízist alkalmazott. Az elemzés a fenntarthatóság három pillére – a társadalom, gazdaság és a környezet – szemszögéből vizsgálta meg a település erősségeit, gyengeségeit, az előtte álló lehetőségeket és a veszélyforrásokat. A felülvizsgálat során a feladat azt elemezni, hogy Paks tudott-e élni a 2011-ben felvázolt lehetőségekkel, bekövetkeztek-e a veszélyként feltüntetett események, vagy tett-e lépéseket azok elkerülése érdekében a város, illetve érdemes újraértékelni a település erősségeinek és gyengeségeinek körét.

ERŐSSÉGEK	Változás/Kiegészítés
Társadalom	
- Közlekedésből származó előnyök (6-os főút, M6 autópálya) - A város földrajzi elhelyezkedéséből származó előnyök - Duna közelségének előnyei, kikötési lehetőségek, rekreációs és idegenforgalmi potenciál - évenként tartott közösségi rendezvények - együttműködési készség a lakosság részéről - kitűnő oktatási lehetőségek - környezettudatos oktatás az iskolában - civil szervezetek aktivitása - lokálpatriotizmus - jól szervezett szociális ellátás - közbiztonság megfelelő szintje - továbbtanulási lehetőségek a városban Szekszárdon, Budapesten és Pécsen - fiatalok letelepedése - szórakozási és kulturális kikapcsolódási lehetőségek biztosítása - az infrastrukturális ellátottság – víz, gáz, villamos energiaellátás – megfelelő - értékes történelmi múlt, építészeti értékek - a védett és műemlék jellegű épületek száma magas	A kulturális örökség védelmére nagy hangsúly helyeződik A lakosság környezet- és energiatudatosságát több operatív programból és nemzetközi programból finanszírozott projekt is támogatja A civil kezdeményezések terjesztését a Tolna Megyei Civil Információs Centrum is elősegíti A lakosság a hulladékgazdálkodási fejlesztések eredményeként szelektíven gyűjti a hulladékot A civil szervezetek tevékenységét a város saját pályázati finanszírozással segíti Az életszínvonal a jövedelmi szintnek megfelelően jóval a hazai átlag felett van A városban az aktív népesség aránya és a foglalkoztatottság messze a megyei szint felett van A városban kiemelkedő közösségépítő ereje van a versenysportnak – a városban sikeres sportegyesületek működnek Pakson Német Nemzetiségi Önkormányzat működik, amely aktív hagyományőrző tevékenységet folytat Cigány Kisebbségi Önkormányzat támogatja a roma fiatalokat
Gazdaság	
- A város földrajzi elhelyezkedéséből származó előnyök, a megyeszékhely és Budapest közelsége - Közlekedésből származó előnyök (6-os főút, M6 autópálya)	A gyorsforgalmi úthálózatba történő bekapcsolás révén érezhető gazdasági előnyre tettek szert a helyi vállalkozások

- A Duna közelségének előnyei, kikötési lehetőségek, rekreációs és idegenforgalmi potenciál - Magasan képzett szakosodott munkaerő - Családi gazdaságok megléte - Jó termőképességű talajok - Termelési tapasztalat a mezőgazdaságban - Megfelelő infrastrukturális kiépítettség	A vendéglátók, szállásadók számának növelése lenne szükséges, így ez nem tekinthető erősségnek Az ipari Park bővítésére megfelelő tartalék terület áll rendelkezésre, valamint új gazdasági területek is kijelölhetők a város déli területén. A szakképzett munkaerő aránya az országos átlag viszonylatában megfelelő, de nem emelhető ki erősségként. A helyi mezőgazdasági termékek piaci pozíciója erősödött. Pakson található Magyarország egyetlen atomerőműve, amely stabil gazdasági hátteret jelent a város számára
Környezet	
- Az önkormányzat igényli a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák feltárását, környezetvédelmi program készítését, - Teljes körű a környezet védelmével összefüggő helyi szabályozás, - Kedvező táji és természeti adottságok, - Környezeti minősége, állapota összességében jó, - A környezettudatos életmódra való oktatás folyamatos fejlesztése, - A területrendezési tervezés szabályozottsága, - A települési és kistérségi hulladékgazdálkodási tervezés, - A szennyvízcsatornázás megléte, - Ipari eredetű környezeti károsodások nincsenek, illetve a kárelhárítások megtörténtek, - A korszerű agrártermeléssel biztosított a mezőgazdaság környezetkárosító hatásának (erózió, műtrágya, növényvédőszer) csökkenése, - A település teljeskörű egészséges ivóvízellátása, - Kedvező közúti közlekedési kapcsolat (6, M6) - A földgázellátás környezetbarát technológiának tekinthető károsanyag-kibocsátás szempontjából - A szervezett szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása az állati eredetű hulladékok begyűjtése - A kistérségi összefogás erősödése - A környezetvédelmi civil szervezetek megerősödése	A környezetvédelmi program rendszeres felülvizsgálata, megújítása biztosított Több környezetvédelmi témával foglalkozó civil szervezet is működik Pakson A hulladékgazdálkodás átalakítása lehetővé tette a szelektív hulladékgyűjtést A szennyvíztisztító projekt megvalósult A megfelelő technológiával üzemeltetett, bővíthető szilárd hulladéklerakó megépült Az Önkormányzat több épületen is telepített napelemeket, amelyek a lakosság számára demonstrációs eszközök is egyben Az alacsony a zajterhelés nem tekinthető erősségnek, mert a belvárosban a közúti forgalomból származó zaj jelentős.

GYENGESÉGEK	Változás/Kiegészítés
Társadalom	
- a megye növekvő öregedési indexe - a Város beépítettségének magas aránya - csökkenő lakosság, csökkenő gyermekvállalási hajlandóság - segélyezésre szorulóknak növekvő száma - közüzemi hálózatok elöregedése - talajvíz készletek elszennyeződésének kockázata - csapadékvíz elvezető árkok állapota csak részben megfelelő - civil szervezetek együttműködésének hiánya	A negatív demográfiai tendenciák tovább folytatódtak Egy-egy konkrét lakóterülethez (városrészhez) köthető mikro-közösségek nem rendelkeznek fejlesztési forrásokkal közösségi terek alakításához A városban az aktív szabadidős tevékenységek helyszínei (pl. Ürgemezei Városi Strand) megújítást igényelnek A belvárosban hiányoznak a minőségi közösségi terek, találkozási pontok
Gazdaság	
- részben kihasználatlan ipari és turisztikai lehetőségek - a Duna alacsony fokú kihasználtsága - beruházási tőke hiánya - idegenforgalmi ismeret és nyelvtudás hiányosságai - csökken a mezőgazdaság eltartó képessége - a mezőgazdaságra épülő feldolgozóipar hiánya - kevés álláslehetőség	A helyi gazdaság egyes üzleti-pénzügyi szolgáltatások és a vendéglátás terén gyenge, elmarad a kor igényeitől
Környezet	
- Zajterhelés 6-os főút mentén - A településen átmenő főutak (pl. Dózsa Gy. út) mentén kialakuló zajszint és légszennyezettség. - A csapadékvíz elvezető árkok állapota csak részben megfelelő - A Csámpai vízbázis szennyeződésre érzékeny	A csapadékvíz elvezetés tekintetében a nyílt árkok jókarba helyezése, és összefüggő hálózattá alakítása folyamatos feladatot jelent az önkormányzat számára. A városszerkezetben a gyűrűs irányú kapcsolatok a domborzati adottságok miatt nem alakultak ki, amely máig nehezíti a városon belüli közlekedést és növelik a szennyezést
LEHETŐSÉGEK	Változás/Kiegészítés
Társadalom	
- fiatal társadalom - új társadalmi szereplők megjelenése, új civil szervezetek alakulása - lakossági összefogás - fiatalok szórakozási lehetőségeinek bővítése - kulturális élet fellendülése - jól kihasznált közösségi terek kialakítása - fiatalok és értelmiségiek helyben tartása - a lakosság környezettudatosságának növelése - szakképzés - fiatalok átképzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően - magasabb fokú környezeti nevelés az óvodában és iskolában	Az EU-s pályázati forrásból megvalósuló fejlesztések lehetőséget teremtenek szemléletformálási akciók megvalósítására. Az önkormányzat napelem telepítései jó példaként szolgálhatnak a lakosság számára, akik motivációt kapnak hasonló beruházásokhoz. Közösségi tervezés és projektmegvalósítás bevezetése

- figyelemfelhívó rendezvények	
Gazdaság	
- külső források (EU, hazai) bevonása a gazdasági fejlesztésekbe - új munkahelyek megteremtése - pályázati termékek piaci pozíciójának erősödése - vízi-, lovas-, horgász-, vadász-sport turizmus fejlesztése - kerékpáros turizmus népszerűsítése - látogatószám és az ebből adódó bevételek növekedése - diverzifikáció - helyi mezőgazdaságra épülő feldolgozóipar - vertikális integráció növelése - hosszabb tenyészidejű, nagyobb hőigényű növények termesztése, biotermesztés - megfelelő infrastrukturális kiépítettség, mely lehetőséget kínál a beruházások, tőke idevonzásához	A Paks 2 beruházás megvalósításához számos építőipari és kapcsolódó kiszolgáló ipari, szociális, szálláshely és egyéb szolgáltatásra lesz szükség, amely Paks gazdaságát fellendíti. A város gazdasági erőre alapozott külső imázsa segítheti a befektetők vonzását A városban jelentős barnamezős terület található (volt konzervgyár), aminek egy része már hasznosításra került (kulturális céllal) a többi rész pedig jelentős fejlesztési potenciál hordozója
Környezet	
- Helyi környezetvédelmi szabályozás, az önkormányzati rendeletek felülvizsgálatai, - A kedvező környezeti állapot (levegő, felszíni és felszín alatti vizek, természeti területek, épített környezet) megőrzése, - Az értéket képviselő természeti területek megőrzése, - A felszíni vizek medrének, töltéseinek folyamatos rendezése, - A mezőgazdasági, közlekedési és kommunális eredetű terhelések mérséklése, - A pollenallergia veszély további csökkentése, - Az erdőgazdálkodás ökológiailag fenntartható fejlesztése, - A mezőgazdaság környezeti adottságainak ökológiailag fenntartható fejlesztése, - A talajok termőképességének megőrzése (erózió mérséklése, tápanyagpótlás biztosítása,) - A biogazdálkodás megvalósítása, - A növénytermesztésből származó környezeti terhelések csökkentése, - Az állattartásból származó szerves trágya hasznosítás szabályozása, - A település közlekedési struktúrájának a továbbfejlesztése, - A kistérségi hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztésének a végrehajtása, - A szelektív hulladékgyűjtés fenntartása, továbbfejlesztése, - Pályázati lehetőségek kihasználása.	A megújuló energiaforrások alkalmazásának ösztönzésére és a városi klíma javítására vonatkozó intézkedések már rövidtávon érzékelhető eredményt hoznak. A KOM Zrt projektje, Paks Város TOGETHER projektje és további pályázatok segítségével komplex okos mérési rendszer épülhet ki, ami segíti a középületek energiafogyasztásának racionalizálását. A gazdaságfejlesztés és a turizmusfejlesztés csak környezettudatos fejlesztés esetén tekinthető környezeti állapotot javító lehetőségnek. A természetvédelmi szempontból értékes területek védettsége a településrendezési tervekben is megfelelő súllyal szerepel. Megnő az igény a természeti környezet által kínált terek közösségépítő potenciáljának kihasználására
VESZÉLYEK	Változás/Kiegészítés
Társadalom	
- elvándorlási ráta növekedése - népességfogyás	A negatív demográfiai tendenciák

- az öregedési index további növekedése - lokálpatriotizmus háttérbe szorulása - tanyasi életforma megszűnése, a tanya, mint jellegzetes élettér eltűnése - társadalmi elidegenedés - globalizáció hatása, identitástudat csökkenése - hagyományörzés háttérbe szorulása - életszínvonal romlása	megfordítására kevés esély mutatkozik Az erőműbővítés során több ezer, a városban ideiglenesen tartózkodó személy jelenik meg, ami potenciálisan kihat a közösségi kohézió alakulására Egyes közintézmények centralizációja (pl. közoktatás) nem segíti elő a helyi közösségek fejlődését Az erőműbővítés kapcsán megjelenő szociális igények (orvosi ellátás, szórakozás, vendéglátás, stb.) kielégítése nem lesz megoldható megfelelő számú vállalkozás nélkül. Az egészségügyi és szociális intézmények humán erőforrása elöregedő, szakemberhiány jelentkezik több területen Az erőmű munkaerő-piaci dominanciája miatt Pakson és térségében hátrányt szenvednek a munkaerőpiacon a nők végzettségtől függetlenül), a nem műszaki végzettségű férfiak és az alacsonyan képzettségűek
Gazdaság	
- fiatalok elköltözése - hosszú távú finanszírozási problémák - növekvő munkanélküliség - területi különbségek fokozódása - mezőgazdasági munkaeszközök amortizációja, hatékonyság csökkenése - csökkenő szakképzett helyi munkavállalók - vállalkozási önerő hiánya	A negatív demográfiai tendenciák megfordítására kevés esély mutatkozik A gazdasági válság hatásának elhúzódása nem jelent további veszélyt. Mind a város pénzügyi helyzete, mind a helyi gazdaság döntő mértékben (egyoldalúan) az erőmű és az ahhoz közvetlenül kapcsolódó vállalkozások működésétől függ
Környezet	
- erőforráskészletek csökkenése - talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása - mezőgazdasági túlhasznosításból adódóan talajok kimerülése - felszín alatti vizek veszélyeztetése - légszennyezettség növekedése (mezőgazdasági idényben porszennyezés) - levegő allergén pollenmennyiségének növekedése - természeti értékek pusztulása - környezeti káresemények kockázata	

4. Local Agenda 21 Stratégia

A fejezet célja a város fenntartható fejlődésével kapcsolatos céljainak, prioritásainak és a várható hatásoknak a meghatározása. Az itt megfogalmazott irányvonalak szolgálnak alapul az 5. fejezetben felsorolt akciók megvalósításához, ezért a felülvizsgálat célja annak elemzése volt, hogy a program célrendszerén szükséges-e változtatni.

A Local Agenda 21 a célok megfogalmazása során biztosítani kívánat az összhangot a magasabb területi szinten megfogalmazott (országos, regionális, megyei) fejlesztési koncepciók céljaival.

A megújuló szakpolitika kijelöléséhez a korábbi Országos Fejlesztési Koncepciót és az Országos Területfejlesztési Koncepciót egy közös dokumentumban kellett kidolgozni, mely új nemzeti stratégiai irányokat mutat a 2014–2020-as európai uniós költségvetési és tervezési időszakra, és a tisztán hazai eszközű fejlesztésekre egyaránt. Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót** (OFTK) 2013 decemberében fogadta el az Országgyűlés.

Az OFTK a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés eszközeinek további hathatós korszerűsítésére, a területfejlesztési politika hatékonyabbá tételére irányul.

Az új OFTK azt a célt szolgálja, hogy az ország fejlesztéspolitikája, a területi tervezés, és az ebből eredő szabályozás összefüggő, egységes rendszert alkosson, egységes fellépéssel, hathatós és következetes intézkedésekkel járuljon hozzá az ország dinamikus fejlődéséhez, növekedési pályára állításához, a területi egyenlőtlenségek csökkentése, és egy területileg is kiegyensúlyozottabb fejlődés elérése érdekében.

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója helyzetfeltáró munkarésszel együtt elfogadásra került, amely bemutatja a térség aktuális állapotát mind természeti, társadalmi, és gazdasági aspektusok alapján. A kapott eredmények, mutatók ismeretében kerültek meghatározásra Tolna megye hosszú távú céljai, melyeket széles körű partnerség biztosítása mellett egyetértésben határoztunk meg. Ezen célok kivétel nélkül a gazdaságfejlesztés, a társadalmi megújulás és a vidékfejlesztés témakörébe tartoznak. A Koncepció hosszú távú célkitűzéseit figyelembe véve készült el a **Tolna Megyei Területfejlesztési Program**, mely a 2014-2020-as költségvetési ciklus végéig határoz meg konkrét beavatkozási területeket. **Tolna Megye Integrált Területi Programja** a rövidtávú intézkedéseket tartalmazza, alkalmazkodva az időközben elfogadott országos Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) immáron végső változatának prioritásaihoz, intézkedéseihez.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiák felülvizsgálata, az azóta eltelt nagyjából 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált 2014-ben. A Belügyminisztérium közbeszerzési eljárást írt ki a járásszékhely városok IVS-nek felülvizsgálatára, valamint bizonyos esetekben a Városfejlesztési Koncepció elkészítésére. A Dél-dunántúli régióban az eljárást a Terra Stúdió Kft. nyerte meg. A

nyertes ajánlattevő szakemberek bevonásával a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelően 2014. decemberében megkezdte a munkát.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

Az **Integrált Településfejlesztési Stratégiában** (ITS) Paks város megfelelően pozicionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítja azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az ITS-ben meghatározásra kerültek a legfontosabb célkitűzések, kimondva, hogy a város és térsége az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében meghatározó szerepet játszik.

Az ITS és a megalapozó vizsgálati munkarészei nagy segítséget fognak nyújtani a város Településfejlesztési Koncepciójának elkészítésében.

Az ITS mellett települési szintű stratégiai dokumentumok közül a Local Agenda 21 főként a Környezetvédelmi Programhoz, Fenntartható Energia Akciótervhez, Szennyvízkezelési Programhoz és részben a Helyi Esélyegyenlőségi Tervhez kapcsolódik a korábbi fejezetekben leírtak szerint.

4.1. Célláallapot

Az alfejezetben megfogalmazott állítás, miszerint „a város vezetése együttműködve a lakossággal, mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések születessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg.” továbbra is fenn áll. Ezt bizonyítják a lakossági fórumok, a civil szervezetek pályázati támogatása, a lakosság pályázati támogatása és a lakosságot érintő, elmúlt hét év során megvalósuló hulladékgazdálkodási, energetikai és közlekedési infrastruktúrát érintő beruházások. Az Önkormányzat a kapcsolódó tevékenységeiről hatékonyan tájékoztatja a lakosságot a helyi médián keresztül.

4.2. Prioritások

A Local Agenda 21 dokumentumban megfogalmazott prioritások olyan általános jellegű irányvonalak, amelyek a város működése, fejlesztése során változatlanul fontosak:

Társadalmi prioritások:

- * egészségügyi helyzet fejlesztése
- * szociális helyzet fejlesztése
- * esélyegyenlőségi jogok biztosítása
- * oktatás, képzés fejlesztése

- * intézményi működés hatékonyságának növelése
- * kulturális élet gazdagítása
- * közösségi közlekedés fellendítése
- * közbiztonság fejlesztése
- * társadalmi szemléletformálás a fenntarthatóság jegyében
- * gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése.

Gazdasági prioritások:

- * ipar fejlesztése
- * mezőgazdaság fejlesztése
- * vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése
- * nemzetközi együttműködés
- * gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése
- * az önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése.

Környezeti prioritások:

- * hulladékgazdálkodás
- * infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése
- * zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása
- * környezet ismerete, környezettudatosság
- * települési és épített környezet védelme
- * energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása
- * a lakókörnyezet védelme a káros szennyezőanyagok környezetbe való jutásától

4.3. Várható hatások

A Local Agenda 21 megfogalmazása óta hozott intézkedések a programban felsorolt várható hatások közül többet is érintettek, megvalósítottak. Ezeket az eredményeket a SWOT elemzés táblázatában Változások/Kiegészítések oszlopában ismertettük. A kiváltó intézkedéseket az 5. fejezetben mutatjuk be.

5. A Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának megvalósítása

Az alábbi fejezetben ismertetjük a Local Agenda 21 dokumentumban felsorolt akciók státuszát: megvalósultak-e az elmúlt hét év folyamán, megvalósításuk folyamatban van-e, vagy esetleg elvetésre kerültek. Egyes intézkedések megvalósításában nem történt előrelépés, de az önkormányzat továbbra is tervezi azok végrehajtását. A kérdőíves felmérés és interjúk során olyan új tervekre is fény derült, amelyek az elmúlt évek folyamán fogalmazódtak meg.

5.1. Társadalmi pillér

5.1.1. Humán erőforrás fejlesztése

A program célja: az oktatás rendszere, ill. az iskolarendszeren kívüli képzések fejlesztése, szociális és egészségügyi ellátás minőségének javítása, társadalmi szemléletformálás, együttműködés és partnerség kialakítása a gazdasági fejlődés, a jobb, egészségesebb életkörülmények, javuló életminőség megteremtése érdekében.

A program prioritásának indoklása: a komplex társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődés elengedhetetlen feltétel a humán erőforrások fejlesztése.

A program várható eredményei: a humán erőforrások hatékony felhasználása, a munkavállalók versenyképességének növelése, együttműködés és partnerség létrejötte a gazdasági szféra, a civil társadalom és a közigazgatás között.

Státusz: A program továbbra is szerepel az Önkormányzat fejlesztési prioritásai között.

Részprogramok:

▪ Társadalmi szemléletformálás

Az intézkedés célja: a felnövekvő generációk számára a fenntarthatósági szempontok a mindennapok részévé válnak

Fórumok:

Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése

Az intézkedés célja: rendszeres, a környezettudatos társadalmi magatartást (komposztálás, szelektív gyűjtés, tudatos vásárlás, hatékony energiagazdálkodás) és a helyi értékek (közösségi, kulturális, épített és természeti értékek) megbecsülését elősegítő, gyakorlatias szemléletű társadalmi fórumok szervezése, kiemelve a helyi, illetve regionális termékek előnyben részesítését az import árukkal szemben.

Az intézkedés célcsoportjai: a Paksi Kistérség lakossága.

Az intézkedéssel érintett területek: Paks Kistérség lakossága

Az intézkedés javasolt ütemezése: félévente rendszeres alkalmakkal fórumok rendezése.

Az intézkedés partnerei: Paks Város és a Kistérség Önkormányzatai, meghívott előadókkal.

Státusz: Az Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap szervezésére több alkalommal is sor került a környezettudatos magatartás, környezetbarát közlekedési módok népszerűsítése érdekében. Ezen kívül, ha nem is saját rendezvényt tart, de a környezet- és természetvédelmi feladatok megvalósítására a városban működő, bejegyzett alapítványok, közalapítványok, egyesületek és társadalmi szervezetek számára pályázatot hirdet. Az Önkormányzat üzemelteti a Cseresznyéskert Erdei Iskolát, az itt megtartott programok célja a természettel való harmonikus együttélés megtanítása és gyakorlása játékos körülmények között.

Az Önkormányzat minden évben ír ki pályázatokat a környezetvédelem témakörében, mellyel jelentős anyagi támogatást nyújt:

- környezet- és természetvédelmi feladatok megvalósítására, az ezekkel összefüggő civil társadalom projektjeinek támogatására a városban működő, bejegyzett alapítványok, közalapítványok, egyesületek és társadalmi szervezetek számára
- hagyományos technológiával épült lakások tulajdonosai, tulajdonosi közösségei energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából.
- a panel, a közép- és nagyblokk, az alagútzsalu, az öntött, a vasbeton vázas és az egyéb előregyártott technológiával épült lakóházak energia-megtakarítást eredményező beruházásainak önkormányzati támogatása céljából.
- védett épületek felújítási, korszerűsítési, építési munkáinak támogatása céljából.

Az Önkormányzat folyamatosan tájékoztathatja a lakosságot a környezetvédelemmel kapcsolatos fontos tudnivalókról, akciókról a város honlapján, Paksi Hírnök újság hasábjain, illetve a TelePaks Kistérségi Televízió keresztül.

Az Önkormányzat emellett fórumokat szervez út- és közműfelújítások, építések kapcsán: amelyek közül több is érinti a környezettudatos életmód kérdését (pl. hulladékgazdálkodási beruházás). Emellett a Tolna Megyei Civil Információs Centrum közreműködésével tartott rendezvényen a lakosság információt kap a köz- és civil szféra közötti együttműködés lehetőségeiről. Számos civil szervezet környezetvédelmi területen dolgozik, a helyi környezet megismerését és fenntartható használatát segíti elő.

Projektek:

Paks Város Fenntartható Fejlődés Központja

Az intézkedés célja: projekt keretében megvalósuló fejlesztés – a Fenntartható Fejlődés Központja – hozzájárul a térség adottságainak hatékonyabb érvényesítéséhez, a helyi adottságokon alapuló fenntartható fejlődés támogatásához, és mintaértékű gyakorlatokat mutat be az egész ország lakossága számára. Szervezheti a fenntartható fejlődéssel összefüggő programokat, fórumokat.

Az intézkedés célcsoportjai: a város és a környező települések lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Paks Kistérsége

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv

Az intézkedés partnerei: A Kistérség Önkormányzatai

Státusz: A megvalósulás részleges. A Fenntartható Fejlődés Központja nem került kialakításra, de az Önkormányzat Pályázati Osztálya 2018-tól energiahatékonysági tájékoztatást nyújt középületek üzemeltetői és egyéb érdeklődők számára. Az információs pont a Central Europe program által támogatott TOGETHER projekt keretében került kialakításra. Az Önkormányzat a tevékenység keretében szórólapokkal és prospektusokkal is segíti a tudatformálást.

■ **Oktatási, továbbképzési rendszer fejlesztése**

Az intézkedés célja: az oktatás kereteinek fejlesztése, továbbképzések indítása a versenyképes munkaerő biztosítása érdekében. Prioritás a lakosság környezettudatosságának növelése.

Projektek:

Az idegen nyelvi nevelés és oktatás kereteinek fejlesztése

Az intézkedés célja: a nyelvoktatás feltételeinek fejlesztése, cserediák programok támogatása, külföldi testvériskolákkal való kapcsolattartás

Az intézkedés célcsoportjai: tanulók

Az intézkedéssel érintett területek: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv, majd folyamatosan

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata és Intézményei

Státusz: A kézdívasárhelyi általános iskolával való kapcsolattartás folyamatos, változás ezen a téren nem történt.

A környezettudatos gondolkodás gyakorlati megvalósítására irányuló programok

Az intézkedés célja: a környezeti nevelés során szerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása (papírgyűjtő akciók, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, környezettudatosság otthoni alkalmazásának ösztönzése) a már kialakult rendszeres programok folytatása és új programok (építészeti, helytörténeti, stb. foglalkozások) bevezetése

Az intézkedés célcsoportjai: iskolások, óvodások

Az intézkedéssel érintett területek a város területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv, majd folyamatosan

Az intézkedés partnerei: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Státusz: A város iskolái és óvodái kiemelkedően aktívak környezeti nevelés terén. a Tevékenységeiket részletesen a 2.3.6 fejezet Tudatformálással foglalkozó része ismerteti.

Erdei iskola felújítása a Cseresznyés kertben

Az intézkedés célja: a természetvédelem fontos stratégiai kérdésének, a környezeti nevelésnek a támogatása, környezettudatos nemzedék nevelése. Infrastrukturális fejlesztés és képzések szervezése és lefolytatása.

Az intézkedés célcsoportjai: iskolások, óvodások

Az intézkedéssel érintett területek a város területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: Felújítás: 2011 - 2012.

Képzések: folyamatos

Az intézkedés partnerei: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Státusz: Megvalósult. A környezeti neveléssel kapcsolatos programok folyamatosak az erdei iskolában.

Informatikai fejlesztési program - I.

Az intézkedés célja: Térinformatikai rendszer továbbfejlesztése az építési hatósági, a városfejlesztési szakmai munka, valamint a lakosság tájékoztatása, e-ügyintézésének kialakítása érdekében

Az intézkedés célcsoportjai: Polgármesteri Hivatal szakmai csoportjai, lakosság

Az intézkedéssel érintett területek a város területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: középtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Státusz: 2011 óta nem történt térinformatikai fejlesztés. A program a város hosszú távú tervei között továbbra is szerepel.

Informatikai fejlesztési program - II.

Az intézkedés célja: tanulói és tanári laptop program eszközbeszerzéssel az önkormányzati fenntartású iskolákban.

Az intézkedés célcsoportjai: iskolások, óvodások

Az intézkedéssel érintett területek a város területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: középtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Státusz: Megvalósult. A digitális tábla projekt (TIOP-1.1.1-07/1-2008-1171) keretében 46 iskolai PC, laptopok és tantermi csomagok kerültek beszerzésre, oktatással, szerverekkel, normál és speciális nevelési igényű gyerekek számára.

Gyermekkönyvtár kialakítása

Az intézkedés célja: a tanuló ifjúság korszerű interaktív ismeretterjesztő és oktatási célú központjának kialakítása a Pákolitz István Városi Könyvtár szakértelmére támaszkodva

Az intézkedés célcsoportjai: iskolások, óvodások

Az intézkedéssel érintett területek a város területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: középtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Oktatási és Nevelési Intézményei

Státusz: Megvalósult. 2012 óta Kincskereső Gyermekkönyvtár működik a Pákolitz István Városi Könyvtár telephelyeként (Alapító Okiratban 2013.09.11. óta található meg.)

Információs társadalmi tanácsadó pontok kialakítása

Az intézkedés célja: az álláskeresőik ismereteinek bővítése az elhelyezkedési lehetőségekről, illetve a megfelelő szakképzettség iránti orientáció. A szélessávú Internet elérhetősége érdekében a közösségi hozzáférési pontok biztosítása.

Az intézkedés célcsoportjai: munkanélküliek, álláskeresőik, pályakezdő fiatalok

Az intézkedés javasolt ütemezése: középtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata és Tolna Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Szervezetei

Státusz: Részben megvalósult. A munkaügyi Szervezet fogadóterében 4 db szélessávú internettel ellátott KIOSZK biztosítja munkaidőben az álláskeresőik és a képzési lehetőségek megismerését a munkanélküliek számára. A tervezett 24 órás elérhetőségű kültéri KIOSZK egyelőre nem valósult meg.

Helyi szervezetek támogatása

Az intézkedés célja: a civil szervezetek programjai pályázati kereteken belül való támogatása. A pályázatok kiírásánál és elbírálásánál prioritást kell élveznie az egy azonos célért együttműködő, a fenntarthatóság kritériumait előnyben részesítő pályázóknak.

Az intézkedés célcsoportjai: Paks Város civil szervezetei

Az intézkedéssel érintett területek: Paks közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: azonnal

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata, támogatott helyi civil szervezetek

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A Bizottságok minden évben meghirdetik pályázataikat, ahová civil szervezetek pályázhatnak különböző programok szervezésére illetve eszközbeszerzésre.

▪ **Intézménystruktúra hatékony működésének elősegítése**

Az intézkedés célja: kapcsolati háló fejlesztése, a településen működő közintézmények, szervezetek átvilágítása, fejlesztése, elősegítve ezzel a hatékony munkavégzést.

Projekt:

A civil szervezetek és a helyi közigazgatási szereplői közötti együttműködés fejlesztése

Az intézkedés célja: a hatékonyabb közösségi részvétel elősegítése, fórumok révén a lakosság és a hivatalok, hatóságok közötti együttműködés hatékonyságának növelése. Civil fórumok szervezése a fenntarthatóság érdekében való együttműködés, partnerség fejlesztése érdekében.

Az intézkedés célcsoportjai: a település lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: a település közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata, civil szervezetek

Státusz: Folyamatos megvalósítású (ld. Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése). Nyilvántartás is rendelkezésre áll azokról a szervezetekről, amelyekkel valamilyen kapcsolatot már kialakított az önkormányzat, van. Ezek egy része (ha hozzájárultak vagy kérték) az elérhetőségeikkel együtt megjelenítésre kerültek az Önkormányzat honlapján. A város és a civil szervezetek a Tolna Megyei Civil Információs Centrum közreműködésével rendszeresen rendeznek közös fórumokat.

▪ **Munkahelyteremtés közcélú foglalkoztatás keretében**

Az intézkedés célja: munkahelyteremtés és egyben a továbbképzési lehetőség az alacsonyan képzett, vagy tartósan munkanélküliek számára, akik a közösségi munkavégzés keretében hozzájárulnak a település közfeladatainak ellátásához.

Projekt:

Közcélú foglalkoztatás folyamatos biztosítása Pakson

Az intézkedés célja: a potenciális munkavégzők számára a képzettségüknek megfelelő munkavégzéshez szükséges lehetőségek (közmunka) megteremtése továbbfejlesztése különböző területeken

Az intézkedés célcsoportjai: álláskereső

Az intézkedéssel érintett területek: a település közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: azonnal

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata és intézményei

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A közfoglalkoztatás szervezése és lebonyolítása az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő DC Dunakom Plusz Kft. által történt, feladat átadási szerződés alapján. Az alábbi létszám keret volt biztosított évente:

- 2012-ben: 108 fő
- 2013-ban: 185 fő
- 2014-ben: 178 fő
- 2015-ben: 160 fő
- 2016-ban: 93 fő
- 2017-ben: 90 fő

A köztisztaság, park fenntartás valamint a betanító képzéshez kapcsolódó foglalkoztatási területek voltak a jellemzőek.

Helyi szervezetek támogatása

Az intézkedés célja: a közrend és a közbiztonság erősítése érdekében legalább 2 fő településőr foglalkoztatása

Az intézkedés célcsoportjai: Paks Város lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Paks közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata, támogatott helyi szervezetek

Státusz: Településörökét nem foglalkoztat az Önkormányzat.

5.1.2. Egészségügyi és szociális helyzet fejlesztése

A program célja: életminőség javítása, az egészséges és kulturált környezet biztosítása

A program prioritásának indoklása: az önkormányzatok alapvető feladatai közé tartozik az egészségügyi és szociális ellátás biztosítása, fejlesztése

A program várható eredményei: az életminőség javulása

Részprogramok:

▪ Egészségügyi ellátás minőségi javítása

Az intézkedés célja: korszerű infrastrukturális keretek között működő, a lakosság igényeit kielégítő egészségügyi ellátás biztosításának fenntartása

Projektek:

Rendelők, eszközök, épületek felújítása, a felújítottak fenntartása

Az intézkedés célja: az egészségügyi alapellátáshoz szükséges alapvető feltételek biztosítása

Az intézkedés célcsoportjai: a település és a kistérség lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: kistérségi járó beteg szakellátó központ, egészségház, orvosi rendelők

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: A megvalósítás folyamatos. 2011 óta megvalósult a II. sz. rendelőintézetben háziorvosi rendelő átalakítása, felújítása, a Domb u. 10. szám alatti háziorvosi rendelő átalakítása, felújítása, valamint a Balneológiai gyógyfürdő megépítése.

Balneoterápia további fejlesztése

Az intézkedés célja: Paks és Kistérsége számára gyógyászati terápiára épülő fürdőgyógyászati komplexum létrehozása a jelenleg termálvízkinccs kiaknázásával és gyógyvízként való alkalmazásával Szakorvosi rendelőintézet és hozzá kapcsolódó elektro-, balneo- és hidroterápiás (fizio-terápia) épületegyüttes létrehozása.

Az intézkedés célcsoportjai: a település és a kistérség lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Tanuszoda melletti beépítésre szánt terület

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: A Paksi Gyógyászati Központ részét képező gyógyfürdő a Táncsics M. utca 13. szám alatt létesült, a központi rendelőintézettel fizikailag összekapcsolva, a városi buszpályaudvar

mellett található. A gyógyászati terápiára épülő fürdőgyógyászati komplexum folyamatos fejlesztése révén magas szintű szolgáltatások érhetők el itt.

Paks környezet-egészségügyi kedvező helyzetének fenntartása

Az intézkedés célja: egészséges és kulturált környezet biztosítása és értékelése, szükség esetén az illetékes hatóságok bevonása és a megfelelő intézkedések megtétele

Az intézkedés célcsoportjai: lakosság

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: A megvalósítás folyamatos, amelyhez a fejezetben bemutatott több intézkedés is kapcsolódik (pl. környezeti nevelés, önkormányzati kapcsolatok, hulladékgazdálkodási fejlesztések).

▪ **Szociális ellátás minőségi javítása**

Az intézkedés célja: korszerű infrastrukturális keretek között működő, a lakosság igényeit kielégítő szociális ellátás biztosítása

Projektek:

Szociális szolgáltatások fejlesztése

Az intézkedés célja: A szociális szolgáltatások körének szélesítése, színvonalának javítása.

Az intézkedés célcsoportjai: lakosság

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: hosszútávú

Az intézkedés partnerei: Gondozási Központ, Önkormányzat

Az intézkedés beruházási költsége: projekttől függően

Státusz: Megvalósult. 2011 óta elindult a városban a fogyatékosok nappali intézménye és az idősek klubja is új, korszerű épületbe költözött. A hajléktalanok nappali melegedője is fogadja a rászorulókat a városban. Cél a szociális szolgáltatások körének további szélesítése, színvonalának javítása.

5.1.3. Esélyegyenlőségi jogok biztosítása

A program célja: a városban élő hátrányos helyzetű személyek számára az őket megillető jogok biztosítása

A program prioritásának indoklása: a városban élő fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt

A program várható eredményei: a társadalom minden tagja számára egyenlő és optimális életkörülmények biztosítása

Részprogram:

▪ **Fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítása**

Az intézkedés célja: a fogyatékkal élők esélyének biztosítása a társadalmi beilleszkedéshez

Projektek:

A fogyatékkal élők jogainak biztosítása

Az intézkedés célja: Az önkormányzat feladata, hogy mindenkorai lehetőségeivel összhangban gondoskodjon a fogyatékos személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékos személyek hátrányait kompenzáló akadálymentesítésről a város intézményeinél.

Az intézkedés célcsoportjai: a városban élő és ide látogató fogyatékos személyek

Az intézkedéssel érintett területek: a település közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatos

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: Folyamatos megvalósítású. Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XJJ. 27.) Korm. rendelet előírásaival Paks Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzítette az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat 2015-ben. Cél az Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazottak érvényre juttatása.

Akadálymentesítés fő feladatként való kezelése

Az intézkedés célja: Az intézmények felújításánál, új épületek létesítésénél biztosítani kell az akadálymentes közlekedés feltételeit.

Az intézkedés célcsoportjai: Paks és a Kistérségben élő fogyatékos személyek

Az intézkedéssel érintett területek: a város közigazgatási területe

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatos

Az intézkedés partnerei: Paks város Önkormányzata

Státusz: Az intézmények tervezett felújításánál, új épületek létesítésénél biztosítani kell az akadálymentes közlekedés feltételeit, mely pályázatból finanszírozott beruházások esetében a finanszírozó által feltételként meghatározott, kötelezően elvégzendő feladat.

Intézmények felújítása során az alábbi épületek akadálymentesítése valósult meg 2011 óta:

- Paksi Benedek Elek Óvoda, Hétszínvirág Tagóvodája (7030 Paks, Tolnai út 10.)
- Cseresznyés kert Erdei Iskola (7030 Paks – Cseresznyéspuszta)
- Deák – ház (7030 Paks, Deák Ferenc u. 2 - 4.)
- Dunakömlődi Faluház (7027 Dunakömlőd, Béke u. 2 - 4.)
- Paks, Domb u. 10. szám alatti háziorvosi rendelő (7030 Paks, Domb u. 10.)

5.1.4. Kulturális közösségi élet fellendítése

A program célja: a település különböző életkorú és különböző érdeklődéskörű csoportjai számára szervezett programok és kapcsolódási lehetőségek biztosítása

A program prioritásának indoklása: jelenleg a lakosság szerint is problémát jelent a korlátozott kulturális és egyéb kapcsolódási lehetőség, leginkább a fiatalok számára község szinten szervezett programok hiánya érezhető.

A program várható eredményei: a kapcsolódási lehetőségek bővítése, a fiatalok számára is vonzó szervezett programok a közösségi élet fellendülése. Az ifjúság igényes szórakoztatása és kulturális igényeik fejlesztése pozitív hatással van a város hangulatára e társadalmi réteg által történő megítélésére, erősítve bennük a város iránti kötődést is.

Státusz: A program továbbra is releváns a város számára.

Részprogramok:

▪ **Közösségi részvétel ösztönzése**

Az intézkedés célja: A felnövekvő generáció valamint a civil szervezetek bevonása a társadalmi-kulturális életbe.

Az intézkedés célcsoportjai: lakosság

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatos

Az intézkedés partnerei: Önkormányzat, civil szervezetek, lakosság

Státusz: Megvalósítás alatt. A 2015-ben elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program célkitűzései között szerepel a felnövekvő generáció valamint a civil szervezetek aktívabb bevonása a társadalmi-kulturális életbe.

▪ **Közösségi terek kialakítása**

Az intézkedés célja: mindenki számára nyilvános közösségi terek létrehozása

Projektek:

Integrált, komplex város-rehabilitáció

Az intézkedés célja: Az akcióterületek lakó, városi funkció, közművelődési, közösségi, valamint gazdasági funkciók erősítése az Integrált Városfejlesztési Stratégiában foglaltak szerint.

Az intézkedés célcsoportjai: a város lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatos, illetve középtávú

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A 2015-ben készült Integrált Településfejlesztési Stratégiában 5 akcióterület lehatárolása történt meg, melyek fejlesztése az elkövetkező 5-6 évben várható.

- A Történelmi városközpont akcióterület (A1) a Dózsa Gy. utca és Deák F. utca mentén található a 6. sz. főút és Villany u. között. A beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint kulturális infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés.
- Az Intézményi városközpont akcióterület (A2) a Tolnai út és Dózsa Gy. utca mentén található a Rosthy u. és Nyárfa u. között. A beavatkozások jellege elsősorban városközponti rehabilitáció, valamint intézményi- és barnamezős fejlesztés.
- A Duna-part akcióterület (A3) a település belterületének a 6. sz. főút és Duna közötti területe. A fejlesztések fő iránya, hogy a Duna mentén olyan élettér alakuljon ki, amely alkalmas mind az itt élők, mind az ide érkezők számára több funkciószabadidős szolgáltatások nyújtására.
- Az Ipari Park akcióterülete (A4) az ipari park meglévő és a további bővítésének teret adó, jelenleg kihasználatlan területek. A fejlesztések az ipari park meglévő infrastruktúra és szolgáltatás minőségének javításán túl, a várható középtávú igényekre való felkészülésre is kiterjed.
- Az Kishegy alközpont akcióterületet (A5) a lakótelep sűrűn lakott területei, annak központja és az Ürge mező rekreációs funkciójú területe alkotja. A fejlesztés a települési alközpont életminőségének emelésén túl tartalmazza szabadidős (kulturális és sport) tevékenységek feltételeinek javítását is.

■ Rendezvények

Az intézkedés célja: A hagyományosan megrendezésre kerülő rendezvények rendszeres megtartása, illetve új rendezvények kialakítása hagyományteremtő céllal.

Részprogramok:

- Városi programok
- Sportrendezvények
- Turisztikai programok
- Ifjúsági programok
- Programok az idősebb korosztály számára

Az intézkedés célcsoportjai: a város lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatos

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A városban megrendezésre kerülő rendezvények jelentős része a városi intézmények szervezésében valósul meg, melyek közül a Csengey Dénes Kulturális Központ szerepe nagy jelentőséggel bír. Továbbra is cél a hagyományosan megrendezésre kerülő rendezvények rendszeres megtartása, illetve új rendezvények kialakítása hagyományteremtő céllal.

5.2. Gazdasági pillér

5.2.1. Az Önkormányzat hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek biztosítása

A program célja: az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése, biztosítása

A program prioritásának indoklása: a települési kötelező és a vállalt feladatok ellátása az önkormányzat feladata, biztosítva ezzel a település lakosságának megfelelő életminőségét és elősegítve a község fejlődését

A program várható eredményei: hatékony és gazdaságos önkormányzati működés

Státusz: Folyamatos megvalósítású. Az Önkormányzat folyamatosan nyújt be pályázatokat hazai operatív programok és nemzetközi programok kiírásaira a fejlesztések finanszírozása érdekében. A nyertes pályázatok témájuktól függően a korábbi fejezetekben kerültek felsorolásra.

Részprogramok:

▪ Pénzügyi gazdálkodás optimalizálása

Az intézkedés célja: az önkormányzat rendelkezésére álló pénzüsszegek hatékony felhasználása, pályázati és egyéb források révén a bevételek növelése

Projektek:

Önkormányzati bevételek növelése

Az intézkedés célja: a bevételek és kiadások egyensúlyának megteremtése, a költségvetési arányok célirányos megállapítása, a közpénzek gazdaságos és hatékony elosztása, a bevételek növelése pályázatok és vissza nem térítendő támogatások során

Az intézkedés célcsoportjai: Paks Város Önkormányzata

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés megvalósítási kerete: adók, pályázati források, támogatások

Státusz: Folyamatos megvalósítású. Az önkormányzat gazdálkodása során figyelembe veszi a fenntartható működtetés elveit és a Local Agenda 21 céljait. A tervezett fejlesztések finanszírozásához rendszeresen vesz igénybe pályázati forrásokat.

Hatékony intézményi struktúra kialakítása

Az intézkedés célja: optimálisan kialakítható munkakörök meghatározása, az intézmények személyi állományának megfelelő létszámszükségletek biztosítása. A szervezetek közötti együttműködés hatékonyságának növelése, vezetői részfunkciók összehangolása (szervezés, tervezés, operatív irányítás és visszacsatolás, ellenőrzés)

Az állami intézményrendszer-fejlesztés figyelembe vételével a hivatal szervezeti rendszerének továbbfejlesztése.

Az intézkedés célcsoportjai: Paks Város Önkormányzata, lakosság

Az intézkedés javasolt ütemezése: 2012, illetve folyamatosan

Az intézkedés megvalósítási kerete: önerő, állami szerepvállalás, pályázati forrás

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A hatékony működés érdekében 2013 január és 2018 március között 18 alkalommal történt SzMSz módosítás.

5.2.2. A mezőgazdaság fenntarthatóságának elősegítése

A program célja: hatékony és fenntartható mezőgazdaság kialakítása, mely megélhetési forrást biztosít és segít fenntartani a természeti, környezeti értékeket.

A program várható eredményei: a fenntartható mezőgazdasági földhasználati és gazdálkodási rendszerek alkalmazása hozzájárul a versenyképesség javulásához.

Részprogramok:

▪ Agrár környezetvédelem

Az intézkedés célja: a természeti környezet megőrzését és védelmét szolgáló mezőgazdasági termelési módszerek alkalmazása

Lehetőségek:

Az ember és a természet kölcsönhatása során kialakult tájforma fenntartása

Az intézkedés célja: Az ember és a természet kölcsönhatása során kialakult tájforma fenntartása, kultúrállapotban tartása.

Az intézkedés célcsoportjai: a társadalom

Az intézkedéssel érintett területek: gazdálkodók területei, táblaszegélyek, területhasználati helyi szabályozás

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés partnerei: gazdálkodók, Önkormányzat

Státusz: Folyamatos megvalósítás. A város ITS-ében is rögzítésre került, hogy meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját, a vízerózió, defláció okozta károkat. Ennek érdekében a meglévő külterületi fasorokat, mezsgyéket meg kell őrizni, és a tájkép változatosságát is növelő, a talaj védelmét biztosító és vízháztartási viszonyait javító mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózat kialakítását ösztönözni kell.

Agrár környezetgazdálkodás

Az intézkedés célja: A helyes gazdálkodási gyakorlat, a környezet védelme és javítása, a vidéki táj jó környezeti állapotának megóvása érdekében történő gazdálkodás.

Az intézkedés célcsoportjai: a társadalom, mint hatásviselő

Az intézkedéssel érintett területek: pályázatra bejelentett területek

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan (a pályázatban vállalt időtartam)

Az intézkedés partnerei: gazdálkodók

Az intézkedés megvalósítási kerete: célprogramok, egyéb támogatások

Státusz: A helyes gazdálkodási gyakorlat, a környezet védelme és javítása, a vidéki táj jó környezeti állapotának megóvása érdekében történő gazdálkodásra hangsúlyt kell helyezni. A termőhelyi adottságok a mezőgazdasági árutermelés szempontjából az országos átlagnál kedvezőbbek, és ahhoz, hogy a tájgazdálkodásában a mezőgazdaságnak a jövőben is meghatározó szerepe legyen, a jó minőségű termőföldek védelmét biztosítani kell. Kiemelt cél kell legyen a termőföldek felaprózódásának megakadályozása és a jó minőségű termőföldek művelésből való kivonásának megakadályozása. A mezőgazdasági birtokközpontok, majorok mezőgazdaságtól eltérő célú hasznosításának megakadályozása érdekében biztosítani kell a hagyományos funkciójuknak megfelelő fejlesztési lehetőségét, új birtokközpontok kialakításának településrendezési feltételeit.

▪ **A termelés jövedelmezőségének javítása**

Az intézkedés célja: a termelési feltételek optimalizálása biztosítja a jövedelmezőség javulását

Lehetőség:

Eszközbeszerzés, technológiai fejlesztés, innováció

Az intézkedés célja: a termelési feltételeinek javítása korszerű eszközökkel és technológiákkal

Az intézkedés célcsoportjai: gazdálkodók

Az intézkedéssel érintett területek: gazdálkodók, mezőgazdasági profilú vállalkozások üzemei

Az intézkedés javasolt ütemezése: középtávon

Az intézkedés partnerei: gazdálkodók

Státusz: Folyamatos megvalósítás a gazdálkodók által.

▪ **Piacképes, kiváló minőségű termékek előállítása**

Az intézkedés célja: biztonságosan fogyasztható, egészséges élelmiszerek előállítása

Lehetőségek:

Biótermelés

Az intézkedés célja: káros szennyezőanyagoktól mentes, kiváló minőségű élelmiszer előállítása

Az intézkedés célcsoportjai: a társadalom

Az intézkedéssel érintett területek: biótermelésre bejelentett területek

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés partnerei: gazdálkodók

Az intézkedés beruházási költsége: a költségeket a termelés fajtája határozza meg

Az intézkedés megvalósítási kerete: pályázati lehetőségek

Státusz: Folyamatos megvalósítás a gazdálkodók által.

Házi termékek előállítása

Az intézkedés célja: Kemikáliák felhasználása nélkül háztáji keretek között előállított, biztonságosan fogyasztható élelmiszerek termelése.

Az intézkedés célcsoportjai: a társadalom

Az intézkedéssel érintett területek: gazdálkodók területei

Az intézkedés javasolt ütemezése: folyamatosan

Az intézkedés partnerei: gazdálkodók

Státusz: Folyamatos megvalósítás a gazdálkodók által.

5.2.3. Az Ipari Park fejlesztése

Az intézkedés célja: Paks városában olyan ipari termelő egységek letelepedésének elősegítése, melyek alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű termékeket állítanak elő. Az ipar fejlesztésének további célja a városban képzett szakemberek számára helyi munkalehetőség biztosítása.

Projektek:

Ipari parki szolgáltatás fejlesztése

Az intézkedés célja: Cél az Ipari Park komplex fejlesztése, vonalas infrastruktúrával való ellátása a régebben meglévő és az újonnan bevont területeken: vezetékes víz, szennyvíz-összegyűjtő és elvezető, illetve előtisztító létesítmények, útaszfaltozás és a hozzá kapcsolódó csapadékvíz-szikkasztó vápa építése, energiaellátás-fejlesztés.

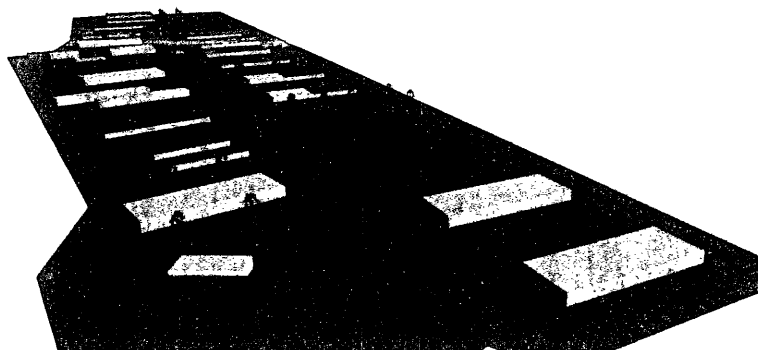
Az intézkedés célcsoportjai: ipari parki vállalkozások

Az intézkedéssel érintett területek: Ipari Park

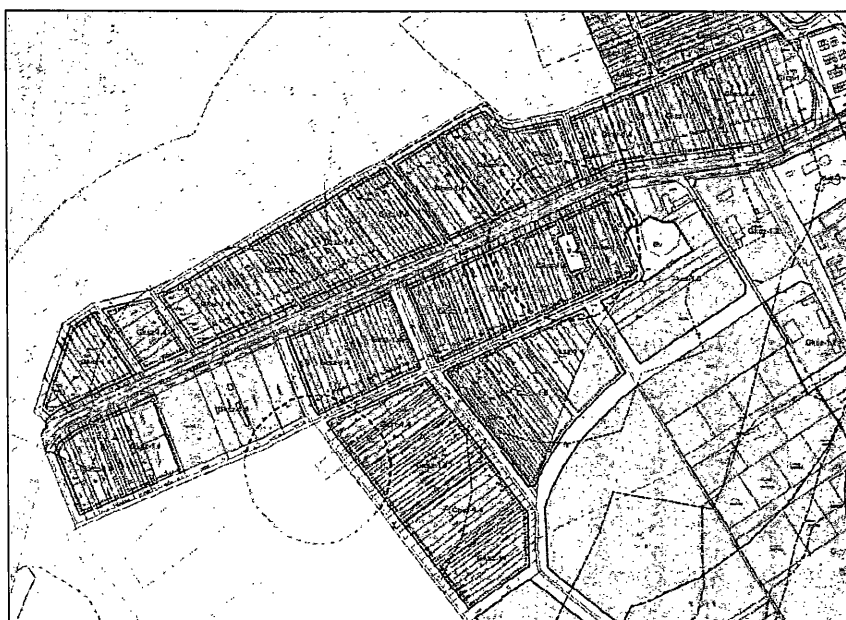
Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Státusz: A paksi atomerőmű bővítése kapcsán felmerülő városfejlesztési feladatok áttekintésére készült településrendezési program, komplex térbeli vizsgálat és tanulmányterv szerint a felvonulási terület északi bejáratához közel a lehető leginkább arra kell törekedni, hogy nagy (min. 5-6 hektárnál nagyobb) összefüggő gazdasági terület egységek jöjjenek létre, mely jó feltárhatóságuk és összefüggő területeik révén az építkezéshez kapcsolódó nagyobb gazdasági szereplők területigényét is kielégítik.

A felvonulási területtől távolabb – részben a Paksi Ipari Park területén, részben pedig a 6. sz. főútvonal és a Duna közötti területeken – akár barnamezős területek felhasználásával kisebb 0,5-2 hektáros területek biztosítására van szükség, melyek kisebb vállalkozások letelepedését teszik lehetővé.

22. ábra: Az Ipari Park bővítésére fenntartott területen, a Kölesdi út mentén számos ipari, kereskedelmi és raktározási célú létesítmény elhelyezésére van még lehetőség

23. ábra: A Gksz jelű kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeken szabadonálló beépítési móddal, legalább 2000 m²-es telkeken, 40%-os beépítettséggel lehet elhelyezni 6 méteres építménymagasságú épületeket

5.2.4. Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

A program célja: alternatív jövedelemforrás teremtése

A program várható eredményei: növekvő idegenforgalom, megélhetési lehetőségek bővülése

Az intézkedés célcsoportjai: a város lakossága

Az intézkedéssel érintett területek: Paks

Az intézkedés javasolt ütemezése: rövidtáv

Az intézkedés partnerei: Paks Város Önkormányzata

Projektek:

- Duna-parti csónaktároló, Duna part és a városi kapcsolatok fejlesztése

Státusz: Megvalósult.

- Extrém sporttelep kialakítása

Státusz: Nem valósult meg,

- Lussonium fogadóépület kialakítása.

Státusz: Részben megvalósult. A fogadóépület megvalósítása továbbra is tervezett, egyelőre nem valósult meg. Az erődtorony rekonstrukció pályázati (JETA) és önkormányzati forrásból megvalósult.

5.3. Környezeti pillér

5.3.1. Környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme

A program célja: a környezeti elemek: levegő, talaj, felszíni és felszín alatti vizek, az élővilág jó állapotának fenntartása, egyben a környezeti értékek megóvása, mely magában foglalja az értékek megőrzését, helyreállítását vagy a károsodás megelőzését, minimalizálását

A program prioritásának indoklása: a környezet a fenntarthatóság három alappillérenek egyike, jó állapotának megőrzése a jelen és jövő generációi számára elengedhetetlen

A program várható eredményei: a környezetterhelés csökken, nem alakulnak ki irreverzibilis folyamatok, megfelelő életkörülmények teremthetők az ott élők számára

Részprogramok:

Levegőminőség

A város környezeti levegőminőségi állapotának a jelenlegi terhelési szinten való tartása illetve javítása a levegőminőségi határértékek figyelembe vételével.

A környezeti levegőminőségi állapot értékelése alapján kedvező Paks város levegőminősége, ennek megőrzéséről - jelentős környezet-egészségügyi szerepe miatt - kiemelten kell gondoskodni.

Javasolt programok, feladatok:

- Közlekedési emissziók csökkentése

Az országos és térségi közlekedési struktúra fejlesztésével a belterületek megóvása az átmenő forgalomtól, a belső úthálózatok karbantartása, útburkolat felújítások, a szilárd burkolattal el nem látott útvonalak pormentesítése, a parkolási gondok enyhítése jöhet számításba a program végrehajtása során. Folytatni kell a kerékpárút hálózat fejlesztését (főutca). Burkolás nélküli utcákban útépitések (Toldi M. utca) megvalósítása.

Státusz: A Paks-Dunakömlődi kerékpárút pályázati (TOP-3.1.1-15-TL1-2016-00012) megvalósítás alatt áll.

- A távfűtés fenntartása és korszerűsítése

A kedvező környezetminőség megtartása érdekében a távfűtő rendszer műszaki állapotának a megóvása és továbbfejlesztése kiemelt feladat. Fontos feladat a hagyományos szerkezetű épületek energiatakarékos felújítása.

Státusz: Az ellátási terület bővítésére nem került sor. Jelentősebb felújítás a folyamatos karbantartás miatt nem vált szükségessé. A DC Therm Kft a rendszeres karbantartási műveleteket folyamatosan ellátja.

- A lakossági energiaellátásban előnyben kell részesíteni a megújuló energiaforrásokat és a földgázellátó rendszerre való rákötéseket. Biztosítani és szorgalmazni kell a megújuló energiaforrások (nap, föld, szél, stb.) hasznosítását, mivel az önkormányzati, a gazdasági és a lakossági hőigények kiszolgálásában.

A földgázzal ellátott területeken, különösen a szén-dioxid és szilárd légszennyező anyagok mérséklése érdekében célszerű a rácsatlakozások szorgalmazása.

Státusz: Az önkormányzat 1.250 kW_p beépített teljesítmény mértékben hajtott végre napeleme fejlesztéseket. A középületeken elhelyezett napelemek demonstrációs szerepet is ellátnak, motiválva a lakosságot a technológia alkalmazására.

A Fadd-Dunaszentgyörgy-Paks közötti, új D200 mm acél nagyközép nyomású földgázvezeték megvalósult, üzembe helyezése megtörtént. Csámpán kiépítésre került a gázhálózat, jelenleg 2 fogyasztó van a településrészen.

- Allergén növények (parlagfű) visszaszorítási program fenntartása

A biológiai allergének növekvő tendenciát mutató megbetegedéseket okoznak, melyek csökkentése területi elterjedtségüknek az önkormányzati intézmények, vállalkozások és a lakosság együttműködésével megvalósítható visszaszorításával lehetséges.

Státusz: Az Önkormányzat tulajdonában lévő földterületeken a vegetációs időszakban a közszolgáltatási szerződés keretében megbízott cég végzi a rendszeres parlagfű- és gyommentesítést. Az Önkormányzat hirdetményben tájékoztatja a lakosságot a parlagfű- és gyommentesítéssel kapcsolatos feladatok elvégzéséről, melyet minden évben június 10-augusztus 30-ig folyamatosan közzé tesz a város honlapján, Paksi Hírnök újság hasábjain, a TelePaks Kistérségi Televízió és a Fortuna Rádió keresztül.

- A város belterületén a levegőminőség állapotára vonatkozó vizsgálatok végzése a településfejlesztési döntések (pl. közlekedésfejlesztés, stb..) megalapozása érdekében.

Státusz: Folyamatos megvalósítású. A mérések a Paksi Atomerőmű Zrt és az MVM Paks II. Zrt megbízásából valósulnak meg.

Vizek védelme

Javasolt programok, feladatok:

- Zöldhulladékok komposztálása, a hulladékgazdálkodási terv szerint való megvalósítása.
- További feladat a szennyvízcsatornával kiépített területeken a rácsatlakozások szorgalmazása, kikényszerítése.

- Feladat a csapadékvizek kockázatmentes elvezetése (vízelvezetések a Rajk L. utcában, Tolna u. Nyárfa u. között, Péli árok záportározó zsilipje, Haladás u. záportározó).

Státusz: A komposztáló megvalósult. A zárt csapadékcsatornás elvezetés még rendszerként üzemel, de a nyílt árkok nem minden esetben alkotnak hálózati rendszert, hidraulikailag rendezetlenek, sok a feliszapolódott, növényzettel benőtt szakasz.

Föld (talaj) védelme

Javaolt programok, feladatok:

- A folyamatban lévő kármentesítési feladatok és monitorizálások végrehajtásáról tájékozódás.

Státusz: Folyamatos megvalósítás.

- A nitrátérzékeny területekre tekintettel a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályainak betartása, betartatása.

Státusz: Folyamatos megvalósítás. Nitrátérzékeny területeken be kell tartani a 27/2006. (II. 7.) Kormányrendelet és a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” kötelező előírásait.

- Állattartási rendelet korszerűsítése, betartása, betartatása.

Státusz: Folyamatos megvalósítás.

A TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET CÉLÁLLAPOTÁNAK MEGHATÁROZÁSA, A CÉLÁLLAPOT ELÉRÉSE ESZKÖZEINEK BEMUTATÁSÁVAL, INTÉZKEDÉSI PROGRAMJAVASLATOK

Státusz: A város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazásra kerültek a főbb településszerkezeti összefüggések, területhasználati konfliktusok, valamint az épített és természeti környezet alakítására vonatkozó legfontosabb teendők. Paks mai településszerkezetét az atomerőműhöz kapcsolódó infrastruktúrafejlesztések, valamint a domborzati viszonyok alakították. A Dunát, amely a város keleti természetes határa, a 6. sz. főút teljesen elzárja a településtől. Ennek következtében a Duna nem játszik jelentős szerepet a városlakók mindennapjaiban.

A domborzati adottságok miatt a gyűrűs kapcsolatok nem alakultak ki a városban. Mindez azt eredményezte, hogy a város a történelmi városmagra fűződött fel és az észak-déli összeköttetést is ez a település biztosítja, növelve az itt élők számára a zajt, zsúfoltságot és az ezzel járó környezeti problémákat.

A város alapvetően „egyközpontú”, a szolgáltatások, a különböző városi funkciók is a Dózsa György út – Tolnai út tengelyre fűződtek fel. A kishegyi lakótelep kiépülésével némileg csökkent a belváros-centrikusság, de a lakótelep nem tölt be lényeges alközponti szerepkört a város életében.

Problémákat okoznak továbbá a városból széttartva kiágazó, elkülönült városrészek, különösen Dunakömlőd, ahol egy új belső összekötő út kiépítése szükséges.

A városnak további gondot okoz a műemlékek, műemlék jellegű épületek felhagyása, funkcióvesztése, mert ezek fenntartása, állagmegóvása nagy feladatot ró az önkormányzatra.

További problémát okozhat a külső, belterületi városrészekre kitelepülők és a már ott lakók eltérő anyagi és szociális helyzete. Ezeken a funkciókkal kevésbé ellátott városrészekben a kedvezőtlen intézményi és kereskedelmi ellátottság javítása további terheket ró az önkormányzatra.

A TERMÉSZETVÉDELEM CÉLÁLLAPOTÁNAK MEGHATÁROZÁSA, A CÉLÁLLAPOT ELÉRÉSE ESZKÖZEINEK BEMUTATÁSÁVAL, INTÉZKEDÉSI PROGRAMJAVASLATOK

Javasolt programok, feladatok:

- A táj- és természetvédelmet érintő új jogszabályok és területi lehatárolások alapján a helyi rendeletek és szabályozási terv korszerűsítése

Státusz: A környezetvédelmi program (2011-2016) felülvizsgálatára, majd új környezetvédelmi program (2017-2022) megalkotására került sor. A város elkészítette Integrált Településfejlesztési Stratégiáját és a 2017-2022 időszakra vonatkozó Szennyvízkezelési Stratégiáját is. 2014-ben kidolgozta Fenntartható Energia Akciótervét, amely a 2020-ig vállalt ÜHG kibocsátás csökkenését lehetővé tevő energetikai intézkedéseket határozza meg.

ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK CÉLÁLLAPOTÁNAK MEGHATÁROZÁSA, A CÉLÁLLAPOT ELÉRÉSE ESZKÖZEINEK BEMUTATÁSÁVAL, INTÉZKEDÉSI PROGRAMJAVASLATOK

Hulladékgazdálkodás

Javasolt programok, feladatok:

- Kitermelt talaj és inert építési bontási hulladéktároló kialakítása, talaj és építési bontási hulladékok tárolási engedélyének megkérése

Státusz: Az inert hulladéklerakó kialakítására még nem került sor.

- Üzletek, kereskedelmi egységek hulladékszállítási közszolgáltatásának igénybevételére vonatkozó helyi rendelet fenntartása, továbbfejlesztése

Státusz: Folyamatos megvalósítású.

- Zöldhulladékok szelektív gyűjtése komposztálásának megkezdése

Státusz: Pakson 2012-ben korszerű hulladékudvar, komposztálótelep, új lerakó, valamint a kommunális és szelektív hulladék feldolgozására szolgáló csarnok épült. A zöldhulladékok szelektív gyűjtése és komposztálása megvalósult.

- Építési és bontási hulladékok hasznosításra való előkészítését, előkezelését biztosító hulladék előkezelő telep terveinek aktualizálása a pályázati lehetőségek tükrében

Státusz: Továbbra is tervezett beruházás.

- A végleges, a hulladéklerakó betelt területének rekultivációs tervei elkészítése
Státusz: A Paks 0299/5 hrsz. alatti ingatlanon lévő nem veszélyes hulladéklerakó telep bezárására 2012. december 31-én került sor. 2013. január 1-től a telepre hulladékbeszállítás nem történt. A rekultiváció 2014. május 2-án indult el, I. üteme (átmeneti felső záróréteg kialakítása) 2015. június 30-án zárult le. A rekultiváció II. ütemének (végleges felső záróréteg kialakítása) tervezett befejezési időpontja: 2025. június 30.
- A Kistérségi Önkormányzati Társulás keretében a Paks Városi Térségi Hulladékkezelési Központ létesítése.
Státusz: A fent leírtak szerint megvalósult, 2013. január 2-ától üzemel, környezethasználati engedélye 2027. november 30-ig érvényes.

Zaj- és rezgés elleni védelem

Javaolt programok, feladatok:

- Közlekedési struktúra fejlesztése.
Státusz: 2011 óta az alábbi fejlesztésekre került sor:
Lakóutcák:
 - Május 1. u. folytatásában új telkek, közművek, útburkolat
 - Vácika utca és köz közműépítés (ivóvíz, szennyvíz)
 - Diófa utca út- és közműépítésParkolók:
 - Barátság úti Rendelőintézet parkoló bővítés
 - Kurcsatov úton új parkolók építése
- Az országos és az önkormányzati helyi rendeletek végrehajtása, végrehajtatása, a hatályos jogszabályokhoz való igazítása, módosítása.
Státusz: Folyamatos megvalósítású.

Környezetbiztonság

Javaolt programok, feladatok:

- Térfigyelő rendszer továbbfejlesztése
Státusz: Az alábbi fejlesztések valósultak meg:
 - 2011-ben 4 meglévő megfigyelési pont felújítása (3 db dome és 2 db fix kamera), beintegrálása, 4 új megfigyelési pont telepítése (1 db dome és 7 fix kamera), valamint új térfigyelő központ kialakítása.
 - 2013-ban 8 új megfigyelési pont létesítése (5 db dome és 8 db fix kamera).
 - 2017-ben 1 új megfigyelési pont létesítése a Váci M. utcai tömbbelsőben (1 db dome kamera).

– Partfal-stabilizációk

Státusz: 2011 óta az alábbi partfal stabilizációkra került sor:

- Deák F. u. 28 - 42. szám alatti ingatlanoknál kb. 122 m szakaszon.
- Petőfi u. 9. ingatlan 26,6 m szakaszán.
- Csárda utcában és a Sánchegy utcában 128,2 m szakaszon.
- Rókus u. 11-13. házzámoknál partfal leművelés kb. 40 m szakaszon, jelenleg folyamatban az érintett szakasz vb támfalának terveztetése/engedélyeztetése.

– Üzemelő vízbázis diagnosztikai vizsgálata

Státusz: Az üzemelő vízbázis diagnosztikai vizsgálatához szükséges eszközpark fejlesztésére 2015-ben került sor.

– Kistérségi szintű összefogás, társulás kezdeményezése a környezetbiztonsággal összefüggő feladatok ellátására

Státusz: A város létrehozta a Paks és Környéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulást, amelyben Paks, Bölcse, Madocsa, Gerjen, Nagydorog, Pusztahencse és Györköny önkormányzata vett részt. A társulás településein termelődő hulladékok kezelése érdekében 2012-ben korszerű hulladékudvar, komposztálótelep, új lerakó, valamint a kommunális és szelektív hulladék feldolgozására szolgáló csarnok épült. A fejlesztéssel Paks hulladék-elhelyezése hosszú távon megoldottá vált.

– Közlekedés-biztonság javítása (gyalogátkelők, forgalomszabályozás)

Státusz: Folyamatos megvalósítású.

Összegzés

Paks város Local Agenda 21 dokumentumának felülvizsgálata alátámasztotta, hogy az Önkormányzat elkötelezett a város fenntartható működtetése és fejlesztése kapcsán. A 2011-ben elfogadott dokumentumban megjelölt fejlesztési irányok mindegyikében jelentős előrelépéseket hajtott végre. Negatívumként említhető, hogy a várost továbbra is veszélyeztetik a kedvezőtlen társadalmi folyamatok: az elöregedés és az elvándorlás. Ennek lassítására, megakadályozására a gazdasági fejlesztés és kulturális kínálat bővítésére irányuló lépések jelenthetnek megoldást.

A város prioritásai az eltelt hét év folyamán nem változtak, az azokhoz kapcsolódó fejlesztések száma és hatásuk intenzitása azonban eltérő volt:

Az óvodák is iskolák szerepvállalása a környezeti nevelés terén példaértékű. A civil szervezetekkel való együttműködés és a környezettudatos életet előtérbe helyező szemléletformálási programok szervezése kapcsán továbbra is erőteljesebb összefogásra lenne szükség, amihez a feltételek adottak, mivel a város rendszeresen pályázati forrással támogatja a település civil szervezeteit, a Tolna Megyei Civil Információs Centrum fórumai pedig lehetőséget biztosítanak az egyeztetésekre. A civil szervezetekkel való együttműködést támogatja a TOP-7.1.1-16-2017-00105 kódszámú CLLD pályázat is, aminek keretében a város 400 millió forintot nyert és megvalósítása 2018-ban kezdődik. Ennek az alulról építkező konstrukciónak az a célja, hogy a civil szervezeteket erőteljesebb összefogásra készítse és ehhez forrásokat is rendel. A felállt Helyi Akció Csoport (HACS) a munkaszervezeten keresztül működteti és pályáztatja ki a megítélt támogatást a helyi zászlóshajó projekt (Duna-part rekonstrukció) megvalósítására és az ahhoz kapcsolódó egyéb, kisebb projektekre, amelyeket a helyi civil szervezetek dolgoznak ki és hajtanak végre.

Egészségügyi fejlesztések tekintetében sor került rendelő-felújításokra és gyógyturisztikai vonzerőt is növelő beruházásként megvalósult a Balneológiai gyógyfürdő megépítése. Problémát ezen a területen a szakképzett egészségügyi személyzet kapacitáshiánya jelenthet.

Szociális szolgáltatások tekintetében több pozitív lépésre is sor került: megkezdte működését a fogyatékosok nappali intézménye és az idősek klubja is új, korszerű épületbe költözött. Emellett a város 2015 októberében elkészítette helyi esélyegyenlőségi programját.

A kulturális kínálat és közösségformáló programok és terek fejlesztése kapcsán továbbra is számos feladat vár a városra: a jelenlegi sikeres programok fenntartása mellett fontos lenne megteremteni a kapcsolatot a Duna-part és a város között, elindítani az Integrált Településfejlesztési Stratégia 5 akcióterületéhez kapcsolódó beruházásokat és további pályázatokkal fejleszteni a település turisztikai látnivalóit (pl. Lussonium), valamint kerékpárút hálózatát. A helyi termékek népszerűsítése terén kedvező előrelépések történtek: a közfoglalkoztatottak kerti növényeket termesztettek, amit a rövid ellátáslánc elve szerint a paksi

közkonyhákra szállítottak be. Megkezdte működését az Agricum helyi termék bolt és a Spáiz piac, ahol a helyi termelők árúsítják termékeiket.

A környezet minősége az elmúlt években nem romlott, amit a távfűtés fejlesztése, a napelemes beruházások, a hulladékgazdálkodás fejlesztése és a különböző környezeti programok – pl. a parlagfű visszaszorítására tett erőfeszítések – is elősegítettek.

A légszennyezés és zaj fő forrása a közlekedés, ezért fontos feladat a tervezett elkerülő út megépítése.

Hulladékgazdálkodás tekintetében jelentős eredmény a 2012-ben épült hulladékudvar, komposztálótelep, új lerakó, valamint a kommunális és szelektív hulladék feldolgozására szolgáló csarnok. Továbbra is feladatot jelent az inert hulladéklerakó megépítése, de a hulladékgazdálkodás átszervezése miatt ennek megoldása kikerült az Önkormányzat kezéből.

A gazdaságfejlesztési célok megvalósulását továbbra is hatékonyan támogathatja az ipari park fejlesztése, amellyel kapcsolatban részletes tervek is kidolgozásra kerültek.

A város fejlesztéseihez az eddigi években is számos pályázati forrást vett sikeresen igénybe (DDOP, JETA, KEOP, ÁROP, TIOP, TOP, IKOP, EFOP, CENTRAL EUROPE, ELENA). A pályázati finanszírozás bevonása Local Agenda 21 céljainak megvalósításához továbbra is javasolt.

A dokumentum felülvizsgálatát legalább két évente javasolt elvégezni, így következő felülvizsgálatát az önkormányzat 2020-ra tervezi.

Források

1. Tolna Megye Integrált Területi Programja, Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési Osztály, 2015.
2. Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer, Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató adatbázis, TEIR, 2018. 03. 31.
3. Paks Város, Környezetvédelmi Fenntarthatósági Program 2017-2022. Pannon Natura Kft.
4. Paks Város, Szennyvízkezelési 2017-2022. Pannon Natura Kft.
5. Paks Város Fenntartható Energia Akcióterve, EDC Consulting Kft., 2014
6. Paks Integrált Településfejlesztési Stratégiája, Terra Stúdió Kft. 2015.
7. Helyi Esélyegyenlőségi Program, ÁROP-1.1.16-2012-2012-0001 projekt keretében, 2015.
8. A paksi atomerőmű bővítése kapcsán felmerülő városfejlesztési feladatok áttekintésére településrendezési program, komplex térbeli vizsgálat és tanulmányterv, Czirják Szabó Építészeti és Mérnöki Kft., 2016.
9. Telephely Biztonsági Jelentés, MVM Paks II. Zrt., 2016
10. Paks Város Környezeti állapotértékelése, 2015
11. ENSZ: Közös jövőnk jelentés, 1987
12. Szilávik János: A helyi-kisregionális szint szerepe a fenntarthatóságban, A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Környezettudományi Intézetének tanulmányai, 17. szám, Budapest, 2002. december
13. Turchanyi Gyula - Szilávik János (2002): Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez BM Önkormányzati Tájékoztató különszám, 2002

Mellékletek

Polgármesteri Hivatal számára eljuttatott kérdéssor

Kérjük, hogy válaszaival segítse a város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja című dokumentum felülvizsgálatát! A válaszadás során a 2011. után elvégzett fejlesztésekre térjen ki!

LAKOSSÁG ÉS CIVILEK

1. Milyen fejlesztési kérdések kapcsán szokott lakossági fórumot, meghallgatást, tájékoztató rendezvényt szervezni az Önkormányzat?
Pl. Helyi Építési Szabályzat
2. Van-e nyilvántartás a Pakson működő civil szervezetekről? Hol érhető el?
3. Létrehozták-e 2011 óta a „Civil Fórumot”, amely a szervezetek képviselőiből áll, és fontos vélemény-formáló, tanácsadó, érdekképviselési és szakmai szerepet tölt be a városvezetés mellett?
4. Szervez-e a város civil szervezetekkel közösen fórumokat különböző témák mentén?
5. Milyen forrásokkal, pályázati felhívásokkal támogatja az Önkormányzat a civil szervezeteket?
6. Bevezetésre került-e valamilyen új szociális szolgáltatás 2011 óta?

EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

7. Milyen kistérségi együttműködésekben vesz részt az Önkormányzat?
(Ezekon kívül: Paksi Többcélú Kistérségi Társulás, Paksi Társadalmi Tanács, Paks és Környéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás)

PÁLYÁZATOK

8. Valósított-e meg az Önkormányzat pályázatot 2011-2018 között a <http://paks.hu/onkormanyzat/eu-s-palyazatok/> oldalon szereplő projekteken felül? Ha igen, melyek ezek?
pl. eGUTS (DTP)
9. Elérhető-e a beadásra tervezett pályázatok listája (tartalommal)?

INFRASTRUKTÚRA

10. Megvalósult-e a Fadd-Dunaszentgyörgy-Paks közötti új, D 200 mm acél nagyközépnnyomású földgázvezeték? Kiépítésre került-e a csámpai gázhálózat?

INFORMATIKA

11. Milyen fejlesztéseket hajtottak végre az optikai hálózaton 2011 óta?
12. Milyen fejlesztéseket hajtottak végre a térfigyelő rendszeren 2011 óta?

KÖRNYEZETVÉDELEM

13. Van-e a városnak környezeti nevelési stratégiája?
14. Szervez-e az Önkormányzat környezetvédelmi programokat, fórumokat? Melyek ezek?
15. Létrehozták-e Paks Város Fenntartható Fejlődés Központját? Ha igen, hol érhető el információ a működéséről?
16. Történt-e térinformatikai rendszerfejlesztés 2011 óta? Milyen tartalommal?
17. Valósult-e meg tanulói és tanári laptop program eszközbeszerzéssel az önkormányzati fenntartású iskolákban? Ha igen, mikor és milyen tartalommal?
18. *PA Zrt: Bővült-e a környezeti elemeket vizsgáló monitoring hálózat az elmúlt 7 évben?*
19. Tett-e lépéseket az Önkormányzat a parlagfű visszaszorítása érdekében?
20. Fejlesztették-e 2011 óta az üzemelő vízbázis diagnosztikai vizsgálatának eszközparkját?
21. A tanyákon élők ivóvíz-ellátása kapcsán történtek-e fejlesztések 2011 óta?
22. Az 5 évvel korábbi adatok alapján jelentős volt az ivóvizek arzén-, jód- és fluortartalma. Történt-e javulás az ivóvíz minőségében?

OKTATÁS

23. Történtek-e előrelépések 2011 óta a nyelvoktatás feltételeinek fejlesztése, cserediák programok támogatása, külföldi testvériskolákkal való kapcsolattartás terén?
24. Nyertek-e el óvodák „zöld óvoda minősítést”?
25. Alakítottak-e ki új gyermekkönyvtárat 2011 óta?

FOGLALKOZTATÁS, SZERVEZETI ÁTALAKÍTÁSOK

26. Hány közfoglalkoztatottat alkalmaz az önkormányzat? Van-e ezzel kapcsolatos programja, rendelete?
27. Foglalkoztat-e településőröket az önkormányzat? Ha igen, mióta és hány főt?
28. Történt-e szervezeti átalakítás az Önkormányzaton 2011 óta a működés racionalizálása érdekében? Milyen téren?
29. Alakítottak-e ki 2011 óta Információs társadalmi tanácsadó pontokat az álláskereső ismereteinek bővítése érdekében a Tolna Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Szervezeteivel közösen, szélessávú internet eléréssel?
30. Sor került-e 2011 óta a településen működő közintézmények, szervezetek átvilágítására? Milyen tanulságokkal?

ÉPÍTÉSÜGY, TELEPÜLÉSTERVEZÉS

31. Az ITS elfogadása óta helyeztek-e helyi védelem alá természeti területeket? Ha igen, akkor melyek ezek?
32. A helyi védett épületek listáját a készülő településkép-védelmi rendeletben kell majd felsorolni. A védelemre javasolt épületek köre elérhető-e valahol?
33. 2011 óta létesült-e jelentősebb közlekedési infrastruktúra a településen, új lakóutca, nagyobb parkoló felületek?
34. A Szent István tér alatti mélygarázs megépítése szerepel-e még a tervek között?

35. A yacht-kikötő megépítése kapcsán történt-e előrelépés 2011 óta?
36. Megvalósult-e a Duna-parti csónaktároló megépítése a Duna part és a városi kapcsolatok fejlesztése érdekében?
37. Megvalósult-e az extrém sporttelep kialakítása?
38. Milyen forrásból valósult meg a Lussonium fogadóépület kialakítása?
39. Történtek-e partfal stabilizációk 2011 óta?
40. 2011 óta milyen egészségügyi intézményfejlesztés történt?
41. A közintézmények akadálymentesítése melyik közintézmények esetében valósult meg 2011 óta?

MEZŐGAZDASÁG

42. A mezőgazdasági termelés javítása érdekében történt fejlesztések 2011 óta? (öntöző rendszerek, biotermelés bevezetése)
43. A házi termékek piacra jutását segítő fejlesztések történtek-e? Helyi termékek boltja szerepel-e a tervek között?

A Duna Center Therm Kft. számára eljuttatott kérdéssor

Kérjük, hogy válaszaival segítse a város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja című dokumentum felülvizsgálatát! A válaszadás során a 2011. után elvégzett fejlesztésekre térjen ki!

1. Nőtt-e 2011 óta a távfűtéssel ellátott terület 28 MW hőteljesítménye és ellátási területe?
Pl. Paks Ipari Park 5 MW, Paks ESZI komplexumok 5,5 MW
2. Milyen bővítéseket látnak szükségszerűnek a közeljövőben?
Pl. szükségessé vált-e a biztonsági út északi oldalán húzódó távvezetékéről történő lecsatlakozással az Ipari Park, Vácika lakóterület, illetve más fogyasztói igények kielégítése? (Pollack lakóterület)
3. Milyen nagyobb felújításokat végeztek a rendszeren 2011 óta?

A Paksi Ipari Park számára eljuttatott kérdéssor

Kérjük, hogy válaszaival segítse a város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja című dokumentum felülvizsgálatát! A válaszadás során elsősorban a 2011. után elvégzett fejlesztésekre térjen ki!

1. Az ipari parkban milyen fejlesztések történtek 2011 óta?
2. A Vállalkozói Inkubátor Központ működéséről milyen tapasztalatok vannak?
3. A településrendezési tervben szereplő keretek megfelelőek-e az Ipari Park fejlesztése számára?

A Paksi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. számára eljuttatott kérdéssor

Kérjük, hogy válaszaival segítse a város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja című dokumentum felülvizsgálatát! A válaszadás során elsősorban a 2011. után elvégzett fejlesztésekre térjen ki!

1. Meddig érvényes a paksi szemétkerakó környezethasználati engedélye?
2. Hány szelektív gyűjtősziget található a városban?
3. Történtek-e konténer áttelepítések a jobb kihasználtság érdekében az elmúlt 7 évben?
4. Milyen tájékoztatási, felvilágosítási munkát végez a cég a lakosság irányába?
5. Milyen gépjárműparkkal rendelkeznek a szelektív hulladékok begyűjtéséhez?
6. Hány szelektív hulladékudvar működik a városban?
7. Működik-e komposzttelep? Mióta?
8. Alakítottak-e ki inerthulladék-lerakót? Milyen tervezett üzemelési idővel? Mekkora a kapacitása?
9. A szabálytalan hulladéklerakás a település melyik területein jelent problémát a mai napig?
10. Tudnak-e kimutatást adni a 2017-ben kezelt hulladékok típusairól és mennyiségeiről? Hol érhető el?
11. Tartanak-e iskolai előadásokat környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés témában?

A Local Agenda 21 felülvizsgálata kapcsán lefolytatott telefonos interjú jegyzőkönyve

Horváth András városi főépítész

Megbeszélés helye: telefonos

Időpontja: 2018. március 29.

Főbb témakörök, megállapítások:

- A Paksi Ipari Park Kft. tulajdonosi szerkezetében jelentős változás, hogy állami tulajdonba került a cég. 2011-től.
- A paksi atomerőmű bővítése kapcsán felmerülő városfejlesztési feladatok áttekintésére településrendezési program, komplex térbeli vizsgálat és tanulmányterv készült 2016 júliusában a Czirják Szabó Építészeti és Mérnöki Kft. által. Ebben a szakmai anyagban – többek között – szó esik az atomerőmű beruházáshoz szükséges ipar-, gazdaságfejlesztési igényekről, gazdasági területek kijelölésének kérdéséről, infrastrukturális és közlekedési fejlesztések térbeli feltételeiről.
- Fontos kiemelni azt, hogy 2011 óta a város helyi építési szabályzata és annak mellékletét képező szabályozási tervek több esetben módosításra kerültek, valamint jelenleg is kidolgozás alatt állnak további módosítási javaslatok.